Karlovarský kraj

Živý kraj

PŘÍPADOVÁ STUDIE ROZVOJE AŠSKA

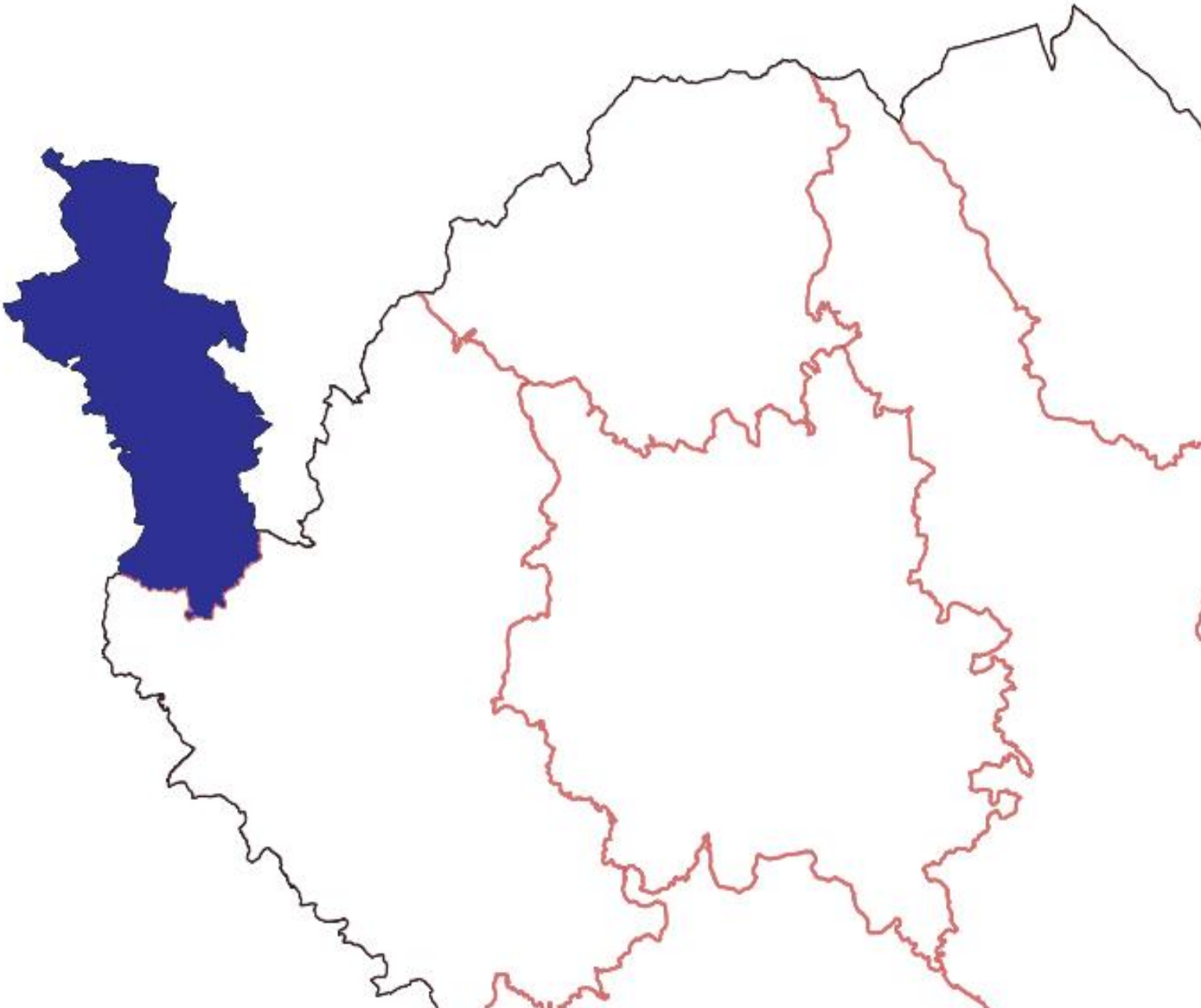

Obsah

Úvod ... 3
Územní změny, sídelní struktura ... 4
Území Ašska pohledem strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ ... 6
Demografický vývoj ... 9
Shrnutí problému - Demografie ... 17
Sociální vývoj ... 18
Shrnutí problému - Sociální vývoj ... 24
Ekonomický vývoj ... 25
Shrnutí problému - Ekonomika ... 33
Infrastruktura a životní prostředí ... 34
Shrnutí problému - Infrastruktura a životní prostředí ... 40
Přeshraniční srovnání ... 41
Shrnutí problému - Přeshraničí ... 44
Souhrnné parametry kvality života na Ašsku ... 45
Shrnující SWOT Analýza ... 48
Shrnutí ... 50
Klíčové výzvy regionu ... 50
Souhrn návrhů rozvojových opatření ... 52
Návrh řešení samosprávami na území Ašska ... 59
Srovnání s východisky Strategie regionálního rozvoje ČR ... 66

Úvod

Cílem případové studie je poukázat na dlouhodobý socio-ekonomický vývoj, problémy i výzvy pro oblast Ašska. Pro potřeby studie bylo území Ašska sloučeno s územím správního obvodu obce s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) Aš. Nicméně území tzv. „Ašska“ není funkčně uzavřeno těmito hranicemi a přirozeně zasahuje i do okolního SO ORP (Cheb) či přeshraniční oblasti Saska a Bavorska a jedná se o širší území. Tato oblast nikdy v průběhu transformace nevykazovala znaky strukturálně postižené oblasti (jako např. SO ORP v sousedním Karlovarském či Ústeckém kraji), ale dlouhodobě se spíše jedná o hospodářsky méně výkonné území (avšak s vysoce atraktivním přírodním prostředím), ze kterého dlouhodobě odchází kvalifikované ekonomicky aktivní obyvatelstvo.

Z tohoto pohledu je regionální vývoj území typu SO ORP Aš nezbytné hodnotit v kontextu dlouhodobých tendencí a změn v rámci přirozeného (nadřazeného) vyššího územního celku, kterým je Karlovarský kraj (dále i KVK). Jehož je oblast Ašska přirozenou součástí, a který v průběhu ekonomické a společenské transformace vykazoval spíše průměrné znaky regionálního vývoje (tj. z hlediska HDP/obyvatele, investičních aktivit s vyšší přidanou hodnotou, nezaměstnanosti a dalších). Ačkoliv v posledních deseti letech celý kraj vykazuje růst, tak v kontextu vývoje ostatních regionů v Česku se jedná o nižší výkonnost (tj. řada regionů roste rychleji). Tento stav reflektuje i migrační saldo mladých obyvatel, kdy dlouhodobě dochází k odlivu kvalifikovaných ekonomicky aktivních obyvatel a bylo určeno jako klíčový problém celého území.

Ačkoliv se na Ašsku, stejně jako v kraji v posledních letech zvyšuje podíl inovativních firem v kraji, tak většina zaměstnanosti kraje je generována ve zpracovatelském, silně exportně orientovaném průmyslu s nízkou přidanou hodnotou práce. V posledních letech je tak stále v celém kraji podprůměrný podíl investic do vědecko-výzkumné infrastruktury, jehož dopady jsou znatelné právě v oblastech jako Ašsko. V širším měřítku chybí především aktivity, které by reálně pomohli a podpořili hospodářskou výkonnost regionu. Nicméně změny se v této oblasti dějí přirozeně pomalu, a to i v důsledku řady problémů, které podmiňují rozvoj Ašska.

Studie je založena na podrobném benchmarkingu s okolními regiony, krajem i národní situací, tak aby bylo možné identifikovat regionální rozdíly a určit rozdíly (mezery) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních regionů. Mimo tuto studii přinášejí výsledky benchmarkingu důležitá východiska pro tvorbu strategií a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v dílčích oblastech.

Základem analýzy je uspořádání dat do pěti logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit.

- Demografie
- Sociální vývoj
- Ekonomika
- Infrastruktura a životní prostředí
- Přeshraniční spolupráce

Hlavní problémy budou v dalších částech zhodnoceny, zejména se smyslem poukázat návrhy jejich řešení, které plynou mimo jiné z implementace Akčního plánu SRR a které by měli být řešeny nejen na úrovni regionu, ale především na národní úrovni.

Vznikl soubor šesti hlavních problémů regionu a návrh jeho nadregionálního řešení (legislativní, institucionální apod.). K těmto návrhům doplňkově pak identifikovat projekty vycházející z lokální potřeby. Samosprávy v regionu v území mají v zásobnících připraveny značné množství projektů, úkolem studie je porovnat tyto snahy s možnostmi, které nabízí Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ a její Akční plán 22-23.

Územní změny, sídelní struktura

Karlovarský kraj se rozkládá na 3,3 tis. km^2, což představuje 4,2 % území České republiky a je tak druhým nejmenším krajem po Libereckém kraji. Podíl obyvatelstva kraje na ČR je nejnižší ze všech regionů a jeho hodnota činí 2,7 %. Hustotou zalidnění 88,6 obyvatel na km^2 se Karlovarský kraj řadí k regionům s nejnižší hustotou zalidnění, nižší hustota zalidnění je pouze v Jihočeském kraji, v Kraji Vysočina a v Plzeňském kraj. Podíl obyvatel, žijících ve městech (81,7 %), je naopak nejvyšší mezi všemi kraji ČR (s výjimkou Hl. města Prahy). Karlovarský kraj je rozdělen na 3 okresy – Cheb, Karlovy Vary a Sokolov. Od roku 2016 je v kraji celkem 134 obcí. Z celkového počtu obcí jich je 7 s rozšířenou působností a 14 s pověřeným obecním úřadem.

Karlovarský kraj patří dlouhodobě k ekonomicky méně výkonným regionům (např. podíl HPD na obyvatele) a tím i nižší atraktivitou pro zahraniční investory, ale s vysoce diversifikovanou strukturou ekonomických subjektů a se snahou systematicky kultivovat inovační a podnikatelský ekosystém.

Na Ašsku v roce 2021 žilo 17 611 obyvatel, v samotné Aši pak žije 13 105 obyvatel. V dojezdovém perimetru 45 minut jízdy autem od města Aše žije téměř 600 tis. obyvatelem z toho 145 tis. na území Karlovarského kraje. Samotné území správního obvodu je jeden z nejmenších funkčních regionů z regionů ČR a žije v něm nejméně obyvatel ze všech ORP v KVK. Zástavba v celém správním obvodu je vysoce kompaktní (na 3 % území žije téměř 65 % obyvatel) a vyznačuje se venkovským charakterem zástavby a stabilitou environmentálního prostředí jako celku.

Území Ašska bylo v historii silně spjato s textilní výrobou. Pozůstatkem této výroby jsou honosné provorepublikové vily a průmyslové areály. Charakteristické jsou i kulturní památky, příhraniční poloha, geomorfologie, čisté ovzduší a hustá síť turisticky značených cest a cyklotras. Pro území i ekonomiku je klíčový hraniční přechod Aš – Selb Plosberg. Druhé přeshraniční spojení je pěší přechod Aš Doubrava – Bad Elster využívaný především lázeňskými turisty. Město Aš je komunikačně napojeno na nový severní obchvat města Chebu (silnice I/6 – E48) Nűrnberg – Cheb – Praha a dobře dostupná je rovněž dálnice A93 Műnchen – Berlin, vedoucí po německém území ve vzdálenosti 10 km. Ve vzdálenosti cca 35 km se nachází mezinárodní letiště v německém Hofu a ve vzdálenosti cca 70 km se nachází mezinárodní letiště v Karlových Varech.

Z dostupných informací lze soudit, že prostorová mobilita (doprava za prací, za službami) v území dlouhodobě narůstá. V porovnání s krajskými i okresními průměry Ašský výběžek vyniká relativně nízkým indexem stáří. Z pohledu životního prostředí vyniká území zejména dostatečnou zásobou pitné vody.

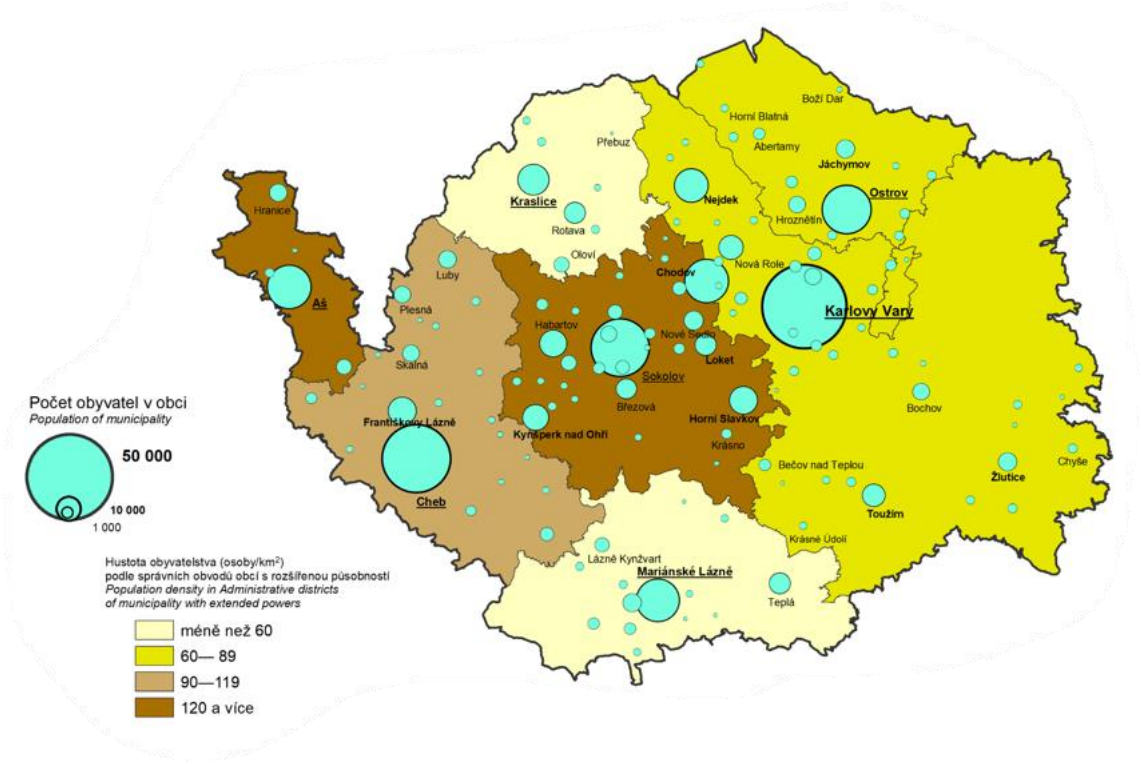

Osídlení v Karlovarském kraji v roce 2021
Zdroj: Statistická ročenka karlovarského kraje, ČSÚ

Území Ašska pohledem strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

Jak je již uvedeno výše, případová studie se snaží provázat současné problémy Ašska s návrhy řešení, které následně dává do kontextu s tématy podporovanými na národní úrovni definovaným dle Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ (dále i SRR ČR 21+). Strategie je založena na soudobém vnímání regionálního rozvoje, kdy je přirozené, že existují různé typy území s rozdílnými potřebami, problémy a výzvami. SRR ČR právě takové typy území identifikovala (metropolitní regiony, aglomerace a jejich zázemí, regionální centra a jejich venkovské zázemí, strukturálně postižené regiony, hospodářsky a sociálně ohrožená území). I přes níže uvedenou kategorizaci území je přirozené, že v každém regionu se nachází oblasti, kterým je vhodné věnovat zvýšenou pozornost, neboť v řadě případů vykazují podprůměrné hodnoty socioekonomických (ale např. i environmentálních) ukazatelů.

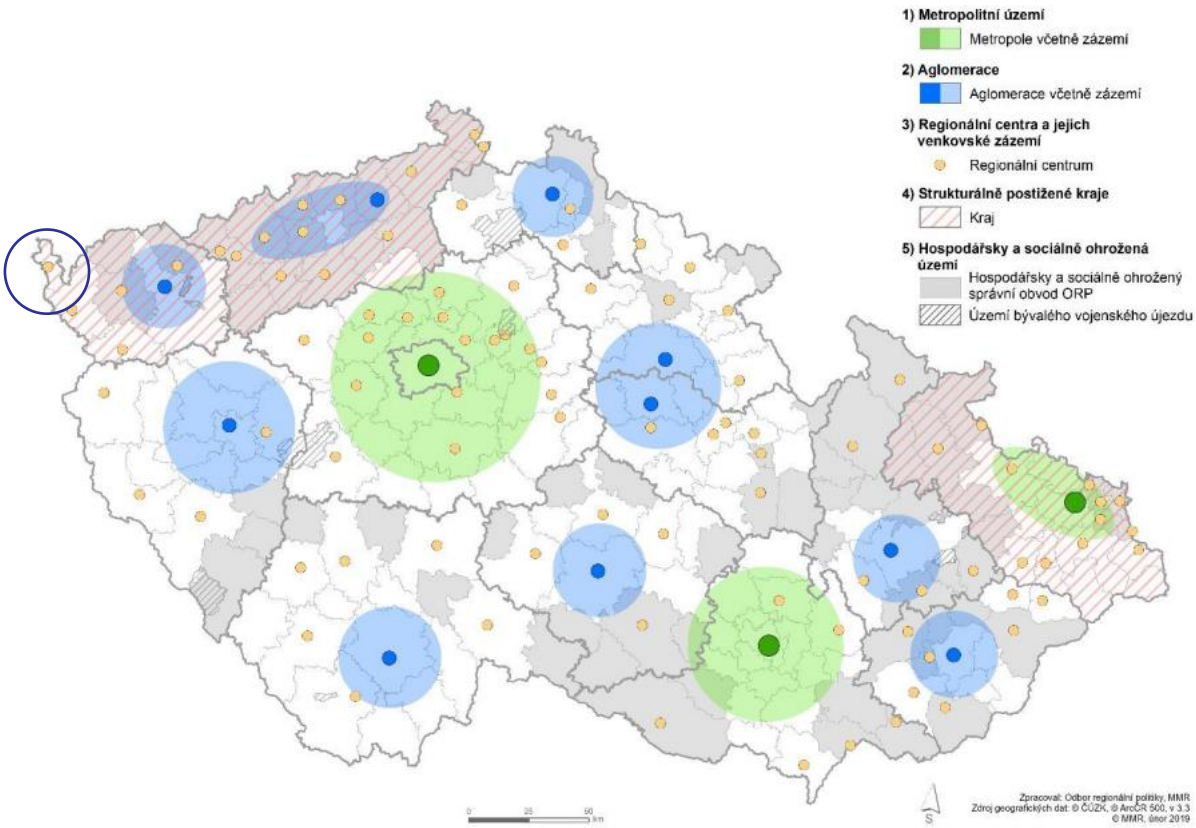

Územní dimenze Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+
Zdroj: SRR ČR 21+

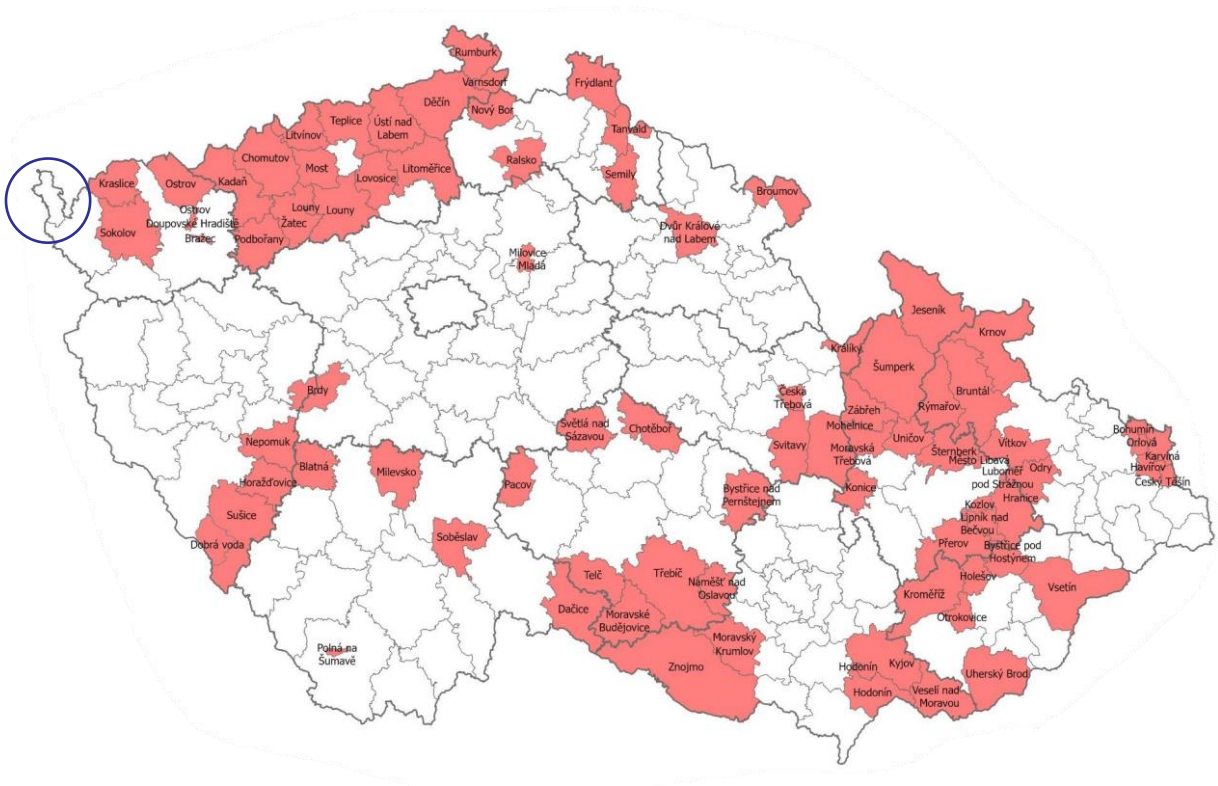

Vymezení Hospodářsky slabých regionů dle územní dimenze Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+
Zdroj: SRR ČR 21+

Region Ašska se dle územní dimenze SRR spadá do kategorie Regionální centrum a jejich venkovská zázemí. Město Aš pak definuje jako Centrum vyššího řádu. Dle dokumentu regionální centra plní v území stabilizační roli a měla by plnit roli center daného mikroregionu. Kategorie regionů a měst je značně heterogenní a ekonomický potenciál jednotlivých regionů se do značné míry odvíjí od skutečnosti, zda se nachází na hlavních rozvojových osách, či nikoliv. Udržení polycentrického sídelního systému, tedy i sídel typu Aš, je pro rozvoj ČR žádoucí. Vzhledem k roztříštěné sídelní struktuře ČR je žádoucí i posilování role center při koordinaci rozvoje širšího, zejména venkovského zázemí.

Klíčové problémy regionu Ašska definované skrze strategii regionálního rozvoje ČR 2021+

A) Kategorie regionů a měst má menší potenciál endogenního rozvoje, a to často vzhledem ke své poloze (mimo hlavní rozvojové osy), nedostatku pracovních sil, nevhodné kvalifikaci zaměstnanců nutné pro růst firem, nevyhovující infrastruktuře a nedostatku služeb.

- K nedostatečnému rozvoji endogenního potenciálu často přispívá i nízká míra spolupráce mezi soukromým, veřejným a neziskovým sektorem.
- Jako limitující faktor endogenního rozvoje se může jevit nedostatek finančních prostředků na realizaci rozvojových projektů, a tím pádem závislost na externích dotačních zdrojích (evropských, národních, krajských).

B) Nedostatek kvalifikovaných lidí pro místní společnosti

- Dílčí příčinou problémů na trhu práce je nesoulad poptávky místního (regionálního) trhu práce a nabídky místního (regionálního) školství.

C) Problémem řady regionálních center je nedostatečná diverzita a heterogenita ekonomické základny, kdy je dané město často závislé na jednom či několika zaměstnavatelích – přičemž s klesající velikostí města klesá i diverzita zaměstnavatelů.

- Příčinou často nedostatečného pracovního uplatnění pro vysoce kvalifikované osoby je struktura firem působících v daném regionu. Tyto firmy nenabízí v dostatečném počtu pozice vhodné pro tuto skupinu obyvatel.
- Podniky lokalizované v této kategorii měst jsou zároveň často na nižších pozicích v tzv. globálních hodnotových řetězcích a nezřídka tak nabízí menší počet odborně náročných, a tedy i lépe placených pozic.

D) V malých obcích v zázemí regionálních center je jako problematická vnímána především dostupnost a kvalita veřejných i komerčních služeb a kvalita dopravní infrastruktury (např. kvalita chodníků a silnic, případně podmínky pro cyklistickou dopravu

- V regionálních centrech i menších obcích v jejich zázemí je výzvou zajištění adekvátní dostupnosti veřejných a komerčních služeb.

E) V této kategorii měst (a jejich zázemí) se s větší dynamikou než jinde zvyšuje počet sociálně vyloučených, resp. osob ohrožených sociálním vyloučením a chudobou.

- Fenomén sociálního vyloučení přestal mít v posledních desetiletích svůj dominantně městský charakter a sociálně vyloučení se přesouvali/byli přesouváni do odlehlých obcí s málo funkční infrastrukturou.
- Růst sociálních problémů a chudoby - rozevírající se nůžky.

Demografický vývoj

Z dlouhodobého hlediska Ašský výběžek jednoznačně vyniká, dlouhodobě stabilním počtem obyvatel a v porovnání s ostatními regiony KVK nižším indexem stáří. Tento vývoj se však aktuálně mění a obyvatel začíná ubývat. Podobný úbytek je pozorovatelný ve všech SO ORP kraje. I tak je možné vyhodnotit tendenci počtu obyvatel jako nadále pozitivní v porovnání s krajem i okresem Cheb. Problém stávajícího demografického vývoje je však umocněn odchodem mladých absolventů středních a zejména vysokých škol mimo svůj domovský region (odchod po studiu za výhodnějšími pracovními nabídkami, setrvání v místě vysokoškolských studií i na počátku profesní kariéry).

Historický nárůst počtu obyvatel mezi lety 2001 a 2010 se zastavil a po pádu v roce 2011 (ubylo 400 obyvatel). Od této doby se jej nepodařilo nastartovat. **V roce 2021 byl naopak zaznamenán prudký pokles na současných 16 871, jehož pokračování představuje významné riziko.** Současný stav je zejména díky rekordnímu zápornému přirozenému přírůstku, ale také díky zápornému migračnímu přírůstku. V roce 2020 se projevil zvýšený počet zemřelých v souvislosti s dopady nového onemocnění COVID-19. Na Ašsku v tomto roce zemřelo celkem 223 osob, což je o 14 % více než v roce předcházejícím. Živě se narodilo celkem 161 dětí.

Shrnutí za Karlovarský kraj

- Karlovarský kraj je druhý nejmenší kraj (po Praze) a žije v něm nejméně obyvatel. Navíc pokračuje klesající trend úbytku počtu obyvatel.
- Podíl obyvatel, žijících ve městech (81,7 %), je nejvyšší mezi všemi kraji ČR (s výjimkou Hl. města Prahy).
- Podíl 65letých a starších osob v populaci kraje neustále narůstá, dramaticky se zvyšuje se index stáří i průměrný věk obyvatel kraje.
- Podíl cizinců (7,5 % všech obyvatel kraje) je druhý nejvyšší mezi kraji ČR a dlouhodobě vykazuje rostoucí trend.
- Porodnost v kraji zaznamenala mírný meziroční pokles. Téměř 63 % živě narozených dětí se narodilo svobodným matkám, to je druhý nejvyšší podíl mezi kraji
- V kraji v roce 2020 i vlivem pandemie covid zemřelo celkem 4 026 osob, to představuje prudký meziroční nárůst o 18,2 %. Jedná se o druhý nejvyšší nárůst v rámci celé ČR.
- Naděje dožití při narození se meziročně mírně snížila
- Počet dětí v mateřských školách se meziročně mírně snížil
- Studentů vyšších odborných i vysokých škol bylo více než v předcházejícím roce.

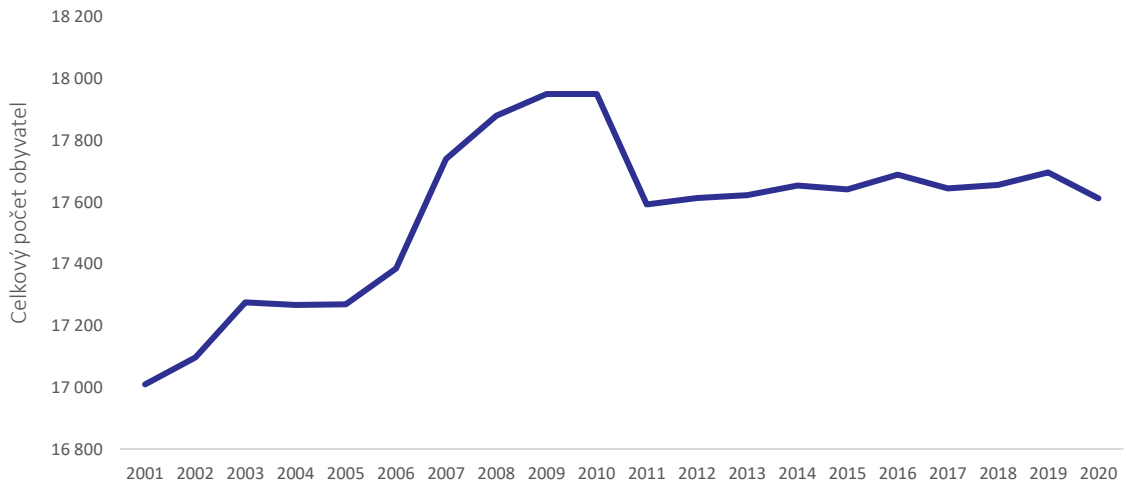

Obrázek 1: Vývoj počtu obyvatel v SO ORP Aš
Zdroj: ČSÚ

V KVK od roku 2009 (s jedinou výjimkou v roce 2019) vykazuje migrační přírůstek pravidelně záporné hodnoty. V roce 2020 se přistěhovalo celkem 3 002 obyvatel, z nichž 41,6 % bylo ze zahraničí. Ve stejném období se

vystěhovalo 3 011 obyvatel, z nich se 17,0 % odstěhovalo do zahraničí. Ve srovnání s minulým rokem zaznamenal pokles jak počet přistěhovalých do kraje (o 16,0 %), tak i vystěhovalých z kraje (o 6,7 %).

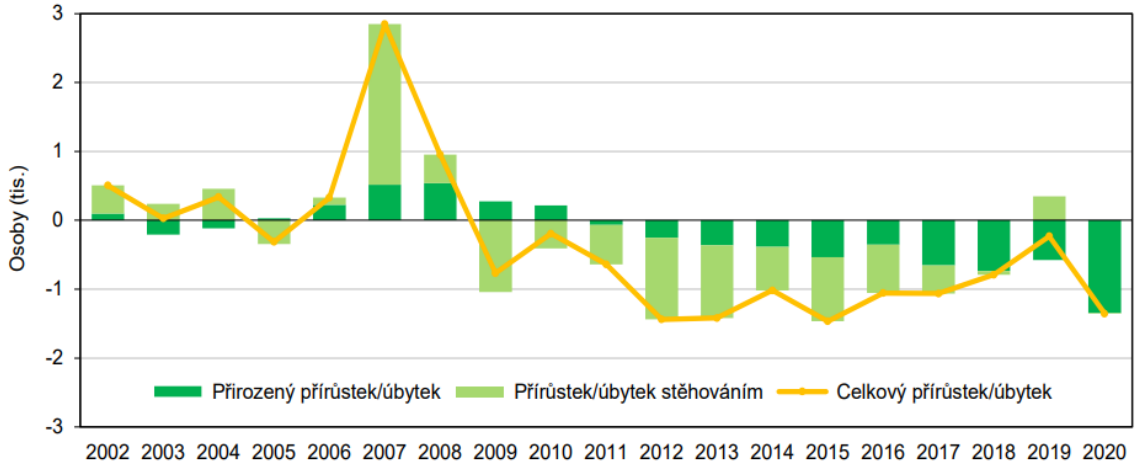

Obrázek 2: Pohyb obyvatel v Karlovarském kraji
Zdroj: Statistická ročenka karlovarského kraje, ČSÚ

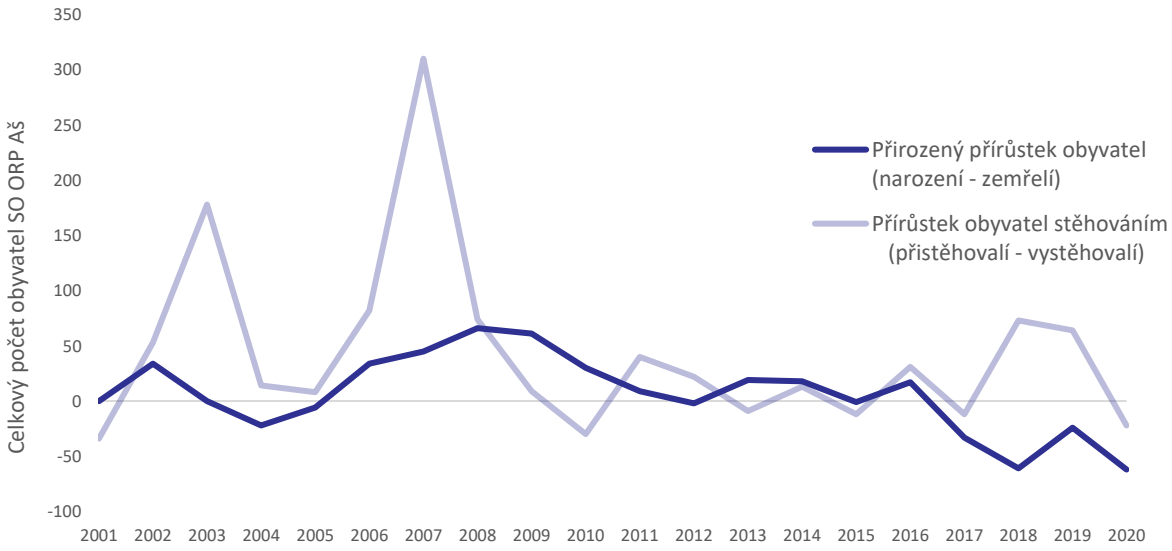

Obrázek 3: Vývoj celkového počtu obyvatel na Ašsku
Zdroj: ČSÚ

Mezi roky 2001 – 2020 se z Ašska vystěhovalo celkem 7 170 obyvatel (a přistěhovalo se 8 022 osob). Za posledních 10 let byl celkový nárůst (včetně přirozeného přírůstku) 158 obyvatel, což představuje nejvyšší přírůstek ze všech SO ORP Karlovarského kraje. Na Ašsku však dlouhodobě dochází k odchodu převážně mladších ekonomicky aktivních osob, což má negativní dopady v ekonomickém rozvoji. **Intenzita tohoto procesu je na Ašsku územně nerovnoměrná.** Např. přirozené středisko (město Aš) zaznamenává na rozdíl od celého regionu záporné migrační saldo ve většině let od roku 2010. Za tu dobu Aše celkovou migrací přišla o 43 obyvatel. V Aši, kde žije kolem 75 % obyvatel celého správního obvodu je to jedna z klíčových výzev do budoucna. Naopak, k mírnému přírůstku dochází dlouhodobě v Hazlově, Hranicích a Krásné. **Ve všech obcích se však zvyšuje průměrný věk.**

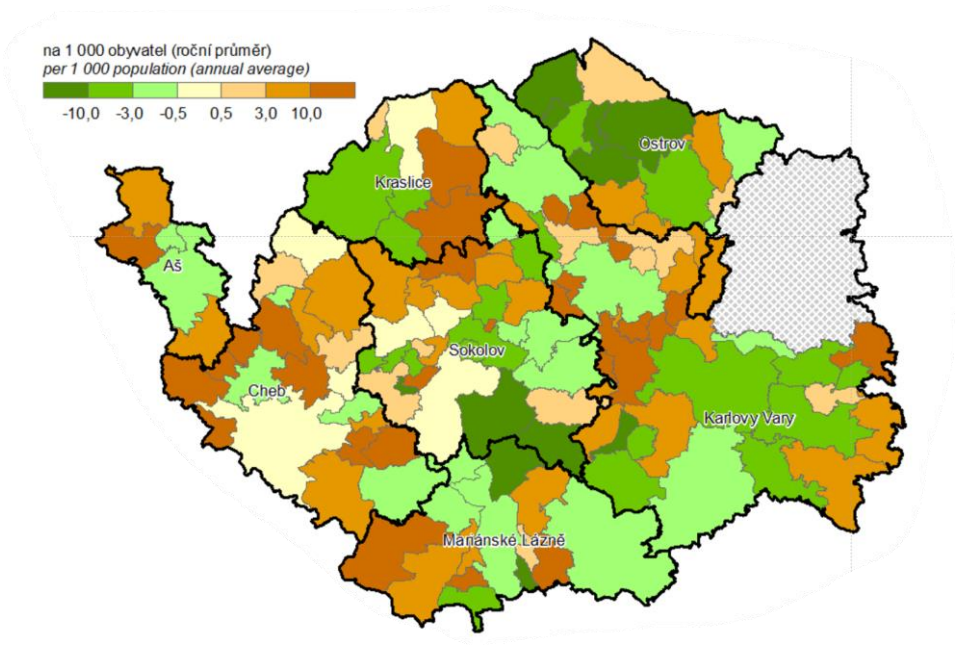

Rozložení přírůstku/úbytku počtu obyvatel stěhování, podle obcí v Karlovarském kraji v letech 2016-2020
Zdroj: Statistická ročenka karlovarského kraje, ČSÚ

Ašsko mimo aktuální klesající trend počtu obyvatel se potýká s problémem nepřepisování trvalého bydliště, zvláště pokud se jedná o nájemníky. Situaci lze monitorovat z dat mobilních operátorů. Řešením může být vytvoření „výhod" pro obyvatele s trvalým bydlištěm v daném místě – např. zpoplatnění parkování nerezidentům.

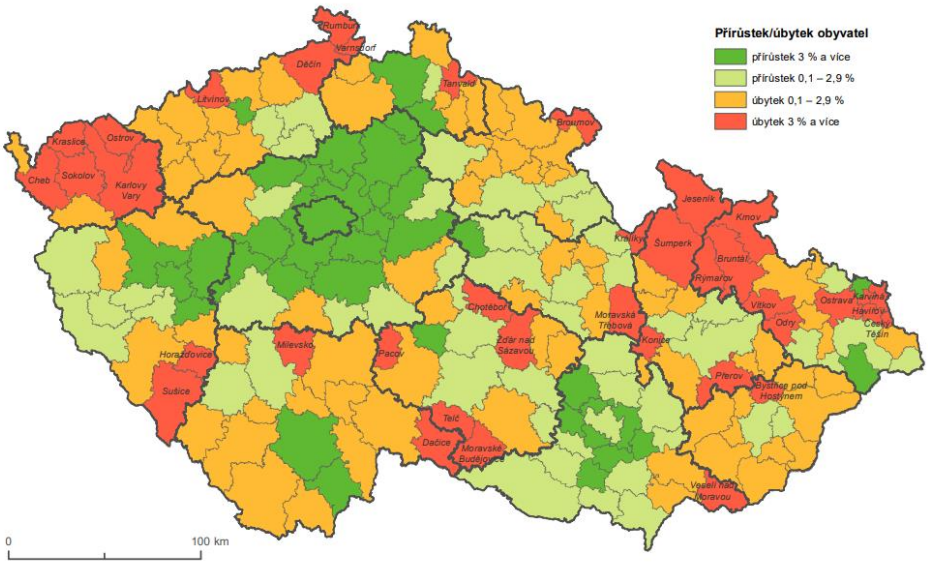

Celkový přírůstek/úbytek obyvatel mezi lety 2010-2018 ve správních obvodech ORP
Zdroj – Czechinvest

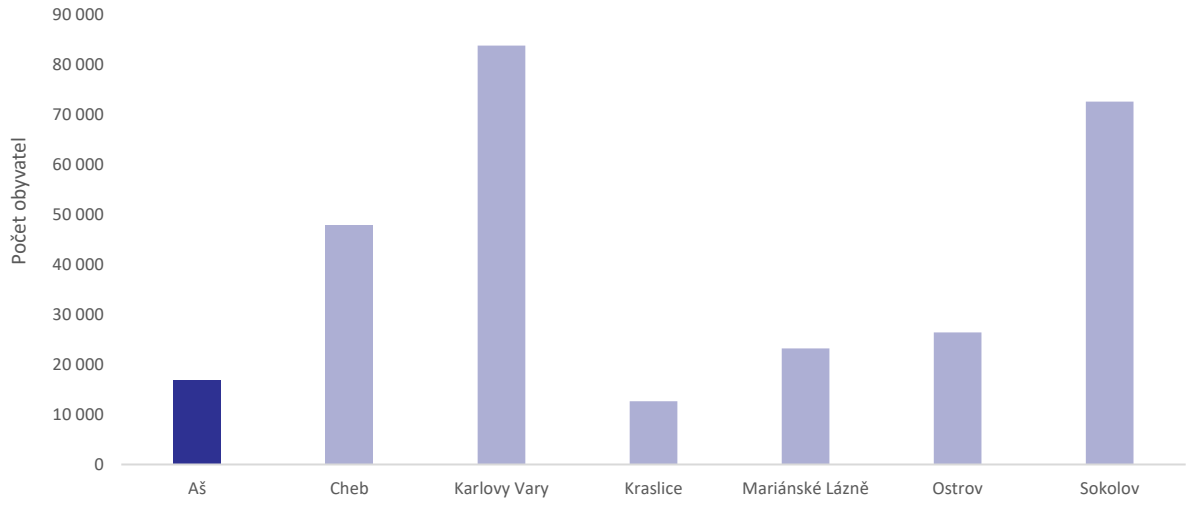

Obrázek 4: Počet obyvatel v jednotlivých SO ORP Karlovarského kraje (data k 31.12.2021)
Zdroj: ČSÚ

V souvislosti s rostoucím počtem starších osob je důležité i zajištění podpůrných služeb pro seniory a jejich dostatečná kvalita. Zároveň dochází i k nárůstu chronicky nemocných osob a rostou i nároky seniorů zvláště na ošetřovatelskou péči. Klíčová je v tomto ohledu podpora hospicové nebo deinstitucionalizované ošetřovatelské péče, která může zvýšit pohodlí a kvalitu života seniorů. Významně by pomohlo i zaměstnání opatrovníka/sociálního pracovníka v jednotlivých obcích, který by pomáhal seniorům se základními úkony, případně motivovat dobrovolníky k výpomoci seniorům v běžném životě. Většina obcí však nemá dostatek financí na zaměstnání sociálních pracovníků a prozatím neexistuje možnost finanční podpory z dotačních programů. V oblasti výstavby nebo rekonstrukce bytů na DPS (byty s pečovatelskou službou) je problém s nedostatečným finančním zajištěním a zdlouhavým stavebním řízením. Zároveň o dotace na DPS nemohou žádat příspěvkové organizace, což výrazně zhoršuje možnosti pro posílení výstavby těchto objektů.

Tabulka: Vývoj věkové struktury obyvatel v ORP Aš

		2017	2018	2019	2020	2021
Počet obyvatel celkem		17 643	17 655	17 695	17 611	16 871
v tom ve věku (let)	**0-14**	2 903	2 883	2 899	2 841	2 668
	15-64	11 639	11 593	11 518	11 428	10 894
	65 a více	3 101	3 179	3 278	3 342	3 309
Průměrný věk		41,2	41,5	41,7	42,0	42,4

Z pohledu věkové struktury **pozorujeme dlouhodobě klesající tendenci podílu dětí do 14 let na celkové populaci Ašska** (stejný trend vykazuje i v rámci Karlovarského kraje). V roce 2021 činil podíl těchto dětí na celkové populaci Ašska 15,8 (v případě kraje je tento podíl 15,2 %). Také podíl ekonomicky aktivních obyvatel, tj. obyvatel ve věku 15–64 let, se postupně snižuje. **V roce 2021 tvořili ekonomicky aktivní 64,5 % všech obyvatel, což je o 6,8 procentního bodu méně než před deseti lety.** Za posledních 5 let poklesl počet obyvatel ve věkové kategorii 15 až 64 let o 745 obyvatel. Za úbytkem počtu obyvatel v produktivním věku stojí mimo jiné i nedostatek pracovních příležitostí pro kvalifikované osoby a odchod těchto lidí do větších měst. Přirozený úbytek obyvatelstva (zejm. narození a úmrtí) se prozatím dramaticky neprojevuje., viz tabulka výše. Nepříznivý vývoj se může zintenzivnit v období silné ekonomické konjunktury. Změny ve struktuře obyvatel mají a budou mít stále větší dopad v oblasti sociálních služeb, zdravotnictví nebo školství. Ekonomické dopady tohoto trendu jsou rozebrány v kapitole Ekonomika.

Při pohledu do historie se zvýšil průměrný věk mnohem intenzivněji než počet obyvatel. Jelikož v roce 2001 byl průměrný věk 37,5, později v roce 2021 to bylo již 42,4. Index stáří (*počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let*) vzrostl z 66 na 117. To je způsobeno převážně zvyšujícím se počtem obyvatel v postreprodukčním věku a stagnujícím vývojem počtu dětí v prereprodukčním věku. Průměrný věk obyvatel Karlovarského kraje na konci roku 2020 činil 43,3 roku a ve srovnání s předcházejícím rokem se zvýšil o 0,2 roku. Průměrný věk žen byl přitom vyšší (44,6 roku) než průměrný věk mužů (41,9 roku).

Zahraniční zkušenosti ukazují, že tzv. stříbrná ekonomika může zdrojem příjmů a podnikání, to znamená, že může být do budoucnosti oblastí generující nová pracovní místa.

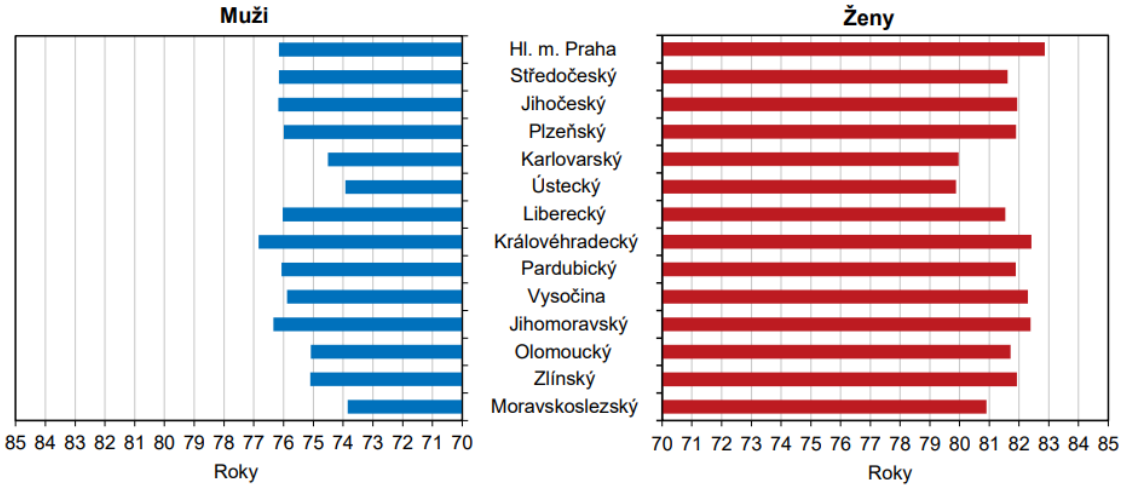

Naděje dožití při narození podle pohlaví podle krajů v letech 2019–2020
Zdroj: Statistická ročenka karlovarského kraje, ČSÚ

Číslo vyššího indexu stáří, nepochybně souvisí i s pozitivně vnímaným růstem naděje dožití. Neustále se zvyšuje také naděje dožití obyvatel Karlovarského kraje. V roce 2001 činila naděje dožití při narození u mužů 70,6 let a u žen 76,9 let. V roce 2020 dosahovaly hodnoty tohoto ukazatele u mužů již 74,5 let a u žen 80,0 let. Při pohledu na graf výše však jsou tyto hodnoty podprůměrné v rámci celonárodního srovnání.

Dochází k odlivu mladých lidí z regionu, hlavně z důvodu nedostatku pracovních příležitostí. Existuje zde však potenciál, že se absolventi vysokých škol vrací zpět do regionu, zejména kvůli výrazně nižším cenám za bydlení, než jsou v metropolitních oblastí. Některé obce se však nejvíce potýkají s nedostatkem dostupností pozemků. Vzhledem k současné ekonomické situaci a intervencím České národní banky vyšší podíl mladých osob nedosáhne na hypotéku v takové výši, aby pokryla výstavbu nebo koupi bytu/domu v tomto území.

Predikce budoucího vývoje počtu obyvatel

Český statistický úřad v roce 2019 zpracoval novou projekci obyvatel v krajích ČR do roku 2070. Z výsledků projekce vyplývá, že počet obyvatel Karlovarského kraje by se měl neustále snižovat a do roku 2070 by mělo dojít ke snížení celkového počtu obyvatel o 22,6 % přibližně na 228 tisíc. S poklesem počtu obyvatel bude docházet i k podstatnému úbytku mladé populace. Projekce obyvatel ukazuje na největší snížení generace čtyřicátníků, kterých bude v roce 2070 zhruba o polovinu méně než v současné době. Naopak počet seniorů ve věku 75 a více

let poroste. Se zvyšujícím se věkem bude tento nárůst rychlejší, osmdesátníků bude v roce 2070 přibližně dvakrát tolik než dnes, počet 90letých a starších osob se zvýší více než šestinásobně. **Dle predikce, tak v současnosti zaznamenané trendy budou na Ašsku pokračovat a pravděpodobně budeme pozorovat jejich zintenzivnění.** Je tak na veřejné správě aby se pokusila na tento stav adaptovat, případně aktivním postojem vedla kroky k jejich omezení.

Vzdělání

Vzdělání je mj. nástrojem dosažení vyšší konkurenceschopnosti a prosperity, zvyšuje kvalitu života i soudržnost a bezpečnost společnosti. Z tohoto pohledu tak může být bráno jako jeden z nástrojů pro řešení výše uvedených negativních trendů demografického vývoje. Je dokázáno, že růst vzdělání a sociální soudržnosti je důležitou podmínkou pro udržitelný a stabilní ekonomický rozvoj.

Ašsko trpí podprůměrným podílem vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva. V celorepublikovém srovnání je i nízký podíl aktuálně studujících s trvalým pobytem v Aši. Situace je obdobná v celém hraničním pásu se Spolkovou republikou Německo. Na základě toho údaje nelze očekávat výraznější zvýšení podílu vzdělaných ve městě bez klíčových změn v současném status quo. Z pohledu středoškolského vzdělání je situace dobrá. Výsledky místního gymnázia dlouhodobě překračují republikový průměr.

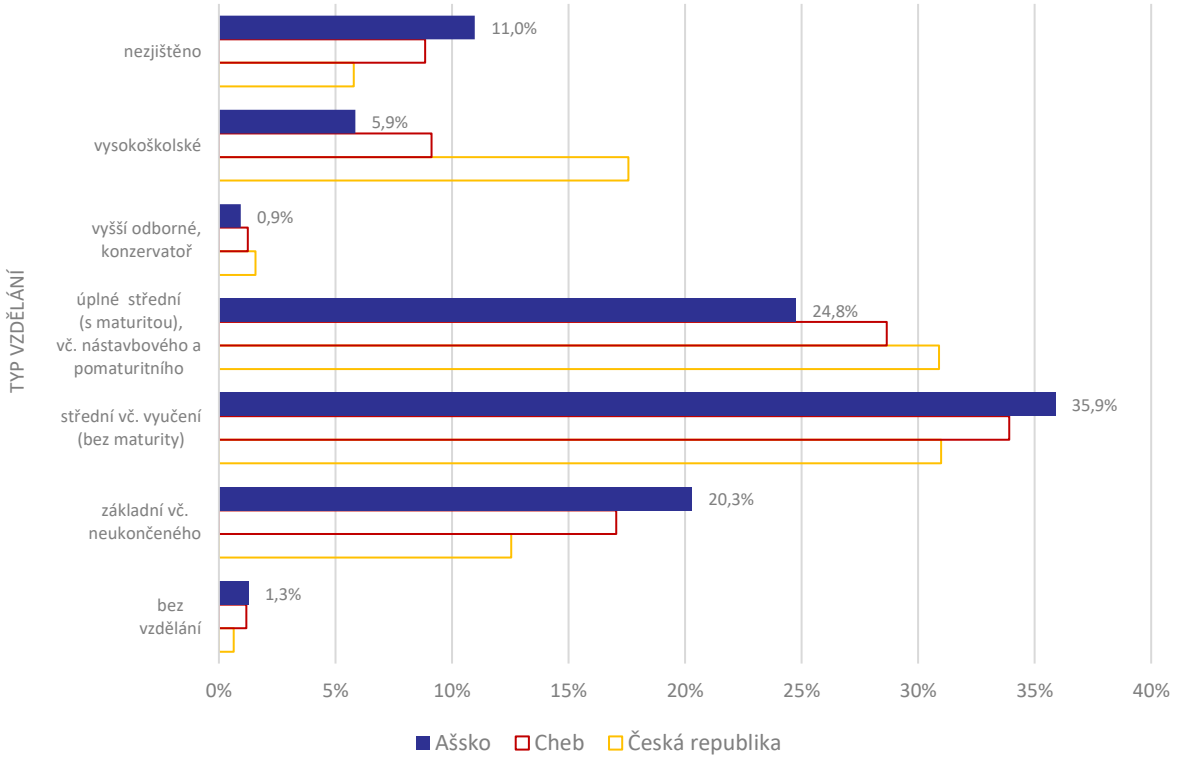

Vzdělanostní struktura regionu Ašska ve srovnání s okresními a národními hodnotami
Zdroj: SLDB 2021

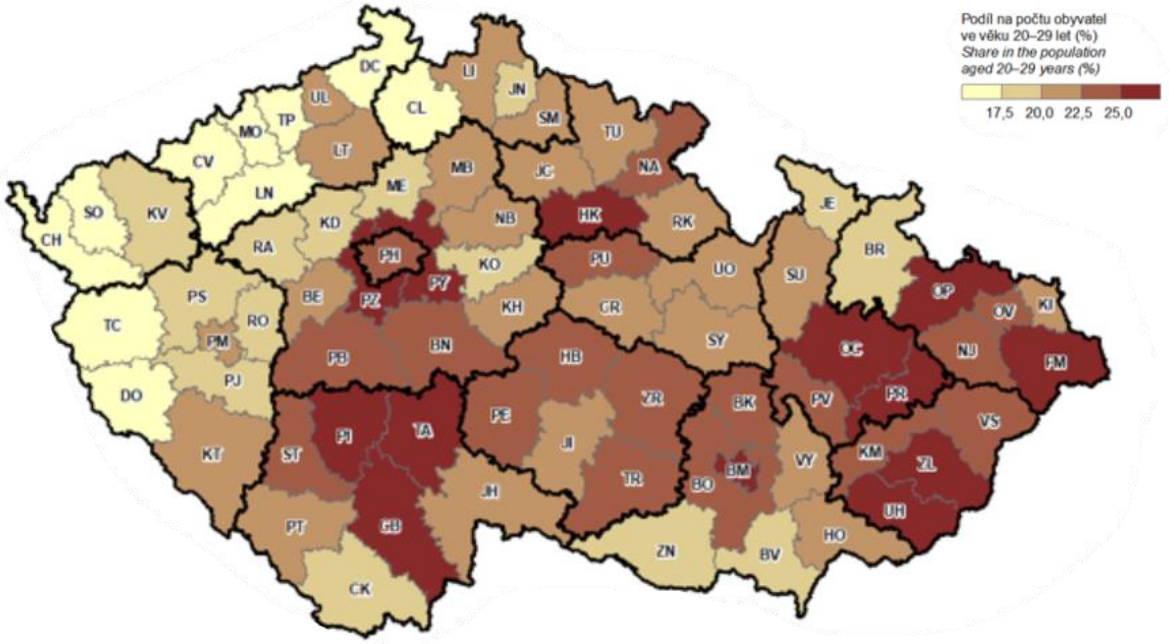

Studenti veřejných a soukromých vysokých škol podle místa trvalého bydliště v roce 2020
Zdroj: Statistická ročenka karlovarského kraje, ČSÚ

Výše uvedená mapa dokládá jeden z klíčových problémů současného vzdělání a to je nejen odchod vysokoškolsky vzdělaných do metropolitních oblastí ale i celkově nižší podíl obyvatel s trvalým pobytem v okresu Cheb, kteří vysokou školu kdekoliv v ČR navštěvují. Zde je výrazný rozdíl oproti periferním regionům například na východě ČR. Celkově klesá počet studentů VŠ i v absolutních hodnotách. Bez změny trendu tohoto výsledku není možné dosáhnout zásadnějších změn v oblasti změny struktury obyvatel.

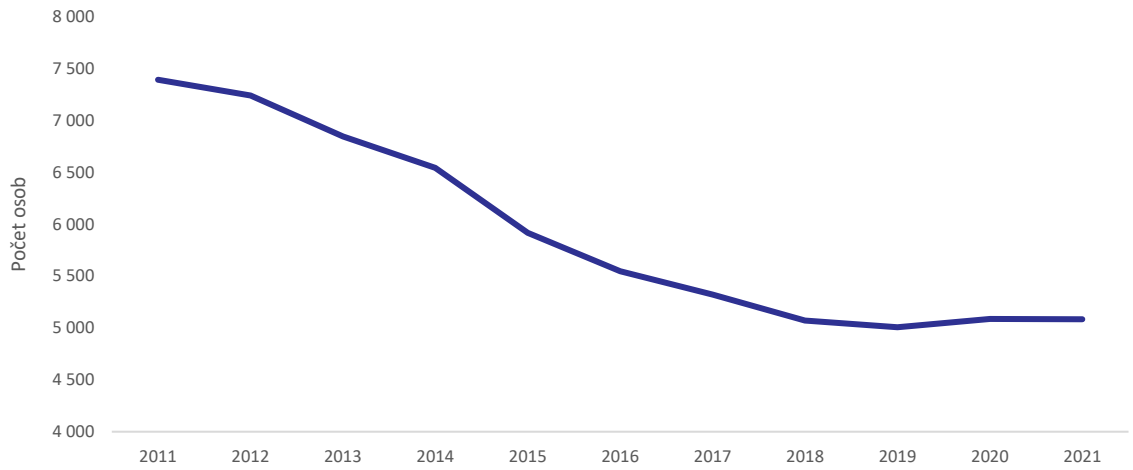

Počet studentů VŠ s bydlištěm v kraji
Zdroj: MPSV - Kompas - predikce trhu práce

Cizinci

Vzhledem ke geografické poloze Ašska i celého Karlovarského kraje je pro oblast klíčové téma přeshraniční spolupráce. Tématu je v dokumentu věnována samostatná kapitola. Z pohledu demografie je významným ukazatelem počet cizinců. Počet cizinců (bez azylantů) v KVK od roku 2013 pravidelně každoročně narůstá. V roce 2020 jich zde žilo 22 032 (z nich 43,6 % byly ženy), což představuje meziroční nárůst o 3,5 %. Podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel vykazuje v kraji dlouhodobě rostoucí trend, od roku 1996 se tento podíl zvýšil o

5 procentních bodů na 7,5 %. V mezikrajském srovnání je hodnota podílu cizinců v Karlovarském kraji druhá nejvyšší po Praze a republikový průměr převyšuje o 1,6 procentního bodu. V rámci meziokresního srovnání lze vysledovat, že vysoký podíl cizinců žije v okresech Cheb (9,6 %) a Karlovy Vary (8,8 %)

Konkrétně na území Ašska se hlásilo 762 osob k cizí státní příslušnosti (data ze SLDB 2021). Nejvíce z nich, konkrétně 570 žije ve městě Aš. Na rozdíl od republikových podílů je největší zastoupení osob s Vietnamskou národností (254 osob) následováno slovenskou národností, ke které se přihlásilo 250 osob v celém regionu.

Obyvatelstvo podle vybraných národností na Ašsku

česká	55%
slovenská	2%
německá	1%
vietnamská	2%
národnost neuvedena	36%

Zdroj: SLDB 2021

V rámci ekonomické aktivity, která jsou dostupná pouze za úroveň kraje a okresů bylo v roce 2020 bylo v Karlovarském kraji zaměstnáno celkem 18 966 cizinců. Většina z nich byla přitom evidována na úřadech práce (14 317, tj. 75,5 % všech zaměstnaných cizinců). Téměř polovina z cizinců evidovaných na úřadech práce byla v okrese Cheb a více než 40 % v okrese Karlovy Vary. Stejně tak nejvyšší podíl cizinců s platným živnostenským oprávněním žil v okrese Cheb.

Shrnutí problému - Demografie

Ve 20. století si celý region (území bývalých Sudet) prošel složitým vývojem, který byl spojen s odchodem značného počtu původních obyvatel, dosídlením s celkovým úpadkem. Dnes se jedná o „zraněný region, které se musí znovu postavit na nohy“. Jedním z klíčových problémů Ašska je nízká vzdělanostní úroveň obyvatelstva a kvalifikační struktura absolventů a osob na trhu práce. Nízká vzdělanostní úroveň je historicky zděděná společensko-ekonomická situace způsobená několika desetiletími trvající centrálně podporovanou orientací na průmysl, kde se využívala především méně vzdělaná pracovní síla. Vzdělanostní úrovní patří Ašsko k nejhorším regionům ČR.

Významným trendem, který významně ovlivňuje jak současnost, tak budoucnost města, je pak odchod především mladých a vzdělaných lidí, a to primárně z pracovních důvodů. Lidé v regionu ztrácejí perspektivu. O problémech spojených s vystěhovalectvím a odchodem mladých lidí a o tom, jak je udržet, se na Ašsku vede dlouhodobá diskuse. Přestože se v posledních deseti letech obce významně investovaly do technické infrastruktury, vzhledu, obnovy bytového fondu, občanského vybavení a volnočasových aktivit pro mládež, tak se pokles počtu obyvatel nepodařil zastavit. Strategickým cílem do budoucnosti by proto nemělo být bránit mladým lidem, aby odcházeli jinam, ale dosáhnout toho, aby se vraceli. Jako klíčová se v této souvislosti jeví práce s talenty – motivovat je, aby na sobě pracovali, poznávali svět a vraceli se zpět domů.

Odlivem (z podstatné části kvalifikovaných a ekonomicky perspektivních) obyvatel dochází k dalšímu snižování kupní síly regionu, což rovněž eliminuje rozvoj podnikatelských aktivit. Ten brzdí dále disponibilní méně kvalifikovaná pracovní síla (omezené inovační možnosti z důvodu absence kvalifikovaných lidských zdrojů), která limituje možné rozšíření (kvalitativní i kvantitativní) provozů firem v regionu.

Ašsko

- Průměrný věk v regionu je 42,4 let (KVK 43,3 let ČR 42,7 let). Podíl obyvatel nad 65 let ve (18,5 %) je nejnižší v Karlovarském kraji.
- Naděje dožití je 74 let (u mužů) a 80 (u žen) let. V ČR to je 75, respektive 81 let
- Děti na Ašsku navštěvují gymnázium s vysokou úrovní. Pouze 5,9 % Ašáků jsou vysokoškoláci (v KVK 9,1 %, v ČR 17,6 %)
- Jen 17 % mladých v KVK ve věku 20-29 let však navštěvuje vysokou školu (průměr v ČR 21 %)
- Částečně počet obyvatel stoupá v obcích okolo Aše (např. Krásná)
- Počet vystěhovalých v SO ORP Aš se oproti r. 2001 zvýšil cca 1,4krát.
- Počet přistěhovalých v SO ORP Aš se se oproti r. 2001 zvýšil cca 1,85krát.
- Souhrnný přírůstek obyvatel stěhováním v SO ORP Aš byl od roku 2001 kladný a činí + 852obyvatel. Tempo růstu bylo nejvyšší mezi lety 2001 a 2010.
- Celkový přírůstek/úbytek v SO ORP Aš se byl od r. 2001 převážně kladný (+158). Vrchol dosáhl v r. 2009.
- Index stáří v SO ORP Aš se od r. 2001 vzrost 1,7krát.

Sociální vývoj

Sociální vývoj obyvatel regionu je úzce spjat s jejich ekonomickým postavením, vzděláním a historií regionu. Z tohoto důvodu kapitola sociální vývoj nese v sobě ukazatele trhu práce. Důsledky nízkých hodnot v těchto ukazatelích často vedou k sociálnímu vyloučení. To je považováno za jeden z „klíčových sociálních problémů naší společnosti“ **a jeho koncepční řešení v souvislosti s regionálními disparitami vnímá jako „jeden ze zásadních úkolů sociální politiky České republiky.** Obce v českém pohraničí (hranice DE a PL) obecně vykazují vyšší míru sociálních nerovností mezi obyvateli. Ašsko stejně jako většina regionů v Karlovarském kraji není výjimkou. Sociální nerovnosti jsou koncentrovány do urbánního prostředí (měst s vyšším počtem obyvatel).

Shrnutí za Karlovarský kraj

- Míra ekonomické aktivity se po několika letech pravidelného nárůstu mírně meziročně snížila.
- Obecná míra nezaměstnanosti vzrostla na 4,7 %.
- Počet nezaměstnaných osob, doznal po šesti letech pravidelného poklesu výrazný meziroční nárůst o 86,2 %.
- Mezi nezaměstnanými byl vysoký podíl dosažitelných uchazečů, a to 95 %. Jedná se o nejvyšší podíl v rámci celé ČR.
- Na jedno volné pracovní místo připadalo na konci roku 2020 v Karlovarském kraji 2,4 uchazeče, což je nejvíce mezi všemi regiony ČR.
- Průměrná hrubá měsíční mzda meziročně vzrostla, platí však, že je nejnižší v celé ČR. Medián mzdy je na úrovni 91,4 % průměrné hrubé měsíční mzdy.
- Počet lékařů v kraji mírně meziročně klesl, naopak počet lůžek v nemocnicích zaznamenal nárůst.
- Průměrné procento pracovní neschopnosti se oproti minulému roku zvýšilo a jeho hodnota činila 5,9 %.
- V roce 2020 bylo vyplaceno 1,2 mil. Kč na dávkách státní sociální podpory, tj. o třetinu více než před rokem. Dávky sociální podpory na 1 obyvatele kraje byly druhé nejnižší v rámci celé ČR.
- Čistý disponibilní důchod domácností byl čtvrtý nejnižší v celé ČR.
- Počet příjemců starobních důchodů doznal velmi mírný meziroční pokles. Průměrná výše důchodu se oproti předcházejícímu roku zvýšila.
- V roce 2020 bylo v kraji zjištěno o 22,9 % méně trestných činů než před rokem.

Nezaměstnanost

Ašsko nebylo nikdy v průběhu transformace strukturálně postiženým regionem, ale i tak patří mezi hospodářsky méně rozvinuté regiony. **Problém tohoto postižení nesouvisí s vyšší nezaměstnanosti**. V rámci regionů uvnitř Karlovarského kraje byl nejnižší podíl nezaměstnaných vždy v SO ORP Aš. V rámci srovnání je v Ašsku dokonce vyšší podíl zaměstnaných než v rámci celorepublikového průměru (Průměrná roční míra nezaměstnanosti za rok 2020 činila 3,47 %).

Na konci roku 2020 byl v KVK zaznamenán prudký nárůst nezaměstnanosti o 86,2 %. Po sedmiletém období, kdy se ekonomice dařilo a nezaměstnaných v kraji každoročně ubývalo se tak ve statistice projevily dopady opatření v souvislosti s novým virem SARS-CoV-2. Nárůst počtu nezaměstnaných můžeme pozorovat ve všech regionech ČR bez výjimky, v **Karlovarském kraji byl však nárůst nejvyšší a celorepublikový průměr převyšoval o 50,7 procentního bodu.** Aktuálně je v Karlovarském kraji je obecná míra nezaměstnanosti nad celorepublikovým průměrem (5,3 %). Míra nezaměstnanosti mužů (5,1 %) je nižší než míra nezaměstnanosti žen (5,4 %).

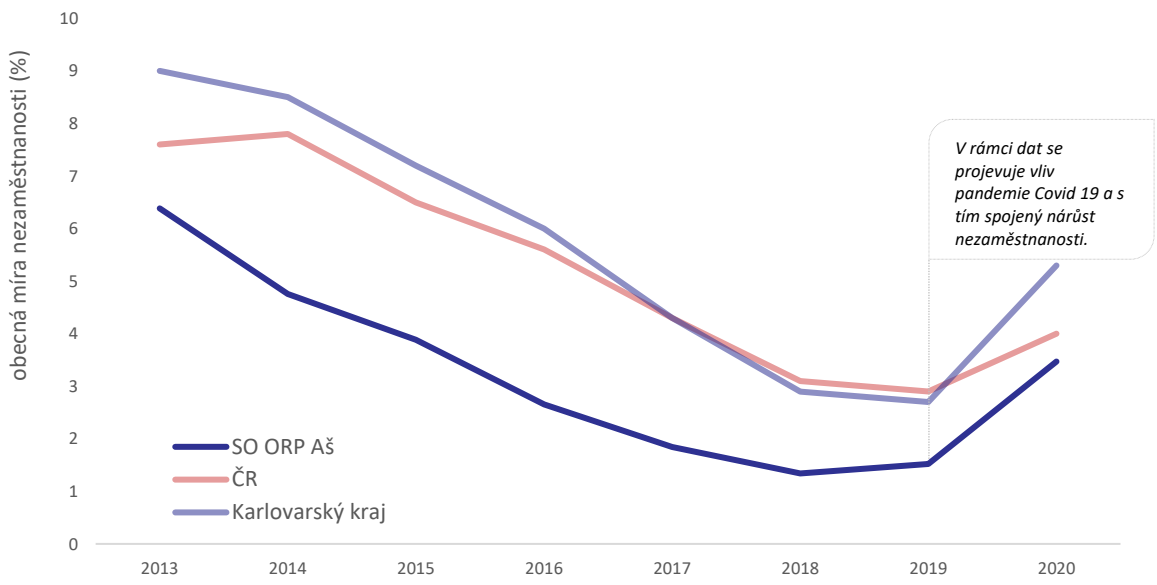

Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti Ašska, Karlovarského kraje a ČR
Zdroj: MPSV.cz
Pozn: Podíl dosažitelných uchazečů ve věku 15 až 64 let na počtu obyvatel stejného věku; ukazatel je používán od roku 2012 (časová řada byla zpětně dopočtena do roku 2005)

Ašsko vykazuje nízkou míru nezaměstnanosti v porovnání v Karlovarským krajem. Problém tvoří sektorová zaměstnanost, nízká přidaná hodnota práce i nedostatek nabídky pracovních příležitostí (především těch s vyšší přidanou hodnotou)

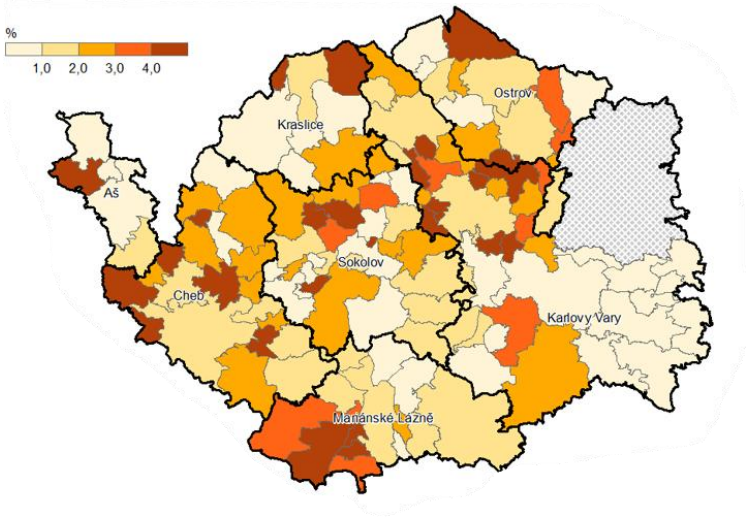

Podíl nezaměstnaných osob podle obcí v Karlovarském kraji k 31. 12. 2020
Zdroj: Statistická ročenka karlovarského kraje, ČSÚ

V meziobecním porovnání je nejvyšší podíl nezaměstnaných v obci Krásná. Ukazatel však významně ovlivňuje velmi nízký počet obyvatel, kdy v obci žije 614 obyvatel. Naopak nejnižší podíl nezaměstnaných osob mají města Aš a Hranice. Tyto obce logicky disponují větším počtem potenciálních zaměstnavatelů.

Celkově nižší nezaměstnanost v oblasti Ašska je způsobena především dvěma důvody: vyšší rovnováhou nabídky a poptávky na pracovním trhu a dostatečným počtem pracovních míst. V porovnání s celorepublikovými průměry, zde stále negativně působí faktory jako málo kvalifikovaná pracovní síla, demografické složení obyvatel (starší lidé jsou hůře zaměstnatelní), využívání pracovního přivýdělku v zahraničí s registrem na úřadu práce v ČR či neochota lidí pracovat.

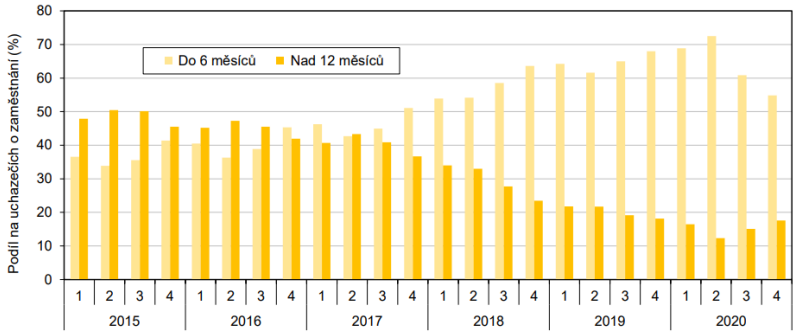

Při bližším pohledu na data za Karlovarský kraj je zřejmé, že se snižováním nezaměstnanosti docházelo ke snižování nezaměstnanosti i u problematické skupiny osob dlouhodobě nezaměstnaných nad 12 měsíců a více. Jedná se o občany se zdravotními problémy či občany starší 50 let.

Krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaní ke konci čtvrtletí v Karlovarském kraji
Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Číslo dlouhodobé nezaměstnanosti zpřesňuje i podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání na počtu uchazečů. Vypovídá o tom, kolik uchazečů je připraveno nastoupit okamžitě do práce a reagovat tak v krátké době na případnou nabídku zaměstnání. V roce 2020 činil podíl dosažitelných uchazečů v KVK 95,0 % všech uchazečů o zaměstnání, což je nejvyšší podíl v rámci celé ČR. Stejný podíl dosažitelných uchazečů vykazuje ještě Olomoucký kraj. V Karlovarském kraji se ve srovnání s předcházejícím rokem zvýšil podíl dosažitelných uchazečů o 4,9 procentního bodu, to v mezikrajském srovnání představuje největší nárůst mezi všemi regiony ČR.

Na konci roku 2020 připadalo v kraji 2,4 uchazeče o zaměstnání na 1 volné pracovní místo, což je o 1,6 uchazeče více než ve stejném období minulého roku. Nárůst tohoto ukazatele lze pozorovat ve všech regionech ČR bez výjimky. Situaci na Ašsku znázorňuje graf níže.

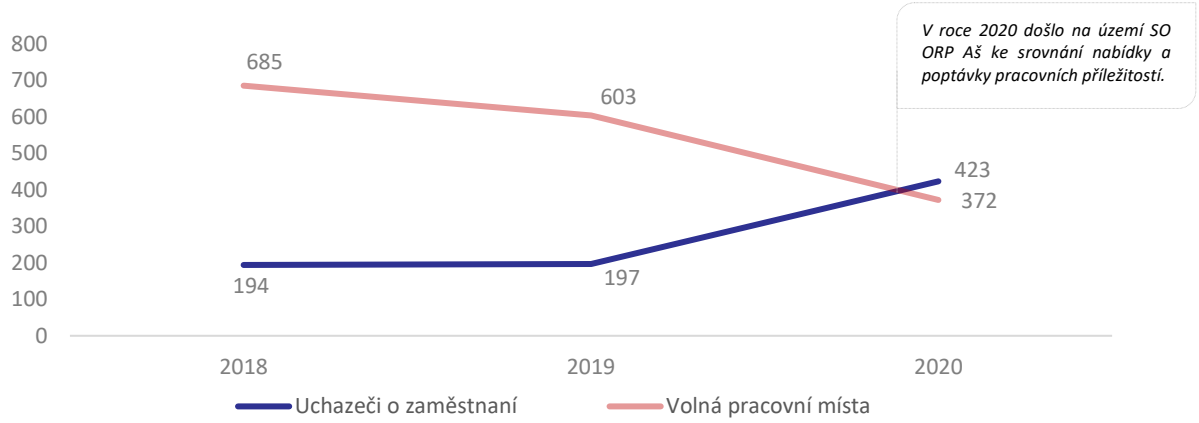

V roce 2020 došlo na území SO ORP Aš ke srovnání nabídky a poptávky pracovních příležitostí.

Vývoj nabídky a poptávky po zaměstnání v SO ORP Aš za roky 2018 a 2020
Zdroj: Czechinvest

Dlouhodobě přetrvává problém s umístěním skupiny s nižším či základním vzděláním (cca 75 % všech nezaměstnaných v okresu Cheb v květnu 2022). V případě ekonomické recese v důsledku války či pandemie Covid-19 lze očekávat významné zjitření problémů na trhu práce i na Ašsku. Tento předpoklad vychází ze zkušeností a reakce regionálního trhu práce během krize a stagnace mezi roky 2009 – 2013. Při pohledu na aktuální rozpoložení nezaměstnaných v okresu Cheb, vychází nejvyšší podíl nezaměstnaných právě na osoby se základním vzděláním. Problém se vzdělaností je rozebrán v Kapitole demografie a nezaměstnanost s ním úzce souvisí. Dle průzkumu Úřadu práce k 31. 12. 2021 je největší poptávka po pracovnících do zpracovatelského průmyslu, konkrétně pak po svářečích, kovářích a operátorech výroby. Z terciéru je pak poptávka po řidičích, učitelích, pracovnících v sociálních službách a kuchařích.

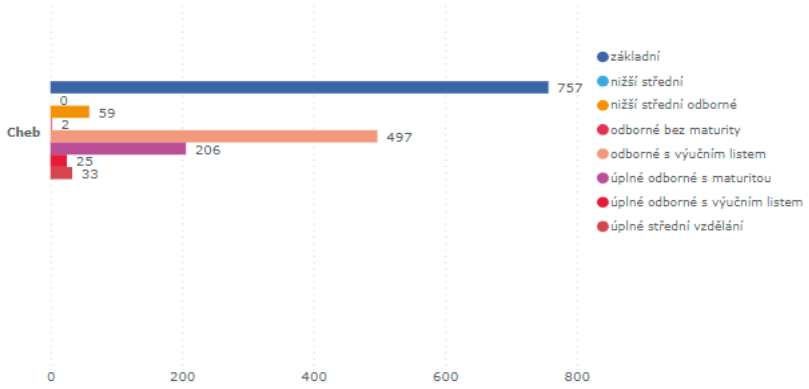

Graf je v absolutních číslech, a proto neukazuje poměr absolventů na úřadech práce ku celkovým absolventům v dané oblasti. Tato data nejsou k dispozici.

Nezaměstnaní dle dosaženého vzdělání - základní a střední v okresu Cheb ***v květnu 2022***
Zdroj: Czechinvest - Analýzy dat – Trh práce (dle dat MPSV)

Příjmy

Mimořádně nízká nezaměstnanost v posledních letech a omezený počet dostupných pracovních sil v regionu zapříčinil silnější pozici při vyjednávání o platech. Při pohledu na dlouhodobý vývoj bylo zjištěno, že čistý disponibilní důchod domácností ve všech regionech ČR vykazuje rostoucí tendenci. V Karlovarském kraji byla jeho hodnota pravidelně jedna z nejnižších. Dle výsledků šetření Životní podmínky domácností zaujímaly v roce 2019 mezi domácnostmi Karlovarského kraje největší podíl domácnosti, kde čistý měsíční příjem na osobu činil 15 až 20 tisíc Kč (29,5 % všech domácností). Průměrný měsíční hrubý plat v Karlovarském kraji byl v roce 2022 (I čtvrtletí) nejnižší v rámci všech krajů České republiky a to 32 605 Kč (medián hrubého platu ČR 33 552 Kč). Medián mezd v kraji za rok 2021 byl ještě nižší a to je 29 752 tis. Kč. Rozdíl se nesnižuje a v kraji i ČR rostou platy i mzdy obdobně. Průměrná měsíční mzda souvisí s vysokým počtem osob zaměstnaných v sekundéru (průmysl a stavebnictví). Mzda má dopady na migraci osob i sociální problémy v periferních lokalitách.

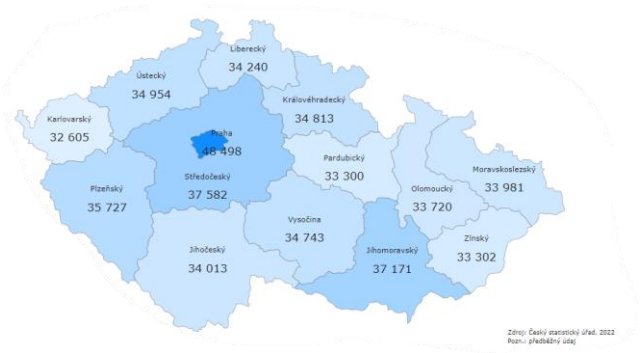

Odhady mzdy na Ašsku říkají, že je dlouhodobě podprůměrná v důsledku struktury regionální ekonomiky a produktivity práce. Přesná čísla však nejsou z důvodu vysoké nespolehlivosti dostupná.

Průměrný hrubý měsíční plat v Kč (1. čtvrtletí 2022)
Zdroj: Czechinvest - Analýzy dat – Trh práce (dle dat MPSV)

Průměrně nižší měsíční mzda souvisí s vysokým počtem osob zaměstnaných v sekundéru (průmysl a stavebnictví). Mzda má dopady na migraci osob i sociální problémy v periferních lokalitách. Ve srovnání s ČR má Karlovarský kraj dlouhodobě nejnižší průměrný plat i mzdu. Rozdíl se nesnižuje. V kraji i ČR rostou platy obdobně.

Dle nabídek práce lze zkonstruovat vývoj minimální a maximální nabízené mzdy pracovních pozic. Průměrná minimální nabízená mzda aktuálních nabídek práce (tj. v srpnu 2022) je 19 800 Kč.

Z celkového čistého měsíčního příjmu vydávaly domácnosti v Karlovarském kraji průměrně 6 142 Kč, tj. 15,8 % na náklady na bydlení. To je mezi všemi regiony ČR třetí nejvyšší podíl po Hl. městě Praze a Ústeckém kraji. Samotné náklady na bydlení jsou velkou zátěží pro 11,1 % domácností v kraji. Nejvyšší podíl těchto nákladů tvoří nájemné a úhrada za užívání bytu (29,1 %) a náklady na elektřinu (22,1 %).

Téměř 44 % domácností v Karlovarském kraji vycházelo s měsíčním příjmem s menšími či většími obtížemi, tj. o 3,2 procentního bodu více, než kolik činí průměr ČR. Čtvrtina domácností v Karlovarském kraji si nemohla dovolit neočekávaný výdaj ve výši 12 000 Kč, vyšší podíl takovýchto domácností vykázaly pouze Ústecký, Liberecký, Olomoucký a Moravskoslezský kraj. V celé ČR bylo těchto domácností 21,7 %. Týdenní dovolenou mimo domov si nemohlo dovolit 13 % domácností.

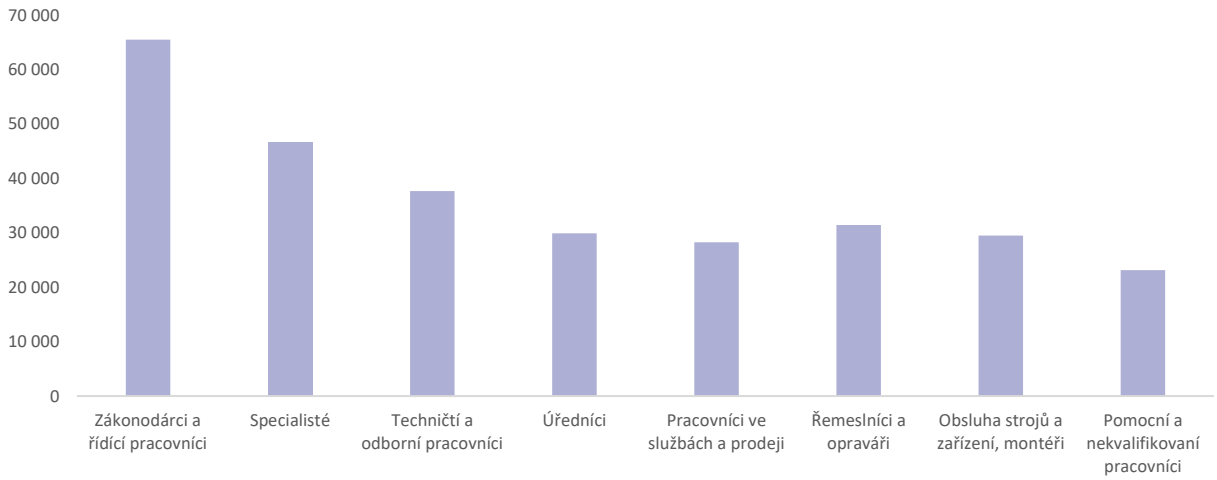

Mzdová úroveň v Karlovarském kraji v roce 2020 (Hodnota představuje průměrnou hrubou měsíční mzdu v Kč dle hlavní třídy CZ-ISCO v kraji k uvedenému roku.
Zdroj: Kompas MPSV

Sociální vyloučení

Sociální vyloučení se jako stav projevuje vytěsněním jednotlivců či celých skupin na okraj společnosti, kdy je jim omezován nebo zamezen přístup ke zdrojům, které jsou jinak ostatním členům společnosti dostupné. Stav, resp. rozsah sociálního vyloučení je sledován několika institucemi prostřednictvím indikátorů pokrývající dimenze chudoby, vyloučení z bydlení, vyloučení z oficiálního trhu práce, vyloučení ze vzdělávání a dimenzi zadluženosti a to i na nižších úrovních.

Dle měřeného indexu sociálního vyloučení (měřenou Agenturou pro sociální začleňování) v KVK mělo v roce 2020, (rok, za který je nejaktuálnější index publikován), Ašsko druhý nejvyšší podíl obcí s vážnými soc. problémy. Nejvyšší podíl obcí měl SO ORP Sokolov (47 %), následován Aší (40 %) a Kraslicemi (38 %). Obce ohrožené sociálním vyloučením tvořily 22 % ze všech obcí na území KVK, jednoznačně lze konstatovat, že tento stav je v komparaci s ostatními kraji nejohroženější – vyšší podíl těchto obcí se v žádném jiném kraji nevyskytoval. Podobné hodnoty vykazují obce v českém pohraničí (hranice DE a PL) a rovněž je zde patná vyšší míra sociálních nerovností mezi obyvateli. Sociální nerovnosti v krajském srovnání jsou koncentrovány do měst s vyšším počtem obyvatel. Nerovnosti souvisí s nižší mírou vzdělání, nízkými platy i vykořeněním obyvatel.

Při detailnějším pohledu na hodnoty, které jsou základem pro tento indexu, charakterizuje Ašsko především vyšší počet osob v exekuci a vyšší počet příspěvků na živobytí. V SO ORP Aš se nejvyšší podíl fyzických osob v exekuci nachází v obci Podhradí (na Ašsku je podíl osob v exekuci 18,37 %, Podhradí 20,37 %). V ČR je průměr osob v exekuci 11 %. Lépe naopak vychází ve srovnání podílu uchazečů o zaměstnání v evidenci déle než 6 měsíců.

Srovnání údajů v exekucích Ašska a vyšších územních celků

Celek	Podíl osob v exekuci	Počet osob v exekuci	Průměrný počet exekucí na osobu	Podíl seniorů (65+)	Podíl osob s 1 exekucí
Město Aš	15,0 %	1 632	4,8	8 %	35 %
SO ORP Aš	18,5 %	2 718	5,1	8 %	32 %
Karlovarský kraj	16,3 %	41 303	5,1	9 %	33 %

Zdroj: mapaexekucí.cz

Důsledky soc. problémů v regionu jsou významné především v Aši. Z důsledků této situace se jedná o:

- trvalý nekontrolovatelný přísun nepřizpůsobivého obyvatelstva,
- vznik "ubytoven" s dotovaným nájemným ze sociálních dávek
- související vandalismus
- zhoršení bezpečnostní situace ve městě.

A to i přes veškerá opatření, z nichž lze uvést např. trvalý dohled asistentů prevence kriminality a snahy o zapojení problémových komunit - aktivity "spokojení Ašákovi", vznik komunitního centra). Problémy sociálního vyloučení nesouvisí na Ašsku s počtem trestných činů, jejichž počet se dlouhodobě snižuje. Počítaný index kriminality (dle metodiky mapakriminality.cz) je na Ašsku dosahuje 174 b. Průměrný index za rok 2020 v rámci kraje je 165 b v ČR pak 177b.

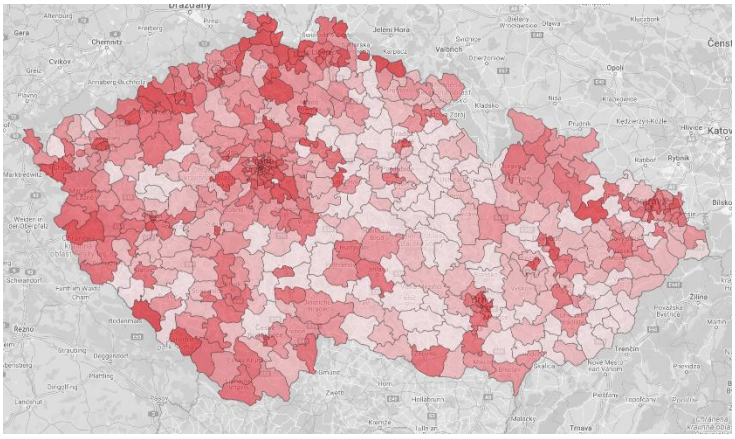

Index kriminality po obvodních odděleních Policie ČR
Zdroj: mapakrimilality.cz

Zdravotnictví a sociální služby

Dostupnost základní občanské vybavenosti je na Ašsku závislá především na silniční dopravě. V regionu je nutnost vyjíždět za určitými typy služeb z důvodu jejich absence. Na Ašsku není k dispozici nemocnice ani domov se zvláštním režimem. Provoz původní nemocnice byl ukončen na začátku tohoto tisíciletí, později aktivitou soukromého investora přeměněná na léčebnu dlouhodobě nemocných. Obyvatelé Aše dojíždějí do nejbližší nemocnice 28,15 min., která je v Chebu. V případě dojezdu do německého města Selb, které se nachází za hranicemi, je dojezdová vzdálenost skoro o polovinu kratší, tedy 15 minut. Podobně jako většina periferních regionů má Ašsko problém s obsazením pozic vyžadující vyšší kvalifikaci jako je právě lékař. V regionu chybí praktičtí lékaři i stomatologové. Mimo zdravotnické pozice je patrná absence především pedagogů.

Shrnutí problému - Sociální vývoj

Ačkoli Ašsko z pohledu studií nespadá do kategorie sociálně vyloučené oblasti. Problémy s nízkou vzdělaností, velkým počtem cizinců, vysokým počtem sociálně vyloučených osob však způsobují v regionu řadu problémů. Klíčovou výzvou jsou konstantní investice do lidských zdrojů, neboť hospodářské změny související s transformací způsobí změnu v poptávce po lidských zdrojích. V souvislosti s ekonomickou transformací kraje bude nutné připravit obyvatele regionu na hospodářské a sociální změny prostřednictvím rekvalifikačních programů a programů na prohlubování a změnu kvalifikace.

Ašsko

- Region vykazuje nízkou nezaměstnanost – 3,4 % za rok 2020 (5,4 % KVK a 4,0 % ČR)
- Nízké mzdy – průměr mzdy v kraji 29 752 tis. (v ČR 33 552 tis.).
- Až 15 % obyvatel je v exekuci (KVK 16,3 %, ČR 8,6 %) Průměrně má člověk v Aši přes čtyři exekuce.
- 105 Ašáků z tisíce pobírá příspěvky na živobytí. Podporu pro účely bydlení pak pobírá 48 obyvatel z tisíce.
- Průměrný důchod v regionu je 13 834,- (číslo za okres Cheb) V kraji - 14 030,- a v ČR 14 502,-
- Obyvatelé regionu jsou v bezpečí. Průměrný počet trestných činů na tisíc obyvatel je 16 (v KVK 15 a v ČR 15,5)

Ekonomický vývoj

Ekonomickým centrem regionu je město Aš. Nachází se na strategickém místě - u silnice I/64, která zajišťuje napojení příhraniční oblasti u Aše na dálnici D6 Praha – Karlovy Vary – Cheb (- Německo).

Jeden ze základních ukazatelů ekonomického vývoje na úrovni SO ORP je počet ekonomických subjektů. V oblasti Ašska počet těchto subjektů rostl mezi lety 2001-2012, kdy dosáhl vrcholu (4 405 subjektů). O tohoto roku pomalým trendem klesá. V roce 2020 to bylo 3 672. Pokles je jak u fyzických, tak především u právnických osob.

Shrnutí za Karlovarský kraj

- Hrubý domácí produkt na obyvatele v kraji je 62 % republikového průměru (data za Aš nejsou k dispozici)
- Karlovarský kraj se podílí na tvorbě HDP ČR pouze necelými 1,85 % a tato hodnota se nadále snižuje.
- Tržby z prodeje průmyslových výrobků a služeb jsou v Karlovarském kraji nejnižší z celé republiky (1,1 % z celkových tržeb ČR)
- Karlovarský kraj do 90. let minulého století charakterizovala především vysoká specializace na odvětví těžby nerostných surovin. Další významná odvětví (energetika, chemie, textilní a oděvní průmysl) prošla útlumem, popř. stagnací.
- Podniky v kraji se ve velké míře soustřeďují na výrobu standardizovaných produktů a komponentů s nízkou přidanou hodnotou
- Malé výdaje na vědu a výzkum. V kraji pouze 246 mil. z celkových 113 mld. v ČR
- Počet přenocování je nadprůměrný zejména v důsledku lázeňství.

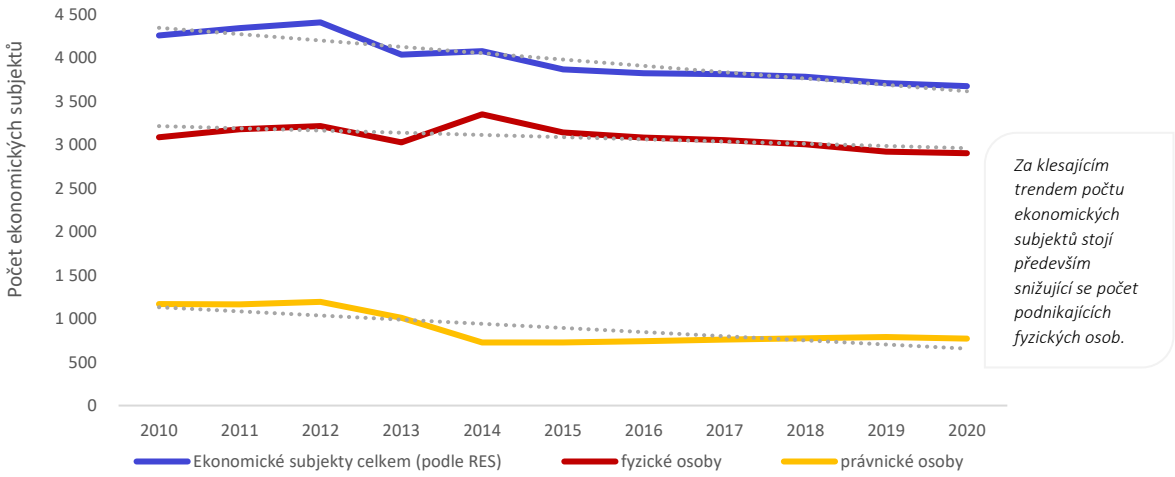

Počet ekonomických subjektů n území Ašska
Zdroj: ČSÚ

Logicky, vzhledem ke své velikosti má Ašsko přirozeně nejnižší absolutní počet ekonomicky aktivních subjektů spolu s Kraslicemi. Nicméně i v relativním vyjádření je míra ekonomické aktivity jedna z nejnižších v Karlovarském kraji. Počet ekonomických subjektů na tisíc obyvatel středního stavu byl naopak na Ašsku nižší a dosáhl hodnoty 217 subjektů (pro srovnání např. SO ORP Jeseník v Olomouckém kraji měl 279 na 1 000 obyvatel). Míra podnikatelské aktivity (počet podniků na 1000 obyvatel) na Ašsku v roce 2020 dosahovala 22 %. Stále jde však o nižší hodnoty v rámci celého kraje (26 %) a Česka (27,4 %). Tento údaj má vliv na pracovní nabídky i možnost uplatnění vzdělanějších vrstev obyvatel. Souvisí se zmiňovanou sektorovou zaměstnaností. Podobné výsledky jsou v Karlovarském, Ústeckém, Jihočeském i Moravskoslezském kraji.

Nízkou míru podnikatelské aktivity v kraji zhoršuje také fakt, že v Karlovarském kraji jako jediném kraji, za rok 2020 zaniklo více podniků, než vzniklo. Konkrétně se jedná o rozdíl necelých 200 subjektů. Rozpor mezi dlouhodobým přírůstkem obyvatel na jedné straně a zánikem podnikatelských aktivit - služeb, které by měly být v zájmovém území rozvíjeny (atraktivita území pro cestovní ruch, turistiku, sport) na straně druhé, může být vysvětlen dojížďkou za prací do větších měst, včetně Německa, nebo pendlerstvím.

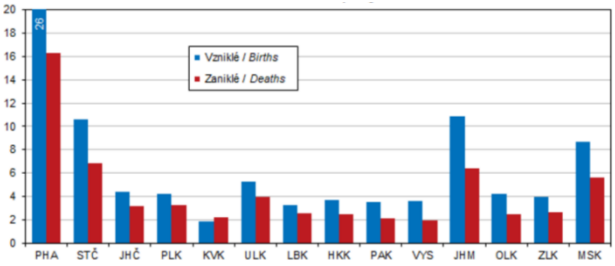

Vzniklé a zaniklé ekonomické subjekty podle krajů v roce 2020
(v tisících ekonomických subjektů)
Zdroj: Statistická ročenka Karlovarského kraje 2020

Při hlubším pohledu na data je zřejmé, že většinu ekonomických subjektů tvoří živnostníci. V tomto ukazateli vykazuje Ašsko nadprůměrné výsledky z celého Karlovarského kraje (podíl živnostníků na celkovém počtu ekonomických subjektů byl 71 % na konci roku 2021, zatímco průměr v kraji je 70,0 %). Největší podíl živnostníků vykazuje SO ORP Kraslice (80 %). **Celková podnikatelská aktivita v kraji je však ve srovnání s Českem podprůměrná a je nezbytné ji nadále podporovat.**

Ašsko se potýká s nízkou intenzitou podnikatelské aktivity. Jednou z cest je zvýšení povědomí mladých lidí, zejména středoškoláků, o možnostech podnikání. V tomto ohledu by pomohla praktičtější výuka, představení výhod podnikání a vznik poradenské agentury pro podporu podnikání a její propojení se středními školami, učilišti, i s druhým stupněm základních škol.

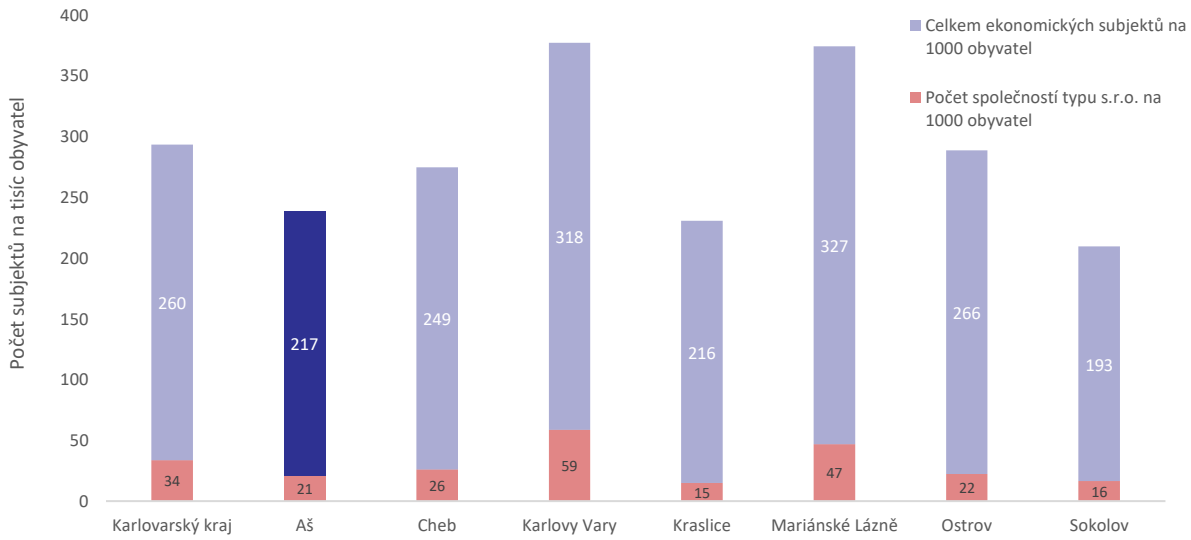

Porovnání počtu ekonomických subjektů v jednotlivých správních obvodech Karlovarského kraje
Zdroj: ČSÚ

Společně s regiony Kraslicka, Chebska, Ostrovska a Sokolovska vykazuje Aš nižší počet právnických osob typu s.r.o. Naopak regiony Mariánských Lázní a Karlových varů dosahují téměř dvojnásobných hodnot v těchto ukazatelích. Odvětvová struktura firem se v čase příliš nemění, a navíc stále převažují ekonomické aktivity s nižší přidanou hodnotou a nižší produktivitou práce. V roce 2020 měly následující strukturu.

Podíl ekonomických subjektů na Ašsku podle vybraných odvětví ekonomické činnosti v roce 2020	(%)
zemědělství, lesnictví a rybářství	4,5
průmysl celkem	13,0
stavebnictví	12,9
obchod, ubytování, stravování a pohostinství	33,4

V případě průmyslu se jedná zejména o různé obory zpracovatelského průmyslu (Plastikářský průmysl, Strojírenský průmysl a Textilní průmysl). Je však nutné zdůraznit, že regionální ekonomika je v rámci průmyslu nedostatečně diverzifikovaná (na poměry Česka se jedná o podpůměrnou míru diverzifikace). ***Podobně jako v celém Karlovarském kraji, tak i v SO ORP Aš je produktivita práce nižší ve srovnání s ostatními regiony v Česku.*** *To úzce souvisí s nižší přidanou hodnotou vytvářenou místními ekonomickými subjekty. Řada firem je silně závislá na exportu svých výrobků, přičemž spíše působí v roli dílčích subdodavatelů. Podíl zaměstnanosti v high-tech oborech je nízký a souvisí i s malými výdaji kraje do vědy a výzkumu. Navíc se počty ekonomických subjektů v hlavních kategoriích příliš nemění, což je také jedna z příčin dlouhodobější stagnace.*

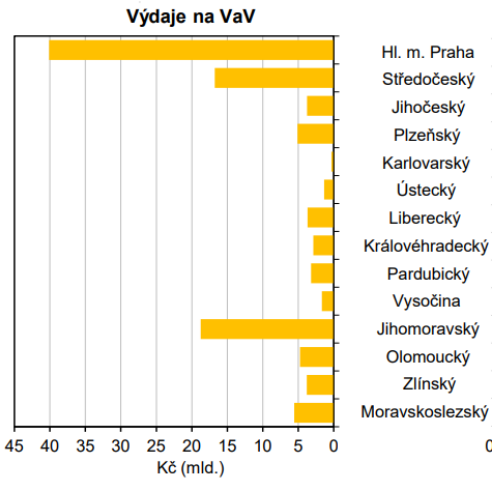

Porovnání krajských výdajů na vědu a výzkum v roce 2020
Zdroj: Statistická ročenka Karlovarského kraje, ČSÚ

V případě ekonomických výsledků za kraj je klíčová informace o přidané hodnotě práce, která má vliv i na tržby průmyslu. Karlovarský kraj vykazuje nejnižší tržby na 1 zaměstnance z celé ČR. Souvisí to mimojiné i s absencí průmyslu zabývající se například elektronikou či počítači.

Největší část zpracovatelského průmyslu kraje se orientuje na plasty (podobně jako např. Zlínský kraj). Oproti ČR má nadprůměrný podíl na hrubé přidané hodnotě obory veřejné správy či činnosti v oblasti nemovitostí. Poměrově větší podíl zaměstnanců tvoří profese vyžadující nižší úroveň kvalifikace, kreativity a vlastní iniciativy. **Přes nepopiratelný přínos pro zajištění co nejvyšší míry zaměstnanosti, představuje tato struktura pracovní síly kraje a tedy i Ašska již nyní značná rizika. Nová ekonomika, pro kterou je charakteristická automatizace, robotizace, digitalizace, využívání umělé inteligence apod., bude znamenat významnou redukci právě těchto jednodušších profesí, a to jak v oblasti administrativy, tak v oblasti výroby.**

Produktivita práce, vyjádřená přepočtem regionálního HDP v běžných cenách na jednoho zaměstnaného, dosáhla v Karlovarském kraji v roce 2019 hodnoty 725,1 tis. Kč, což je o 35,3 tis. Kč (o 5,1 %) více než v předcházejícím roce. Produktivita práce ve srovnání s předcházejícím rokem doznala nárůst v celé ČR, v kraji byl tento nárůst meziregionálně šestý nejnižší.

Hlavní podnikatelské subjekty

Logickým důsledkem snižujícího se počtu ekonomickým subjektů je snížení pestrosti ekonomických subjektů z hlediska počtu zaměstnanců. Na území Ašska se výrazně zvýšil počet subjektů s „nezjištěným“ počtem zaměstnanců (zvýšil se téměř pětkrát), což souvisí s prekarizací pracovně právních vztahů (nahrazování plného

pracovního poměru jiným druhem vazby mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem). Jev je výsledkem nové formy zaměstnávání, rozšiřuje sociální problémy a je rizikem nárůstu kriminality. Jev v republikovém měřítky hojně doprovází logistická centra podél dálnic).

Na Ašsku se nachází dva podniky s více než 250 zaměstnanci. Největším zaměstnavatelem je Heinz-Glas Decor s.r.o., dále Slévárna HEUNISCH, s.r.o. Přes 100 zaměstnanců mají v sekundéru celkem čtyři podniky, z nichž všechny spadají do zpracovatelského průmyslu. Z geografického hlediska je charakteristická koncentrace výrobních podniků do regionálního střediska, kterým je město Aš. Pozitivním rysem je však lokalizace řady menších a středních firem ve spádových venkovských obcích.

Klíčové podniky na Ašsku a jejich zaměření

Název	Sídlo	Počet zaměstnanců	Oblasti podnikání
Heinz-Glas Decor s.r.o.	Hranice	250-499	Výroba pryžových a plastových výrobků, výroba dutého skla
Slévárna HEUNISCH, s.r.o.	Krásná	250-499	Výroba odlitků, obrábění, výroba nástrojů a nářadí
Petainer Czech Holdings s.r.o.	Aš	200–249	Plastové obaly pro nápoje, výroba polotovarů pro výrobu lahví
Gealan Czech, s.r.o.	Aš	100-199	Zpracování plastů, výroba plastových profilů
ILOS Industrie Logistik Service s.r.o.	Aš	100-199	Montážní práce, ruční montáž, příprava komponent, montáž pro automobilový průmysl (koncová světla, převodovky,...)
NOSTRA, spol. s r.o.	Aš	50-99	Textilní výroba
Ašské služby, s.r.o.	Aš	50-99	Komunální služby
ASTOS Machinery, a.s.	Aš	50-99	Obráběcí stroje ...
Bekaert Textiles CZ s.r.o.	Aš	50-99	Výroba: potahové tkaniny pro automobilový průmysl, listové tkaniny na matrace, potahy sedadel pro železniční vagony
Technotool, s.r.o.	Aš	25-49	Povrchová úprava kovů
Dřevospol Ivančik, s.r.o.	Aš	25-49	Pilařská výroba, řezání dřeva, prodej kulatiny a řeziva, truhlářství, tesařství, dřevovýroba, dřevěná okna, dveře, schody...
O.K. textil s.r.o.	Aš	25-49	Strojní vyšívání, výroba šál, pletení, potisk
AŠSKÉ LESY s.r.o. (sportovní areál Vrch Háj)	Aš	25-49	Sportovní centra, volný čas ...
ZDM s.r.o.	Aš	25-49	Sítotisk - potisk textilu

Hlavní lokality pro rozvoj podnikání

Nedílnou součást rozvoje podnikatelských aktivit v současném území Ašska představuje nabídka kvalitní podnikatelské infrastruktury, zejména nemovitostí vhodných pro malé a střední podniky. Z důvodu široké nabídky kvalitních podnikatelských prostor a ploch slouží pro tyto účely lokality typu brownfield. Právě podpora nemovitostí pro podnikání vytváří synergie s opatřeními pro rozvoj podniků, neboť tyto podniky mohou využít nově vybudované či zrekonstruované objekty a infrastrukturu. Tím se celkově podpoří i okolní podnikatelské prostředí, vzniknou nová pracovní místa, což se stane impulsem pro další rozvoj daného území. Regenerace brownfiledů, kterých je na Ašsku dostatek by tak měla přispět k navýšení počtu podnikatelských nemovitostí vhodných pro podnikatelské aktivity. Klíčovým problémem je neregistrace brownfieldů v databázích czechinvest. Zapsání na tento seznam je jednou z prerekvizit několika dotačních titulů.

Průmyslové plochy v KVK v roce 2019 a jejich rozloha (v ha)

Region	Greenfield		Brownfield	
	Počet	Celková plocha (m^2)	Počet	Celková plocha (m^2)
Karlovy Vary	7	428 447	17	98420
Cheb	6	2 042 835	4	159047
Sokolov	6	2 226 141	6	332 091
Ostrov	3	144 000	4	49 902
Aš	2	109 208	0	0
Mariánské Lázně	1	15 982	3	501 400
Kraslice	0	0	1	14 598
Celkem	**25**	**4 966 613**	**35**	**1 155 458**

Zdroj: CzechInvest (Databáze nemovitostí a Databáze brownfieldů)
Publikované brownfieldy jsou veřejně dostupné na http://www.brownfieldy.eu/databazebrownfieldu/

Ašsko má možnost výstavby větší průmyslové zóny, která by zvýšila potenciál pro podnikání i zaměstnání studentů místních středních škol. Komplikaci tvoří i špatný stav dopravní infrastruktury, který limituje výstavbu a odrazuje potenciální investory k umístění podniku v tomto území. Především město Aš se snaží najít investora, který by o výstavbu v tomto území měl zájem, nejlépe by jeho výroba měla být zaměřena na odvětví související s vyučovanými obory na učilištích a středních školách.

Nejvýznamnější lokality pro podnikání

Lokalita Aš, Za nádražím (Hospodářský park Aš)	27,9 ha
Lokalita Aš, U celnice (Panattoni Park)	8,9 ha pro výrobu a 3,2 ha pro komerci
Lokalita Aš, Krajkářská	23 ha pro komerci a bydlení

Ašsko má potenciálně stále dostatek oblastí pro rozvoj průmyslu. Nejvýznamnější Panattoni Park Aš se nachází v okrajové části města Aš, v těsné blízkosti hraničního přechodu Aš - Selb. Průmyslová plocha je velmi dobře dostupná díky silničnímu obchvatu města.

Komplexní projekt budoucího Hospodářského parku Aš (rozměrově několikrát větší než současný Panattoni) už je v několika lokalitách funkční a na části plochy se nachází výrobní a logistické plochy. Pozemky o celkové ploše 28,5 ha jsou určeny k prodeji nebo nájmu firmám jako plochy určené pro průmyslovou výrobu a skladování. Vlastníkem pozemků je město Aš a společnost Roofs Development s.r.o. Tento záměr Aše, který by se silně projevil v sociodemografických podmínkách, je dlouhodobý záměr izraelského developera. Podrobnosti k tomuto projektu lze získat z webových stránek věnovaných výlučně jemu: www.projektas.cz/oprojektu. Postupně dochází k realizaci dlouhodobého záměru průmyslové a komerční zóny Aš:

Přímé zahraniční investice

Stejně jako kraj se i Ašsko dlouhodobě vyznačuje nízkým přílivem zahraničních investorů, pro které není dostatečně atraktivní, a které rovněž odrazuje špatná dopravní dostupnost. Kraji, respektive Ašsku chybí přímé napojení na českou i německou dálniční síť. Na území jsou pouze výrobní aktivity menších až středních německých firem, jejichž produkce je dosud především výrobního a montážního charakteru s nižší přidanou hodnotou, malou technologickou a inovační náročností a využívající méně kvalifikovanou pracovní sílu.

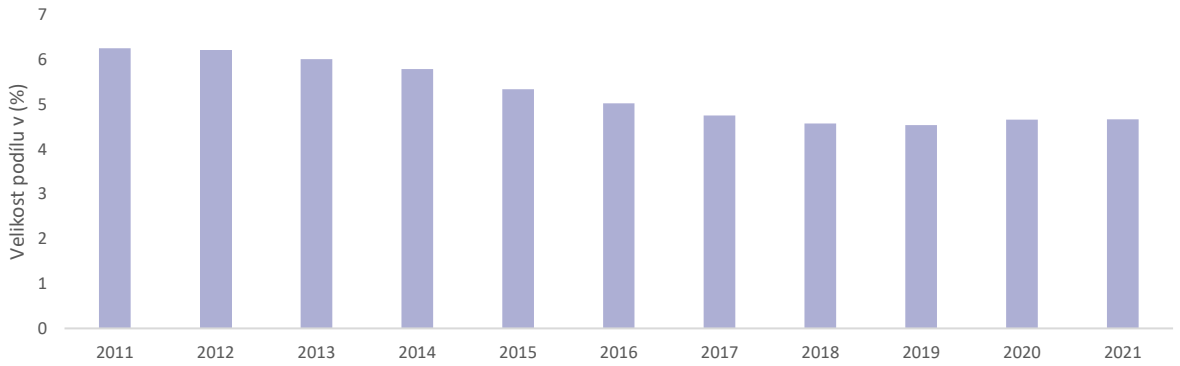

Podíl KVK na přímých zahraničních investicích ČR
Zdroj: Kompas MPSV

Hodnota uvedená v grafu výše představuje podíl přímých zahraničních investic (PZI) v KVK na přímých zahraničních investicích ČR v uvedeném roce. Údaj je dopočten na základě dat publikovaných ČNB. **V poslední době se růst PZI v Karlovarském kraji významně zrychlil, nicméně v porovnání s ostatními regiony ČR je absolutně i relativně nízký** a navíc podíl kraje na celkové hodnotě PZI ČR stále klesá. Významným transformačním impulsem v kraji je strategická investice společnosti BMW (realizována na Sokolovsku), jejíž realizace by do budoucna mohla přilákat řadu dalších významných investorů. Níže uvedená mapka publikovaná agenturou CI předpokládá, že vhodný typ investice pro území Ašska je základní zpracovatelský průmysl. Což je však **v rozporu s ambicí investice do práce s vyšší přidanou hodnotou.**

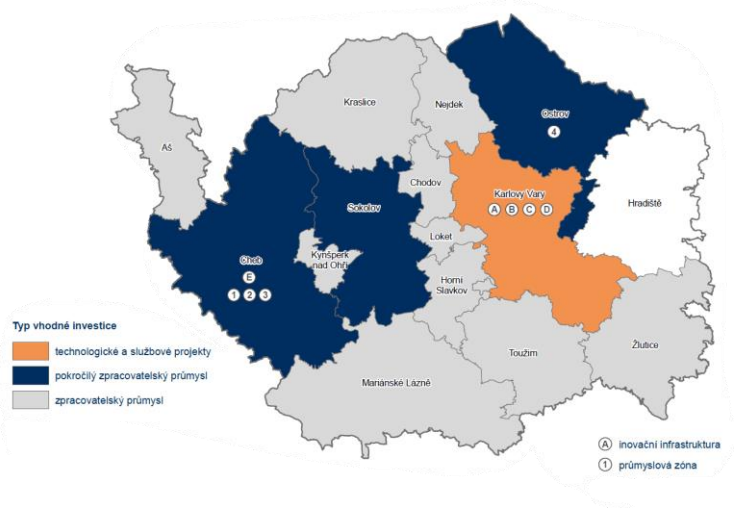

Vhodné typy investic pro jednotlivé regiony v Karlovarském kraji dle Czech invest
Zdroj: Kompas MPSV

Služby a volný čas

Z důvodu nižší poptávky i současné ekonomické krize se především menší obce potýkají s nedostatkem základních služeb pro obyvatele, jako např. obchod se základními potřebami, poštovní služby, zdravotní péče (zvláště pak praktický lékař, pediatr a stomatolog), restaurace nebo kavárna. Naopak obce na Ašsku mohou být atraktivní pro mladé rodiny z důvodu výborné dostupnosti míst v mateřských i základních školách.

Z pohledu dostupnosti služeb se Ašsko řadí mezi nejhůře vybavené regiony v ČR. Údaje měřících kvalitu života v ČR (např. Obce v datech) definují region jako jeden z nejhorších, a to zejména na základě vybavenosti služeb. Významnou roli v tomto ohledu hraje periferní poloha regionu a rozdíl vyspělosti přeshraničních oblastí. Část obyvatel regionu využívá služby za hranicemi. Pro srovnání, průměrná roční mzda v Karlovarském kraji v roce 2020 je se mzdami v Sasku a Bavorsku zhruba trojnásobně až čtyřnásobně nižší (Sasko v přepočtu až 1 180 000 Kč/ Bavorsko až 1 473 000 Kč).

Rozpor mezi dlouhodobým přírůstkem obyvatel na jedné straně a současným zánikem podnikatelských aktivit v území, snižuje konkurenci a zvyšuje rovněž příležitost pro nové místní podnikatele a služby, které by měly být v zájmovém území rozvíjeny (atraktivita území pro cestovní ruch, turistiku, sport).

Velký význam pro posílení soudržnosti obyvatel mají i kulturní a vzdělávací akce, pořádání společenských akcí a srazů. Tyto události by měly být rozmanité pro všechny obyvatele obcí a regionu. V tomto ohledu je důležitá i dostatečně rozmanitá infrastruktura pro volný čas, např. hřiště, grilovací místa, knihovny, klubovny, kulturní domy a další.

Cestovní ruch

Kulturní památky, příhraniční poloha, geomorfologie, čisté ovzduší, poměrně nedotčená příroda a krajina, síť turisticky značených cest a dlouhodobá snaha o rozvoj cyklotras, to vše zvyšuje atraktivitu území pro turistický ruch, rekreaci, sport a dává potenciál pro rozvoj souvisejících služeb. Sektor cestovního ruchu nelze v regionu Ašska přeceňovat, ale současně patří k potenciálně významné hybné síle podnikatelských aktivit. **K tomu je však potřebná turistická infrastruktura včetně služeb, a i přes značné množství projektových aktivit a podpůrných programů v této oblasti existuje prostor pro další podporu.**

Ašsko disponuje významným potenciálem pro rozvoj cykloturistiky a cestovního ruchu. V tomto ohledu by významně prospěla marketingová strategie a propagace oblasti, identifikace potenciálních turistických atrakcí, podpora tradičních akcí, rozvoj turistických destinačních managementů ad.

Ašsko je společně ostatními regiony kraje součástí turistického regionu Živý kraj. Přesto je zde koncentrováno pouhé **jedno procento** všech ubytovacích kapacit v Karlovarském kraji. Dlouhodobé trendy počtu návštěvníků i obsazenost ubytovacích zařízení je rostoucí, ale i v rámci mezikrajského srovnání s ostatními kraji logicky podprůměrná. Pro Ašsko nejsou bližší výsledky turismu mimo počet kapacit dostupné.

Největší zastoupení turistů v KVK tvoří domácí cestovní ruch. Ze zahraničí pak návštěvníci z Německa (podobně např. i Ústecký kraj). Jako jeden z mála netrpí Karlovarský kraj dopady jednodenního cestovního ruchu (průměrná doba pobytu je nejvyšší v ČR v důsledku lázeňství).

.

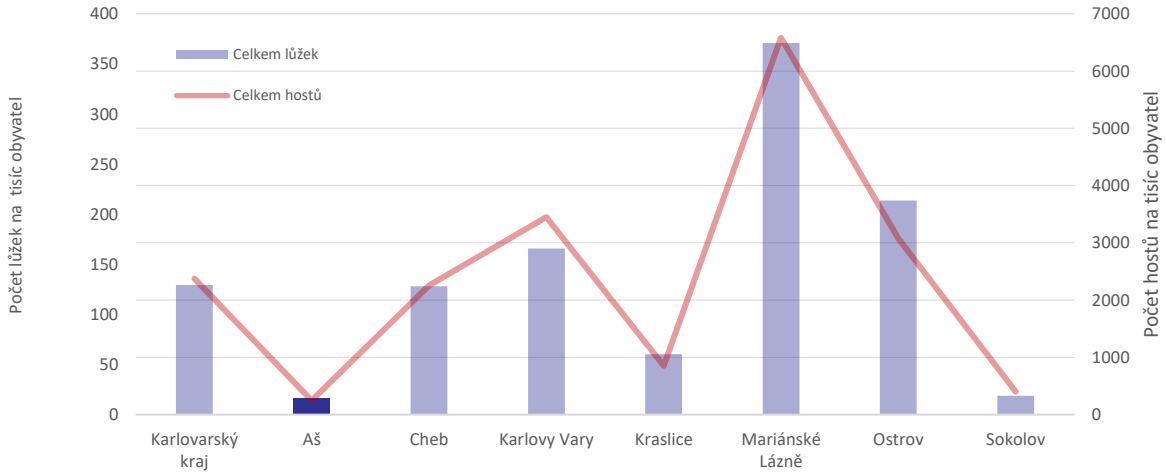

Srovnání údajů k cestovnímu ruchu za jednotlivé správní obvody v cestovním ruchu
Zdroj: ČSÚ

I přes nízkou vybavenost patří několik míst na Ašsku mezi nejvyhledávanější místa v rámci serveru mapy.cz v okresu Cheb. **Mimo nejzápadnější bod ČR, který je i začátkem trasy Via Czechia je nejhledanějším místem Rozhledna na vrchu Háj.**

Nedostatečné využívání potenciálu cestovního ruchu nejvíce ovlivňuje slabá občanská vybavenost obcí, zvláště pak malý společenský život a absence restaurací nebo kaváren.

Přehled vyhledávaných turistických lokalit v okrese Cheb

	Lokalita	Počet hledání v roce 2022 1-7 - měsíc	Podíl na celkovém počtu hledání
1	Zámek Kynžvart	11 388	3,3 %
2	Vodní nádrž Jesenice	10 892	3,2 %
3	Národní přírodní rezervace Soos	10 464	3,0 %
4	Hrad Seeberg	10 328	3,0 %
5	Hrad Vildštejn	9 686	2,8 %
6	Mariánské Lázně	7 854	2,3 %
7	Klášter premonstrátů Teplá	7 148	2,1 %
8	Rozhledna Panorama (Hamelika)	6 958	2,0 %
9	Bismarckova rozhledna	6 838	2,0 %
10	Park Boheminium	6 810	2,0 %
11	Via Czechia - pěší	6 761	2,0 %
12	Hrad Cheb	6 575	1,9 %
13	Rozhledna Salingburg	6 157	1,8 %
14	Zřícenina kaple Panny Marie	5 574	1,6 %
15	Nejzápadnější bod České republiky	5 416	1,6 %
16	Rozhledna Háj u Aše	5 273	1,5 %
17	Rozhledna Zámeček	5 105	1,5 %
18	Lázně Kynžvart	4 970	1,4 %
19	Františkovy Lázně	4 880	1,4 %

Barevně jsou vyznačeny místa v SO ORP Aš.

Zdroj: https://reporter.seznam.cz/
Pozn. Report ukazuje, jaká místa lidé nejčastěji zobrazovali na Mapách. Níže se zobrazují také nejhledanější hrady, zámky a další významná místa. Data jsou pouze z webových stránek mapy.cz, mobilní aplikace nejsou zahrnuty.

Shrnutí problému - Ekonomika

Ašsko nabízejí celou řadou místních zdrojů. Ať již se jedná o přírodní zdroje, kulturu apod., které lze využít pro rozvoj podnikání. S ohledem na převažující malé a střední podniky je zapotřebí hledat především tzv. výklenkové strategie, snažit se nabízet něco jedinečného, unikátního. V zahraničí existuje hustá síť institucí, které nabízejí informační a poradenské služby nejenom začínajícím podnikatelům. To na Ašsku zatím chybí.

Ašsko

- Menší podnikatelská aktivita. V Aši je 21 aktivních podniků typu s.r.o. na tisíc obyvatel – (KVK 34, ČR 45)
- Vysoký podíl subjektů v základním zpracovatelském průmyslu a stavebnictví (24,4 %) – souvislost s nižší přidanou hodnotou práce
- Potenciál cestovního ruchu regionu – Ašsku jsou malé ubytovací kapacity (16,8 lůžek na tisíc obyvatel) Karlovarský kraj je přitom druhý nejnavštěvovanější kraj v ČR.
- Roste prostorová mobilita v souvislosti s vyjížďkou do zaměstnání a pendlerstvím.
- Nízký podíl přímých zahraničních investic
- Malé výdaje na vědu a výzkum

Infrastruktura a životní prostředí

Periferní poloha, výšková členitost předurčuje výslednou ne zcela vyhovující dopravní dostupnost (Plocha území vzniklého z dosažitelných bodů z Aše je 1 146 km^2) a relativně nízkou technické infrastruktury (např. vodovodů). Území Ašska se vyznačuje stabilitou environmentálního prostředí jako celku. Z pohledu životního prostředí vyniká území zejména dostatečnou zásobou pitné vody.

Shrnutí za Karlovarský kraj

- Z celkové výměry kraje tvoří více než dvě třetiny nezemědělská půda (62,5 %), tzn. lesní pozemky, zastavěné plochy a nádvoří, vodní a ostatní plochy.
- Z celkového počtu obyvatel v kraji bylo v roce 2020 celých 100 % obyvatel zásobováno vodou z veřejného vodovodu.
- V roce 2019 bylo v Karlovarském kraji vyprodukováno celkem 127 968 tun komunálního odpadu.
- Objem investic vynaložených na ochranu životního prostředí podle sídla investora v Karlovarském kraji od roku 2016 stále klesá.
- Neinvestiční náklady, vzniklé v souvislosti s ochranou životního prostředí, podle kraje sídla investora ve srovnání s předchozím rokem mírně vzrostly (o 5,5 %).
- Měrné emise tuhých znečišťujících látek, oxidů dusíku i oxidu uhelnatého vykazují dlouhodobě klesající trend.

Doprava

Pro Ašský výběžek je významná silnice I/64 z Aše do Selbu a II/217, která vede z Aše zhruba severojižním směrem. Pro zahraniční i české investory má silnice I/64 zásadní význam - právě tato silnice spolu s navazující I/21 u Františkových Lázní slouží řidičům jako hlavní přivaděč k dálnici A93 na německé straně. V Německu se motoristé s využitím I/64 (v Německu s označením St2179) plynule napojí na dálnici A93 u bavorského města Selb.

Chybějící část obchvatu Aše na severu se odráží na hustotě dopravy v centru města na této komunikaci, především Hlavní ulice. Z údajů Karlovarského kraje o intenzitě silniční dopravy vyplývá, že nejvíce zatíženou silnicí v zájmovém území je silnice I/64. Další nejvytíženější komunikací je silnice II/217 s realizovaným obchvatem obce Hranice. Silnice nižších tříd dosahují intenzitou dopravy hodnot až patnáctkrát nižších než je intenzita nejvytíženější komunikace v zájmovém území.

Absolutní délka silnic je v SO ORP Aš nejnižší v rámci Karlovarského kraje. I přes nízkou hustotu i délku silnic se na Ašsku dlouhodobě zvyšuje míra automobilizace. Aktuálně je v obcích správního obvodu registrováno 13 361 osobních automobilů. Meziroční dynamika změny počtu registrovaných vozidel je na Ašsku jedna z nejvyšších v Česku. I přes tyto trendy jsou v rámci dopravní infrastruktury patrné handicapy, které bude potřeba v průběhu času řešit.

Řešeným územím prochází severojižním směrem železniční trať číslo 148 Cheb – Hranice v Čechách. Úsek na území Ašska je jednokolejný neelektrifikovaný. Město Cheb představuje významný železniční přestupní uzel ležící na 3. tranzitním železničním koridoru. Vlakové stanice na trati jsou většinou situovány mimo centra a nejhustěji obydlené části obcí, z tohoto důvodu je nutno k celkovému cestovnímu času brát v úvahu docházkový pěší čas k vlakovým stanicím. Tímto ztrácí u obyvatel na své atraktivitě. **Řešením je budování dopravních uzlů a podpora multimodální dopravy.**

Pro rozvoj dopravní infrastruktury jsou nejvíce limitující komplikované majetkoprávní vztahy, čemuž by mohlo pomoci pozemkové úpravy. Komplexní pozemkové úpravy jsou však významně náročné na čas a personální kapacity, což limituje jejich realizaci. Zajištění pracovníka na zjištění majitelů pozemků a kompletní dokumentace k nim je finančně náročné a obce na tyto aktivity nemají finanční prostředky. Doporučeno bylo kontaktovat Státní pozemkový úřad. Problémem jsou i nevhodně uzavírané pachtovní smlouvy. Výrazně by pomohlo zvýšení osvěty a vzdělávání o problematice komplexních pozemkových úprav a jejich řešení.

Narůstající prostorová mobilita nejen v regionu je aktuální společenský jev. Ašsko je typické především díky vysoké přeshraniční aktivitě místních. Byť neexistují aktuální oficiální statistiky meziobecní či přeshraniční mobility, z dostupných informací lze soudit, že celkově narůstá prostorová mobilita (i díky mobilitě sociální a profesní). To je součástí dynamizace vývoje místní společnosti a koresponduje s celkovým vývojem lidské společnosti. Roste prostorový rámec mobility i diferenciace jejích typů, mění se její celková struktura.

Otázka růstu prostorové mobility bývá vztahována především ke změnám demografického chování. Úzkou souvislost dojížďky se sídelní strukturou lze dokumentovat na příkladu malých obcí na Ašsku. Ty jsou dlouhodobě zdrojem intenzivní vyjížďky, naproti tomu pracovní příležitosti, stejně jako i školská zařízení, jsou koncentrovány v městech s určitou kritickou (populační) velikostí. Určitou populační velikost je nutné vnímat relativně a s ohledem na časovou dostupnost větších měst. **Pro Ašsko se jedná především o města Aš, Cheb, Selb, Hof.** Z důvodů ekonomických, je zřejmé, že mnoho obyvatel z Ašska pracuje v Německu. Za prací dojíždějí také do Františkových Lázní a do Chebu. Roste prostorová mobilita v souvislosti s vyjížďkou do zaměstnání a pendlerstvím.

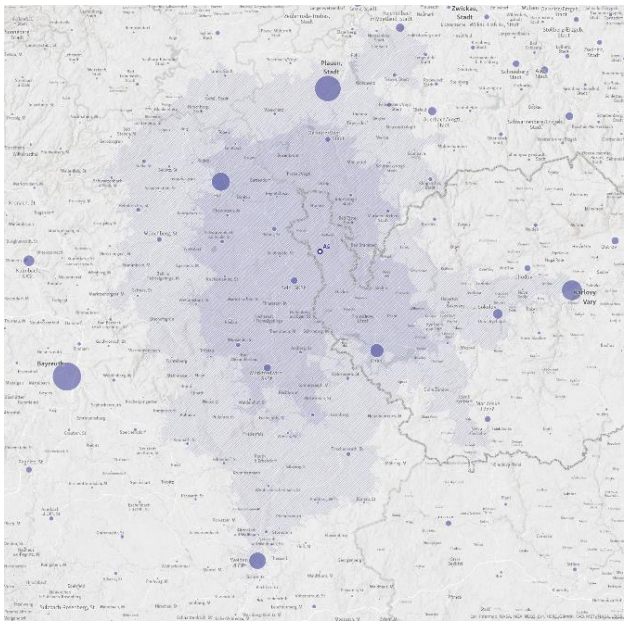

Dojezdová vzdálenost z města Aš.
Pozn: Tmavě šrafované území = perimetr 30 min
Světle šrafované území = perimetr 45 min

Celkový počet obyvatel v dojezdové vzdálenosti 45 min od Aše činí cca 604 tis obyvatel. Při pohledu na obrázek dojezdové vzdálenosti je potvrzeno, že většina území dojezdové vzdálenosti je mimo hranice české republiky. Je zde potvrzen význam potenciálu přeshraniční spolupráce, který je rozebrán v kapitole níže.

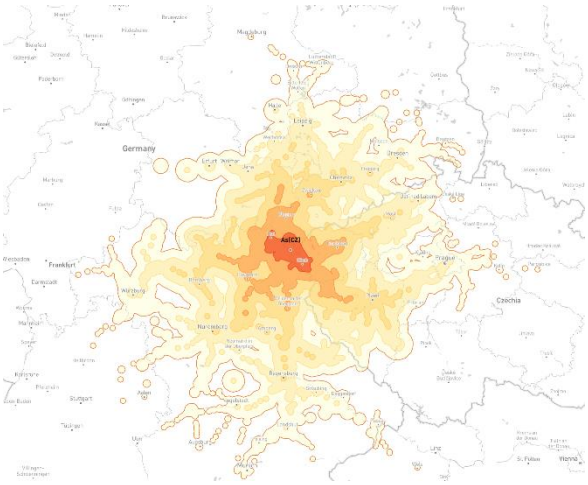

Dojezd z Aše v rámci Železničního spojení (perimetr 1-5 hod).
Zdroj: https://chronotrains-eu.vercel.app/

Dopravní obslužnost menších obcí je velmi malá, nejvíce zde chybí přímé spojení do větších center přes hranice. Obyvatelé proto často využívají individuální automobilové dopravy.

Domy/byty

Zástavba v celém Ašsku je vysoce kompaktní (na 3 % území žije téměř 65 % obyvatel). Vlivem záporné migrace dochází k podprůměrným číslům v rámci bytové výstavby a to jak v republikovém i krajském průměru. Podobně jsou na tom např. Kraslice. Ašsko a především pak samotné město Aš řeší prakticky od 50. let 20. století problémy s přebytky nemovitostí, kde se změnil, nebo zanikl jejich způsob využití. Tento proces dal vzniknout mimo jiné i současnému urbanismu města, který je ve srovnání s ostatními městy ve vnitrozemí pouze strukturální, nikoliv konzistentní. Dále zde problém zvýrazňuje blokace využití určitých pozemků jejich vlastníkem (jedná se především o pozemky vhodné k využití pro výstavbu - pro bydlení). **V národní databázi brownfieldů se nenachází žádný objekt, nicméně v území SO ORP Aš je opuštěných objektů ve špatném stavu mnoho, a představují dlouhodobý problém.**

Naskytuje se zde i neochota prodávat zchátralé, nevyužívané domy kvůli spekulacím s nemovitostmi a pozemky, což může vést k vylidňování právě z důvodu nedostatku ploch pro bydlení. Zároveň po těchto domech není příliš velká poptávka vzhledem k vysokým nákladům na rekonstrukce a složitější stavební řízení. Jako dobrá praxe byl navržen prodej stavebních pozemků na nižší ceny, což motivuje mladé lidi a mladé rodiny se stěhovat do obcí vzdálenějších od regionálních a krajských center i přes horší dopravní dostupnost.

Ašsko se kromě velkého množství průmyslových brownfieldů potýká i s problémem chátrajících neobydlených rodinných a bytových domů, které nejsou ve vlastnictví obcí, nebo u nich není dohledatelný majitel. Tyto objekty často kazí celkový ráz municipalit, snižuje ceny okolních pozemků a znepříjemňuje život obyvatelům.

V roce 2020 bylo na území Ašska dokončeno celkem **18 bytů, v průměru bylo v každé obci vytvořeno 3,6 bytu.** V tomto roce bylo v Ašsku postaveno nejvíce bytů od roku 2010, celkem 144. Mezi lety 2001 a 2020 bylo nejvíce bytů dokončeno v roce 2005. Konkrétně 120 bytů. Číslo odkazuje a je v souladu s vysokým přírůstkem obyvatelstva uvedeném v kapitole demografie.

V oblasti obecních bytů je největší problém v nedostatku financí na opravy vlastních nemovitostí určených pro bydlení, které jsou často ve špatném technickém stavu. Některé obce, které mají dostatečný počet obecních bytů,

se potýkají i s problémy kvůli nevýhodně uzavřeným smlouvám, ve kterých lze jen velmi obtížně upravovat výši nájemného. Zároveň zde chybí i finance na výstavbu, příp. rekonstrukci obecních a startovacích bytů.

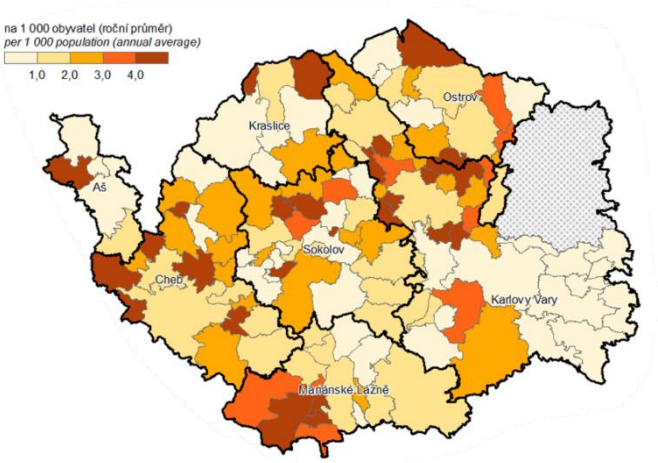

Dokončené byty podle obcí v Karlovarském kraji v letech 2016-2020
Zdroj: ČSÚ

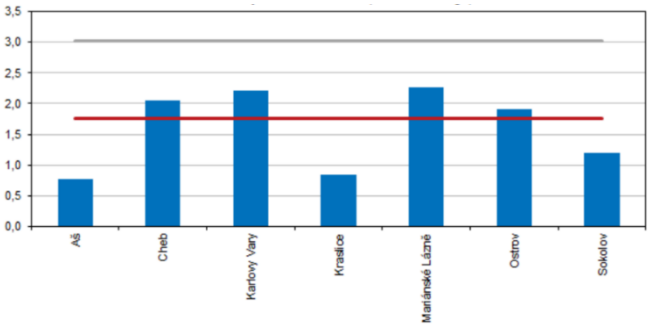

Dokončené byty podle SO ORP v Karlovarském kraji v letech 2016-2020.
Pozn: Červená linie je průměr Karlovarského kraje, šedá je průměr ČR

Zdroj: Zdroj: Statistická ročenka Karlovarského kraje, ČSÚ

Vlivem nedostatečné poptávky po bydlení, stoupá cena bydlení na Ašsku nižším tempem ve srovnání s celorepublikovým průměrem. Podobný trend je pozorovatelný v celém KVK. (okres Cheb má nejvyšší kupní ceny na m^2 v oblasti rodinných domů). Finanční dostupnost bydlení v SO ORP Aš je jedna z nejvyšších (konkrétně 17. v ČR 2. v Karlovarském kraji).

Průměrné transakční ceny bytových jednotek na Ašsku jsou 16 293 Kč za m^2. Za svůj měsíční plat si Ašák může koupit 1,91 m^2 bytu (1,07 m^2 je průměr 1,07 m^2 v ČR). Finanční dostupnost bydlení je tak jedna z pozitivních charakteristik regionu,

Energetika a veřejné budovy

Obce a instituce v území se často potýkají i s problematikou energetiky a vysoké energetické náročnosti. Veřejné budovy mají často zastaralé vybavení, nejvíce se s tímto problémem potýkají mateřské a základní školy, kde na obnovu osvětlení chybí finance. Jedním z řešení by mohla být aplikace konceptu komunitní energetiky, která by umožnila sdílení energie mezi více subjekty. Pro rozvoj tohoto konceptu ovšem výrazně chybí finanční prostředky na zajištění energetického poradce a na zmapování možností konektivity budov. Obce by uvítaly dotační program na vytvoření generelů využití budov a ploch pro aplikaci komunitní energetiky. Pro zvýšení povědomí jednotlivých obcí o možnostech financování by pomohla větší osvěta pro starosty.

Obcím často chybí finance na rekonstrukci veřejných budov nebo výstavbu nového vybavení. Významně chybí finance i dotační podpora pro obnovu veřejného osvětlení a rekonstrukci místních komunikací a přilehlé infrastruktury (chodníky, cyklostezky, přilehlé pozemky). Z hlediska technické infrastruktury je v území velmi slabé

pokrytí vysokorychlostním internetem, který by mohl pomoci v motivaci k přistěhování do území zvláště u pracovníků v odvětvích s možností práce z domu.

Životní prostředí a krajina

V území Ašska jsou zastoupeny většinou chudé půdy pahorkatin a vrchovin, které jsou potenciálně náchylné k vodní erozi. Zemědělské půdy jsou charakterizovány bonitovanými půdně ekologickými jednotkami a třídami ochrany zemědělské půdy. **Pozemky určené k plnění funkcí lesa tvoří z celého území téměř polovinu výměry obcí.** Z funkčního hlediska převažují lesy zvláštního určení, v menší míře se vyskytují lesy hospodářské.

Oproti roku 2016, kdy bylo evidováno celkem 20 SEZ, jejich počet vzrostl na základě nových průzkumů o 3 lokality na 23. V Aši přibyly dvě lokality a jejich počet se zvýšil z 11 na 13, v Krásné přibyla jedna lokalita a v Podhradí také jedna.

Staré Ekologické zátěže - Kontaminované (vč. potenciálně kontaminovaných) místa a ekologické újmy v regionu Ašska

Název kontaminovaných míst	Název katastrálního území	Typ kontaminované lokality
Skládka V Růžovém údolí	Hranice u Aše	skládka Tuhý komunální odpad (TKO)
Skládka Hranice	Hranice u Aše	skládka TKO
Skládka Novosedly, za mateřskou školou	Pastviny u Studánky	skládka TKO
Bývalá Textilka - Podhradí	Podhradí u Aše	výroba/skladování/manipulace s nebezpečnými látkami (mimo ropných)
Bývalá skládka škváry - OHARA Aš	Podhradí u Aše	skládka TKO
Skládka Větrov II	Krásná	průmyslová skládka
Skládka škváry Větrov	Krásná	průmyslová skládka
Slévárna HEUNISCH, a.s.	Krásná	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita
ZČP a.s. rozvodna Aš	Podhradí u Aše	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita
Skládka Aš	Aš	skládka TKO
Benzina s.r.o. ČSPHM Aš	Aš	výroba/skladování/manipulace s ropnými látkami
Stavební parcela č.1722/1,k.ú.Aš	Aš	střelnice / vojenské výcvikové prostory
Areál bývalých kasáren - Skřivánčí vrch	Aš	výroba/skladování/manipulace s ropnými látkami
Skládka odpadů Vernéřov	Vernéřov u Aše	skládka TKO
Horní Paseky u Chebu	Horní Paseky	střelnice / vojenské výcvikové prostory
Skládka Tosta	Nový Žďár	skládka TKO
Skládka Nový Žďár	Nebesa	skládka TKO
Skládka Nebesa	Nebesa	skládka TKO
Skládka Nebesa II	Nebesa	skládka TKO
Hazlov u Chebu	Skalka u Hazlova	střelnice / vojenské výcvikové prostory
Skládka Hazlov	Hazlov	skládka TKO

Zdroj: SEKM3 Portál

Digitalizace a internet

Jedním z témat, které je aktuálně řešeno v rozvoji periferních regionů, je oblast digitalizace. Její podmínkou je však připojení k internetové síti, ale na rozdíl od ostatních sítí infrastruktury, pro internet existují sice normy, ale není zcela jasný jejich správce a trh s poskytovateli internetu je na Ašsku nepřehledný. Samosprávy v regionu nemají přehled, kdo a jakým způsobem po městě šíří internetový signál a jaká je jeho kvalita, případně výhled dalšího rozvoje.

Z pohledu celého kraje je ovšem nutné uvést, že v celorepublikovém srovnání disponuje KVK velmi kvalitním pokrytím sítěmi nové generace. Ve venkovských oblastech patří dokonce kvalita pokrytí k nejlepším v rámci celé EU, a to jak u pevného internetu, tak i u sítí nové generace.

Velkou výzvou pro budoucnost Ašska, rozvoj ekonomiky a podnikání jsou 5G technologie a jejich aplikace. Sítě páté generace může přispět k vzniku regionálních firem, které mohou využívat robotické linky či mají vysoké nároky na přenos dat a datovou komunikaci. Ve střednědobém horizontu lze očekávat, že by rozvoj těchto sítí mohl znamenat příspěvek ke stabilizaci obyvatel resp. snížení dlouhodobé emigrace mladých ekonomicky aktivních obyvatel.

Název	Je NGA poskytovatele v regionu 30 Mbit/s+	Je NGA poskytovatele v regionu 100 Mbit/s+
CETIN a.s.	ANO	ANO
ČEZNET s.r.o.	ANO	NE
GiTy, a.s.	NE	NE
ha-vel internet s.r.o.	ANO	ANO
Milan Novák	ANO	NE
Nej.cz s.r.o.	ANO	ANO
Nordic Telecom s.r.o.	ANO	ANO
O2 Czech Republic a.s.	ANO	NE
Sauron CZ s.r.o.	ANO	ANO
Systém NET Line s. r. o.	ANO	ANO
T-Mobile Czech Republic a.s.	ANO	NE
United Networks SE	ANO	NE
Vodafone Czech Republic a.s.	ANO	NE
WIA spol. s r.o.	ANO	ANO

Shrnutí problému - Infrastruktura a životní prostředí

Zabezpečení a údržba technické infrastruktury se ukazuje jako rostoucí problém. A to v důsledku potenciálně klesajícího počtu obyvatel, rostoucím jednotkovým nákladům. Jedná se nejenom o místí komunikace, ale také o vodovody, kanalizace, čistírny odpadních vod nebo odpadové hospodářství. Velkým problémem je také velká sídelní roztříštěnost.

Současná degradace sídelních struktur je zpravidla důsledkem vysídlování (nevyužívané byty a nemovitosti), koncentrace pracovních příležitostí mimo, zániku průmyslových podniků, nedostatečných příjmů místních lidí apod. Projevuje se zhoršováním fyzického stavu budov a nemovitostí, degradaci veřejných prostranství, vznikem brownfieldů, chátráním městských center a extenzívním rozšiřováním sídel na úkor volné krajiny atd.

Ašsko

- 97,5 % obyvatel má dostupnou základní rychlost internetu 30 Mbit/s.
- V regionu je 23 evidovaných kontaminovaných lokalit, které do budoucna mohou komplikovat využití nemovitostí.
- Region eviduje velmi malou intenzitu bytové výstavby (cca 0,6 dokončených bytů na 1000 obyvatel).
- V perimetru dojezdové vzdálenosti je téměř 605 tisíc obyvatel, což skýtá pro ekonomiku regionu významný potenciál.
- V regionu stále chybí některé významnější investice především do technické dopravní a podnikatelské infrastruktury.

Přeshraniční srovnání

Při porovnání údajů o sociodemografickém vývoji je nutné zohlednit i stav v sousedním Německu Níže proto pro studii uvádíme kapitolu Ekonomika a přeshraniční trh, která je sestavena z výsledků Analýza a doporučení k rozvoji příhraničních regionů České republiky vydaném MMR. Příhraničí na německé straně trpí rovněž stárnutím a vystěhováváním obyvatel. Pro území i ekonomiku je klíčový hraniční přechod Aš – Selb Plosberg. Druhé přeshraniční spojení je pěší přechod Aš Doubrava – Bad Elster využívaný především turisty lázeňství. Přeshraniční ekonomická aktivita obyvatel tvoří i největší potenciál území. Ambice k silnějšímu propojení vedou přes růst vzdělanostní struktury obyvatel, legislativní pomoc pendlujícím zaměstnancům i vyšší síťování tuzemských a zahraničních podniků.

Z dostupných informací lze soudit, že přeshraniční prostorová mobilita (doprava za prací, za službami) v území dlouhodobě narůstá. I díky mobilitě sociální a profesní, což je součástí dynamizace vývoje místní společnosti a koresponduje s celkovým vývojem lidské společnosti. Otázka růstu prostorové mobility je vztahována především ke změnám demografického chování.

Přeshraniční trh práce je v Karlovarském kraji asymetrický**: jde zcela o jednostrannou vyjížďku obyvatel Karlovarského kraje do Saska a Bavorska.** Lidé využívají výrazně vyšších mezd a dalších sociálních výhod (Kindergeld) a kombinují je s výhodami nižších životních nákladů na české straně hranice. **Mnozí kvalifikovaní pracovníci pracují v Sasku a Bavorsku na nižších a méně kvalifikovaných pozicích, než by tomu bylo u nás.**

Zcela zásadním momentem bylo zavedení minimální mzdy v SRN, která zabraňuje mzdovému dumpingu a dělá německý trh pro české pracovní síly velmi atraktivním. Převažují pendleři v sociálních službách a manuálních profesích a službách (hotely, restaurace, řidiči kamionů, řemeslníci, elektrikáři, vyučení strojaři, nástrojaři, kuchařky, prodavačky), v rámci vysoce kvalifikovaných profesí zejména lékaři a zdravotnický personál, případně inženýři, IT specialisté a v některých případech i manažeři (i když v Bavorsku je vnímáno, že by bylo potřeba na německé straně učinit kroky k ulehčení přístupu na svůj pracovní trh, zejména právě pro zdravotnický personál). Určitou bariéru „plnohodnotného“ zaměstnání odpovídající kvalifikaci může představovat složitý systém v uznávání kvalifikací a relativně vysoká administrativní zátěž v trhu práce.

Negativně je **v regionu vnímána jazyková bariéra potenciálních pracovníků z české strany**, dlouhodobě se snižuje úroveň znalosti němčiny, což do značné míry diskvalifikuje české (kvalifikované) pracovníky na bavorském trhu práce. Problémem pro trh práce na obou stranách hranic je relativně nízká kvalifikovanost pracovních sil, což snižuje konkurenceschopnost celého pohraničí.

Pozitivní aspekt přeshraničního pracovního trhu je spojený s tím, že vybrané skupiny obyvatelstva mají práci, vyšší příjmy, které většinou utrácejí na českém území a v české ekonomice. Nezřídka se však objevují situace, kdy rodiny osob pracujících v Bavorsku na německé straně hranic také realizují své nákupy (zejména předměty běžné spotřeby a elektronika), a tudíž se vyšší příjmy této skupiny obyvatel neodrážejí ve spotřebě realizované na Ašsku.

Hlavním negativem je fakt, že dotyční neparticipují na trhu práce, kde právě jejich kvalifikace (např. řemeslníci, ale i lékaři, IT specialisté apod.). To často to vede až k strukturálním problémům či institucionálním komplikacím (až např. uzavírání zdravotnických zařízení v důsledku nedostatku lékařů). Jde tak o odliv mozků a odchod know how (který je realizován i do českého vnitrozemí).

Ekonomika a přeshraniční trh

Ekonomické poměry v regionech NUTS 3 lze za pomoci dat Eurostatu sledovat prostřednictvím HDP na obyvatele včetně údajů o paritě kupní síly/standardu, avšak nejaktuálnější data jsou zveřejněna pouze za rok 2018. Dle základních sektorů ekonomicky (primér, sekundér, terciér) a některých agregovaných odvětví je možné vyhodnotit také situaci dle hrubé přidané hodnoty (v % z celkové HPH), kterou lze pak porovnávat se zaměstnaností.

Výrazné rozdíly mezi regiony NUTS 3 existují v česko-bavorském prostoru i z hlediska ekonomických ukazatelů. Hrubý domácí produkt (HDP). Na obyvatele překračoval v roce 2018 hodnotu 50 tis. ve všech městských okresech. Nejnižší HDP na obyvatele vykázaly z bavorských zemských okresů území obklopující právě velká města - v Horních Francích zemský okres Bayreuth a v Horní Falci zemský okres Řezno. **Karlovarský kraj se pohyboval zhruba na poloviční úrovni nejslabších bavorských okresů.**

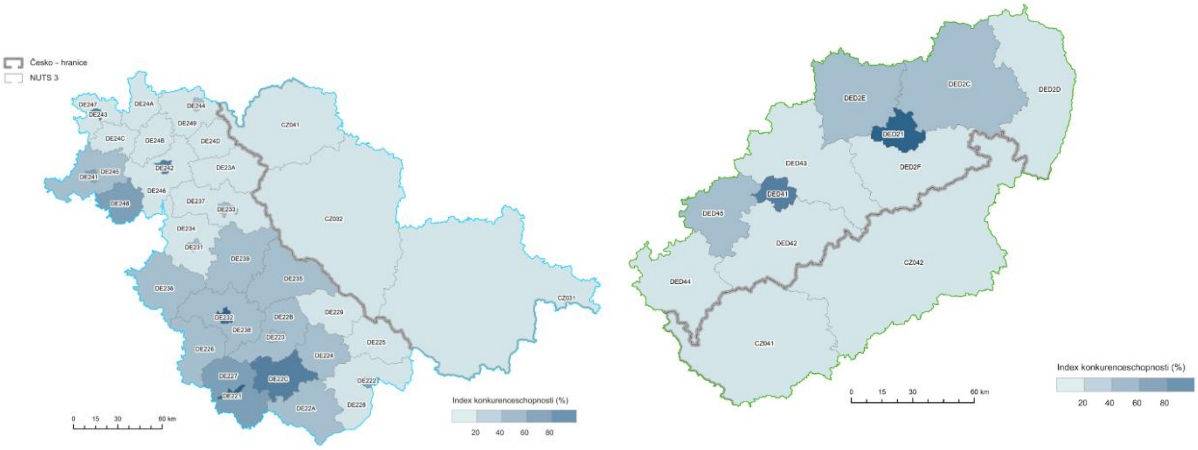

Srovnání indexu konkurenceschopnosti
Zdroj: Analýza a doporučení k rozvoji příhraničních regionů České republiky

Poznámka:
Index konkurenceschopnosti vychází ze 4 indikátorů.
- HDP na obyvatele v paritě kupního standardu,
- produktivita práce z přidané hodnoty zpracovatelského průmyslu (hrubá přidaná hodnota na zaměstnance),
- podíl znalostních odvětví (NACE: J-K+M-N) na zaměstnanosti,
- hrubá míra přirozeného přírůstku.

Indikátory nejsou vážené.
Hodnoty jsou přepočítány na škálu 0 (nejhorší) až 100 (nejlepší).

Dle HDP v paritě kupního standardu byly zjištěné rozdíly mezi českou a bavorskou stranou o něco nižší, ale i tak velmi výrazné (téměř 80 % se na celkovém HDP dle parity kupního standardu území podílely bavorské regiony). Dle HDP na obyvatele v paritě kupního standardu došlo k mírnému navýšení hodnoty za celé území, nicméně na bavorské straně hranice připadalo na jednoho obyvatele 36,7 tis. eur, což bylo o 6 % méně než u HDP na obyvatele v běžných cenách, a na české pak 22,5 tis. eur, tedy o 40 % více než u běžného HDP na obyvatele. Zjištěné extrémy jsou stejné jako u HDP. Nejnižší hodnotou se prezentoval opět Karlovarský kraj (pod 20 tis. eur).

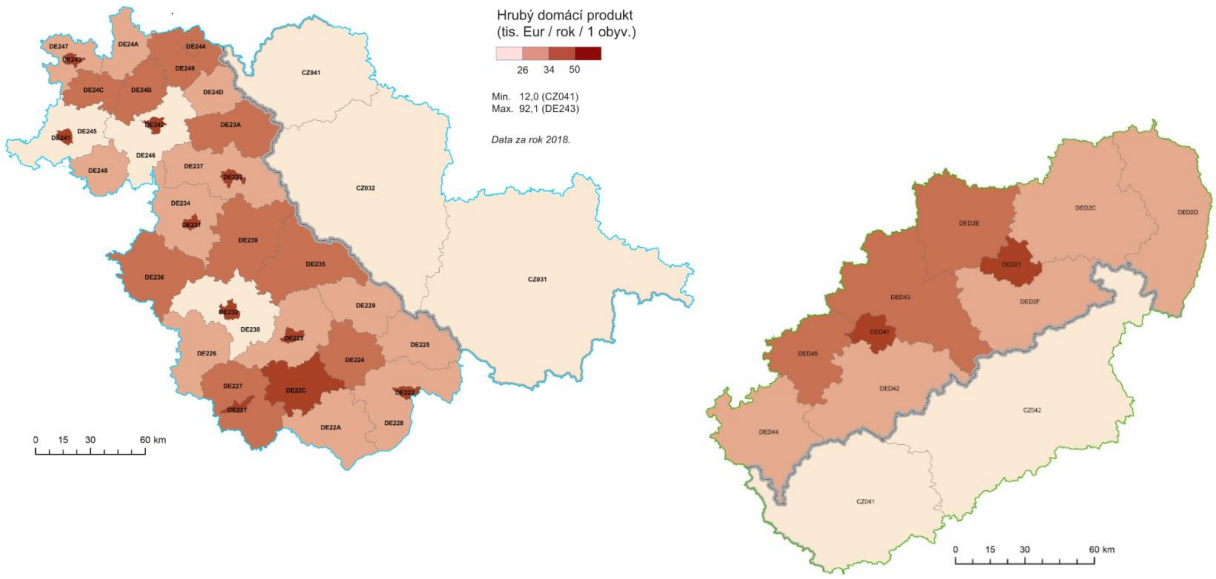

Srovnání hrubého domácího produktu (tis. Eur/rok/1 obyvatel)
Zdroj: Analýza a doporučení k rozvoji příhraničních regionů České republiky

V oblasti maloobchodu existují poměrně silné vazby, avšak v různém směru: **Češi jezdí do Německa za vyšší kvalitou (někdy i nižší cenou) a Němci do Čech výhradně za nižší cenou.** Z Ašska převažuje mobilita za nákupem potravin do středních měst v užším prostorovém rádiu od státní hranice. Z německé strany převažují cesty za nákup vybraných spotřebních artiklů (benzín, cigarety, alkohol), plus vybrané služby (např. kadeřnictví), a to co nejtěsněji ke státní hranici, jak je to možné. Bavorští zákazníci však také využívají české služby, vč. těch náročnějších (vizáže, stomatologie, asistovaná reprodukce), z důvodu absence těchto služeb na Ašsku i ve větší vzdálenosti od hranic.

Shrnutí problému - Přeshraničí

Přeshraniční vazby firem na Ašsku ale i v celém Karlovarském kraji a za hranicemi v Německu nemají zásadní kvantitativní ani kvalitativní rozměr. Nelze hovořit o propojeném přeshraničním inovačním systému, existující vazby spočívají především v dodavatelsko-odběratelských vztazích. Existují v zásadě ad hoc vazby firem v dílčích odvětvích. Zároveň se v příhraničí realizují německé investice, které jsou ovšem většinou v ne příliš vhodné struktuře. Dle provedených výzkumů je nejběžnější model česko-německé firemní spolupráce zahraniční matka s relativně velkými pravomocemi a tuzemská dcera s převážným dodavatelským postavením. Neformální institucionální vztahy fungují dlouhodobě a velmi dobře (spolky, hasiči, koncerty). Vývoj je trvale pozitivní a nezávislý na politickém dění. Institucionální vztahy na úrovni veřejné správy jsou výrazně slabší než vztahy jednotlivých spolků. Nižší zájem se projevuje na české straně a má charakter spíše deklaratorní.

Ašsko:

- Velký počet agenturních zaměstnanců pracujících v Německu, kteří v regionu způsobují problémy s bezpečností
- Vysoký počet pendlerů s trvalým pobytem na Ašsku (dle odkladů až 30 -50 % všech ekonomicky aktivních obyvatel) Přesná data nejsou k dispozici
- Nízká konkurenceschopnost celého KVK v porovnání s ostatními příhraničními regiony

Souhrnné parametry kvality života na Ašsku

Indikátor	2017	2018	2019	2020	Průměrná hodnota v ČR (medián)	Pořadí Ašska v porovnání s ostatními ORP
Počet ordinací praktických lékařů na území obce	8	7	8	9		
Počet ordinací praktických lékařů na území obce na 1 000 obyvatel	0,60	0,53	0,61	0,69	**0,73**	**119**
Počet ordinací praktických lékařů v dojezdu do 30 minut	32	29	33	32	**97**	**200**
Počet ordinací dětských lékařů na území obce	3	3	2	2		
Počet ordinací dětských lékařů na území obce na 1 000 obyvatel	0,23	0,23	0,15	0,15	**0,31**	**191**
Počet ordinací dětských lékařů v dojezdu do 30 minut	16	13	13	12	**43**	**199**
Dojezdový čas k nejbližší nemocnici od radnice v sekundách	1 618	1 687	1 689	1 689	**368**	**194**
Počet lékáren na území obce	5	4	4	4		
Počet lékáren na území obce na 1 000 obyvatel	0,38	0,30	0,30	0,31	**0,36**	**135**
Počet lékáren v dojezdu do 30 minut	23	19	19	18	**44**	**179**
Průměrná naděje dožití mužů v letech	74,44	74,58	74,20	73,60	**75,60**	**191**
Průměrná naděje dožití žen v letech	79,35	79,27	78,72	79,31	**81,84**	**199**
Průměrná koncentrace částic PM10 v µg x m^(-3)	15,79	15,24	15,62	14,46	**15,42**	**7**
Průměrná koncentrace částic PM2.5 v µg x m^(-3)	12,27	11,73	11,58	10,36	**20,19**	**6**
Vážený počet firem se zaznamenanými úniky škodlivých látek	-	83	29	4	**117**	**1**
Plocha chráněných území v okruhu 30 kilometrů od radnice obce v kilometrech čtverečních	11	11	11	11	**274**	**203**
Průměrný podíl nezaměstnaných osob v průběhu roku v procentech	1,98	1,75	1,78	3,41	**3,35**	**109**
Počet pracovních pozic inzerovaných na job portálech za 1 týden na území obce	-	5	4	1		
Počet pracovních pozic inzerovaných na job portálech za 1 týden na území obce na 1 000	-	0,37	0,30	0,04	**0,85**	**206**
Počet pracovních pozic inzerovaných na job portálech za 1 týden v oblasti do 30 km od	-	79	88	99	**426**	**206**
Počet pracovních pozic inzerovaných úřadem práce za 1 týden na území obce	-	85	55	7		
Počet pracovních pozic inzerovaných úřadem práce za 1 týden na území obce na 1 000 obyvatel	-	6,45	4,18	0,49	**1,70**	**185**
Počet pracovních pozic inzerovaných úřadem práce za 1 týden v oblasti do 30 km od radnice	-	437	409	196	**823**	**197**
Průměrná transakční cena za m2 v Kč	9 122	11 830	12 099	16 293	**30 811**	**15**
Průměrná měsíční mzda v kraji v Kč	25 583	28 003	29 962	31 180	**32 837**	
Počet m2, které lze koupit za 1 měsíční mzdu	2,80	2,37	2,48	1,91	**1,07**	**17**
Celkový počet vyplacených příspěvků na živobytí za rok	2 891	1 678	1 396	1 372		
Počet vyplacených příspěvků na živobytí na 1 000 obyvatel	218,87	126,85	105,79	104,39	**66,58**	**158**
Celkový počet vyplacených doplatků na bydlení za rok	1 407	691	645	656		
Počet vyplacených doplatků na bydlení na 1 000 obyvatel	106,52	52,24	48,88	49,91	**35,95**	**141**
Počet osob v exekuci	2 321	2 321	1 632	2 113		

Podíl osob v exekuci na celkovém počtu obyvatel v %	17,55	17,55	12,37	16,08	**6,37**	**201**
Kapacita mateřských škol ve správním obvodu obce	606	589	591	591		
Počet dětí ve věku 3 až 5 let ve správním obvodu obce	558	550	524	520		
Podíl dětí ve věku 3 až 5 let na celkové kapacitě míst v mateřských školách ve správním obvodu	0,92	0,93	0,89	0,88	**0,73**	**156**
Kapacita základních škol ve správním obvodu obce	2 300	2 300	2 330	2 330		
Počet dětí ve věku 6 až 14 let ve správním obvodu obce	1 830	1 830	1 864	1 841		
Podíl dětí ve věku 6 až 14 let na celkové kapacitě míst v základních školách ve správním obvodu	0,80	0,80	0,80	0,79	**0,81**	**134**
Celkový počet středních škol na území obce	1	1	1	1	**2**	**154**
Počet kvalitních středních škol na území obce	0	1	1	1	**1**	**1**
Podíl kvalitních středních škol na celkovém počtu škol na území obce	0,00	1,00	1,00	1,00	**0,25**	**1**
Počet kvalitních středních škol v dojezdu do 30 minut	1	2	2	1	**4**	**182**
Počet supermarketů na území obce	4	4	4	4		
Počet supermarketů na území obce na 1 000 obyvatel	0,30	0,30	0,30	0,31	**0,28**	**86**
Počet supermarketů v dojezdu do 30 minut	13	13	13	12	**26**	**172**
Počet bankomatů na území obce	8	8	8	8		
Počet bankomatů na území obce na 1 000 obyvatel	0,60	0,61	0,61	0,61	**0,64**	**125**
Počet bankomatů v dojezdu do 30 minut	35	35	32	34	**68**	**168**
Počet restaurací na území obce	21	20	24	24		
Počet restaurací na území obce na 1 000 obyvatel	1,59	1,51	1,82	1,82	**2,16**	**157**
Počet restaurací v dojezdu do 30 minut	180	160	175	175	**335**	**172**
Průměrný počet promítaných filmů v kinech na území obce za 1 týden	0	0	0	0		
Průměrný počet promítaných filmů v kinech na území obce za 1 týden na 1 000 obyvatel	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,50**	**156**
Průměrný počet promítaných filmů v kinech v dojezdu 30 minut za 1 týden	23	22	0	0	**46**	**199**
Plocha území vzniklého z dosažitelných bodů v kilometrech čtverečních	1 225	1 122	1 146	1 146	**840**	**21**
Průměrný počet unikátních osobních vlaků, které zastaví v obci za 1 měsíc	1 127	1 204	1 204	1 204	**1 270**	
Průměrný počet unikátních spěšných vlaků, které zastaví v obci za 1 měsíc	0	0	0	0	**21**	
Průměrný počet unikátních rychlíků, které zastaví v obci za 1 měsíc	0	0	0	0	**21**	
Průměrný počet unikátních expresů, které v obci za 1 měsíc	0	0	0	0	**0**	
Průměrný počet vlakových spojů za 1 měsíc s přiřazenými váhami dle významnosti spoje	1 128	1 204	1 204	1 204	**2 298**	**146**
Počet zapsaných spolků a zájmových sdružení se sídlem v obci	113	108	95	97		
Počet zapsaných spolků a zájmových sdružení se sídlem v obci na 1 000 obyvatel	8,54	8,18	7,21	7,36	**12,82**	**200**
Volební účast ve volbách do krajského zastupitelstva 2016 v procentech	24,42	24,42	24,42	29,87	**37,50**	**188**
Volební účast ve volbách do obecního zastupitelstva 2018 v procentech	29,81	29,90	29,90	29,90	**43,47**	**206**

Počet nehod na území obce za rok	66	87	79	69		
Počet nehod na území obce za rok na 1 000 obyvatel	4,99	6,58	5,99	5,25	**6,80**	**33**
Počet povolených herních zařízení na území obce	734	456	620	480		
Počet povolených herních zařízení na území obce na 1 000 obyvatel	55,49	34,52	46,93	36,63	**4,22**	**206**
Počet přistěhovalých osob ve věku 20 až 34 let za rok	116	109	98	77		
Počet vystěhovalých osob ve věku 20 až 34 let za rok	180	105	118	89		
Rozdíl přistěhovalých a vystěhovalých osob ve věku 20 až 34 let za rok	-64	4	-20	-12	**-11**	**105**
Migrační saldo vztažené na 1 000 obyvatel	-4,85	0,30	-1,52	-0,91	**-1,03**	**97**
Počet živě narozených osob za rok	140	125	136	115		
Počet zemřelých osob za rok	114	160	120	166		
Rozdíl narozených a zemřelých osob za rok	26	-35	16	-51		
Počet přistěhovalých osob za rok	342	355	309	268		
Počet vystěhovalých osob za rok	331	355	353	294		
Rozdíl přistěhovalých a vystěhovalých osob za rok	11	0	-44	-26		
Přírůstek obyvatelstva na 1 000 obyvatel	2,80	-2,65	-2,12	-5,86	**-5,19**	**113**

Zdroj: Obce v Datech

Pozn:
Červeně jsou uvedeny ty indikátory, ve kterých Ašsko patří mezi 20% nejhorších mezi správními obvody v ČR
Zeleně jsou uvedeny ty indikátory, ve kterých Ašsko patří mezi 20% nejlepších mezi správními obvody v ČR

Shrnující SWOT Analýza

Silné stránky (pozitiva, rozvojové faktory)	Slabé stránky (negativa, problémy)
Ekonomický rozvoj města + Nízký podíl nezaměstnaných osob – výborná situace na trhu práce. + Přítomnost stabilních zaměstnavatelů. + Existence volných průmyslových objektů k využití + Poloha Ašska k přeshraniční spolupráci z hlediska lokální ekonomiky (dodavatelé a odběratelé, zdroj pracovních příležitostí). + Dobrá kupní síla obyvatel vzhledem k množství lidí využívající přeshraniční pracovní trh **Obyvatelstvo** + Stabilní počet obyvatel ve městě (i přes negativní predikce) + Zlepšení vzdělanostní struktury obyvatel města + Existence vzdělávacích, výchovných i kulturních spolků (množství přiměřené velikosti obcí) + Vysoký počet a diverzita volnočasových zařízení **Doprava** + Dobrá dopravní dostupnost především individuální hromadnou dopravou (autobusy, vlakem). + Existence příhraniční vlakové dopravy + Přítomnost sítě cyklotras a značených pěších tras. **Technická infrastruktura** + Dobrý technický stav základní technické infrastruktury + Rozvinuté odpadové hospodářství. + Dobré pokrytí NGA sítěmi **Bydlení** + Atraktivní bydlení vzhledem k občanské vybavenosti města (školy, obchody, veřejná doprava apod.). + Vysoký počet brownfieldů bez ekologické zátěže **Občanská vybavenost** + Kvalitní zázemí MŠ, ZŠ (družina, vybavení). + Přítomnost základní umělecké školy, městského domu dětí a mládeže a střední školy přímo ve městě. + Fungování pečovatelské služby. + Rozmanitá nabídka kulturních a sportovních zařízení ve městě. **Životní prostředí a vzhled města** + Zdravé životní prostředí. + Nízká míra ohrožení suchem a vodní a větrnou erozí + Vysoký počet rekreačních ploch v krajině + Výskyt lokalit a zařízení vhodných pro sportovní vyžití. **Správa města** + Dobrá finanční situace města. + Již započatá digitalizace vybraných procesů úřadu	**Ekonomický rozvoj města** - Málo pracovních příležitostí ve městě, silná dojížďka za prací do Německa (často manuální práce) - Úbytek počtu ekonomických subjektů - Nízká pracovní nabídka pro osoby s vyšším vzděláním. - Nízká míra podnikatelské aktivity (nezájem lidí o podnikání). - Agenturní zaměstnanci (řešení poptávky po pracovní síle) v Aši - souvislost s pocitem bezpečí, cenou nemovitostí, atd. - Nedostatečně rozvinutá lokální ekonomika ve službách. **Obyvatelstvo** - Nepříznivý index stáří. - Intenzivně zvyšující se počet osob nad 65 let v posledních letech zvyšuje nároky na kapacitu a péči v sociálních službách. - Vysoký podíl osob v exekuci - Výskyt sociálně patologických jevů **Doprava** - Rostoucí intenzita na silnici I/64 Nedostatečná kapacita silničního spojení mezi Aší a Chebem. - Nízká hustota komunikací nižších tříd (horší dopravní dostupnost některých odlehlých částí - Špatný stav některých komunikací ve vlastnictví obcí. **Technická infrastruktura** - Častý výskyt zchátralých budov, které nejsou ve vlastnictví obce - Nejasnosti v distribuci NGA sítí **Bydlení** - Špatný technický stav bytového fondu - Každoroční malý nárůst počtu dokončených bytů - Staří bytového fondu. **Občanská vybavenost** - Nutnost vyjížďky dětí do škol poskytujících odborné středoškolské vzdělání. - Malá dostupnost zdravotní péče - Nedostatečná kapacita lůžek v domovech pro seniory **Životní prostředí a vzhled města** - Ekologické zátěže ve vybraných lokalitách města - Nízká míra návštěvnosti kulturních památek **Správa města** - Zvyšující se počet trestných činů ve městě

Příležitosti (co se děje, či bude dít kolem nás a my to můžeme využít)	Hrozby (co se děje, či bude dít kolem nás a my se s tím budeme muset vypořádat)
Ekonomický rozvoj města ✓ Posilující trend domácího (tuzemského) cestovního ruchu. ✓ Provázání sportovního života s cestovním ruchem. ✓ Využití prostředků z Fondu spravedlivé transformace. ✓ Vytvoření balíčků produktů CR vč. marketingu. **Obyvatelstvo** ✓ Zvýšení porodnosti, propopulační politika státu. ✓ Rozšiřování péče o seniory a zdravotně postižené (silver economy). **Doprava** ✓ Další optimalizace systému Integrovaného dopravního systému Karlovarského kraje. ✓ Možnosti doplnění pěší a cyklistické prostupnosti území (i přeshraniční spolupráce). **Technická infrastruktura** ✓ Využití SMART technologií pro efektivní řešení inženýrských sítí. **Bydlení** ✓ Finanční dostupnost bydlení. ✓ Narůstající význam suburbanizace ve vzdálenějších částech kraje z důvodu cen a dostupnosti nemovitostí v metropolitních oblastech. **Občanská vybavenost** ✓ Posilování lokálního patriotismu skrze kvalitní místní školy (opatření proti odstěhování obyvatel). ✓ Využití mladé generace k rozvoji kulturního a sportovního života ve městě. ✓ Další posilování komunitního života ve městě, regenerace veřejného prostoru. **Životní prostředí a vzhled města** ✓ Rozšíření ploch trvalých porostů zeleně ve městě a krajině (obnova liniové zeleně, alejí atd.), náhrada zpevněných ploch (brownfieldů). ✓ Realizace pozemkových úprav ✓ Vysoké zastoupení ploch bez významněji narušeného životního prostředí ✓ Podpora využívání ekologických zdrojů vytápění, energie, úspor vody. ✓ Financování projektů životního prostředí z ESIF fondů EU. **Správa města** ✓ Participativní přístup k řízení a rozvoji města. ✓ Rozvoj digitálních technologií ve veřejné správě.	**Ekonomický rozvoj** • Omezení výdajů státního rozpočtu, zhoršení financování města. • Nepružnost státní správy v oblasti investiční výstavby. • Zvyšující se sektorová zaměřenost podniků regionu • Ekonomická recese **Obyvatelstvo** • Ztráta sociálních vazeb k regionu v důsledku nadměrné vyjížďky. • Stárnutí populace v důsledku snižování porodnosti a počtu obyvatel v produktivním věku • Celorepublikový trend stárnutí populace. • Konkurence Německa (odliv zejména více kvalifikované pracovní síly do větších měst). • Rostoucí úbytek obyvatel vlivem migrace **Doprava** • Zvyšující se motorizace a tranzitní doprava. • Přírodní (reliéf území) technické a finančními limity pro výstavbu dopravní i turistické infrastruktury. **Technická infrastruktura** • Zvyšující se nároky na technickou infrastrukturu. **Bydlení** • Zvýšené nároky na domovní a bytový fond kvůli změnám životního stylu. **Životní prostředí** • Ohrožení města a jeho zázemí klimatickými změnami (sucho, živelné katastrofy apod.) **Správa města** • Snížení příjmů ze sdílených daní kvůli zhoršení kondice české ekonomiky.

Shrnutí

Ašsko je náš nejzápadnější region, má přes 16 000 obyvatel a jako jedno z mála sudetských regionů roste v počtu obyvatel. Dojezdové vzdálenosti jsou omezeny polohou Aše v Ašském výběžku. Potenciál Ašska je v širším a oboustranném spojení s územím ležícím v Bavorsku a Sasku.

Celkově lze území SO ORP Aš charakterizovat jako oblast se stabilizovanou oblastí životního prostředí, s bohatým přírodním rekreačním potenciálem, který se dá využít pro posílení oblastí hospodářského rozvoje a soudržnosti společenství obyvatel. Konstatujeme, že v současném stavu jsou sladěny oblasti sociálního hospodářského i životního prostředí (pilíře udržitelného rozvoje). Objevují se pouze tendence k nevyváženosti, k jejichž eliminaci nebo omezení slouží následující opatření.

Co se týče sociálního zabezpečení a služeb, obyvatelé v Aši mají velmi vysokou zaměstnanost. To je přisuzováno možnosti práce pro agentury zprostředkovávající práci v Německu. Jedná se ale často o nekvalifikovanou práci bez přidané hodnoty. Velmi dobře je hodnocena kvalita střední školy v regionu. Kvalitní vzdělání je důležité i pro žáky, jejich rodiče, ale i pro mladé, kteří se rozhodují založit rodinu. Tito studenti po střední škole ale odcházejí dále za navazujícím studiem a často se do Ašska nevracejí.

Vztahy a služby jsou v regionu celkově velmi podprůměrné. Tato oblast je hodnocena mezi nejhůře hodnocenými v ČR. Služby jsou obecně málo zastoupeny, chybí kvalitní restaurace a kavárny. Obyvatelé jsou zvyklí za službami dojíždět do Chebu nebo do Německa. Region má alespoň malý přírůstek obyvatel. Ten je ale způsoben přirozeným přírůstkem, nikoliv přirozenou migrací. Záporný přírůstek obyvatel je stále v kategorii mladých. Obáváme se, že mladí v tomto věku se odstěhovávají za studiem nebo kvalifikovanou prací, která v Aši není dostupná, a už se zpátky nevracejí. Aš patří k 20 % nejhůře hodnocených měst v ČR podle indexu kvality života. V kraji je na 5. místě, v ČR na 189m (Obce v datech)

Klíčové výzvy regionu

- **Rozvoj místního podnikatelského prostředí** - vedený přes dlouhodobou podporu začínajícím podnikatelům a rozvoj vzdělání.
- **Sladit zájmy ochrany životního prostředí s turistikou a cestovním ruchem, s rekreací** - Naučit místní společnost vnímat hodnoty krajiny - Pro naplnění ambice rozvoje udržitelného cestovním ruchu
- **Nenechat rozrůstat plochy bydlení do okrajů obcí** - motivovat k bydlení v centru - Věnovat se významu zeleně v obcích a její souvislosti a vazeb na okolní krajinu, neboť v celém území SO ORP Aš hraje výjimečně důležitou roli.
- **Cílené zvyšování atraktivity regionu pro aktivní občany z Česka i Německa** - Sladit zájmy obyvatel s rekreanty pro rozvoj pobytového typu rekreace plus sportovní vyžití, které mají vysoký potenciál.
- **Rozšířit nabídku pro seberealizaci v podobě pracovních možností** - včetně zvyšování diverzity podnikatelských aktivit a širšího zastoupení malých a středních podnikatelů.
- **Reakce na nové společenské výzvy, spojené s novými prostředky výroby, komunikací a migrací** - Rozvojem lidského potenciálu území reagovat na významné změny v sociálním (národnostním) složení.
- **Zvýšit atraktivitu území pro mladé nebo vzdělané obyvatele,**
- **Spolupráce se sousedním německým příhraničím, s nímž sdílí Ašsko obdobné problémy** (např. odchod mladých vzdělaných a kreativních lidí).
- **Cílený růst vzdělanostní struktury v předem daných oborech**.
- **Koordinovat a nastavit spolupráci mezi obcemi tak, aby si vzájemně nekonkurovaly**
- **Podporovat drobné a střední podnikatele v preferovaných odvětvích**. Podporovat především drobné a střední podnikatele, zejm. v ekonomických aktivitách týkajících se hlavně poskytování služeb pro pobytovou a sportovní rekreaci (Podnikatelskými aktivitami souvisejícími s turistikou, sportovní a pobytovou rekreací jsou služby typu pohostinství, ubytování, průvodcovství, sportovní vedení aj.)
- **V rámci přeshraniční spolupráce vybudovat provázanou silnou ekonomiku, která vytváří přidanou hodnotu na obou stranách hranice**.

- Vyšší využití kvalitní infrastruktury, společných historických souvislostí a víceméně kvalitních přeshraničních partnerství zejména v oblasti kultury a cestovního ruchu.
- Překonat částečné socio-kulturní bariéry mezi firmami, institucemi a lidmi i značnou hospodářskou asymetrii a sociální problémy zejména na české straně. Existující asymetrie naopak využít jako potenciál pro výhodnou kooperaci, komplementaritu, mezisektorovou a meziodvětvovou interakci

Souhrn návrhů rozvojových opatření

Klíčové problémy a návrhy jejich řešení na národní úrovni

Následující vizualizace popisují klíčové problémy Ašského regionu v kontextu s vybranými příčinami a důsledky. Ke každému z hlavních problémů je navrhnuto řešení, které je nutno organizovat na národní úrovni se zapojením příslušných ministerstev a nadregionálních agentur. Řešení uvedených problémů není možné řešit pouze na úrovni samosprávy a to především z důvodu omezených pravomocí, nedostatku finančních prostředků i například legislativních bariér. Každé z řešení je popsáno v rámci krátkého popisu, očekávaných dílčích aktivit, očekávaného přínosu, financování a zapojením partnera ze státní správy.

Klíčové problémy:

- Slabá lokální ekonomika
- Nízká vzdělanostní struktura obyvatel
- Vysoký podíl lidí s exekucemi a nároky na dávky hmotné nouze
- Nízká přidaná hodnota práce
- Nedostatečné veřejné služby
- Intenzivní přeshraniční pracovní migrace

Zjištění

- Průměrná měsíční mzda v kraji - 32 605 Kč za rok 2021 (pro srovnání v Sasku a Bavorsku zhruba trojnásobně vyšší).
- Počet pendlerů tvoří dle odhadů až 30-50% všech ekonomicky aktivních obyvatel regionu Ašska.
- Na Ašsku je pouze 21 aktivních podniků na tisíc obyvatel – (v Karlovarském kraji pak 34 podniků a průměr ČR 45 podniků/1000 obyvatel).
- Vysoký podíl firem v základním zpracovatelském průmyslu a stavebnictví (24,4%).
- Na Ašsku je koncentrováno pouhé 1 % všech ubytovacích kapacit v Karlovarském kraji (navíc nízké kvality).
- Pokles počtu registrovaných ekonomických subjektů v Ašském regionu (o ⅓ za posledních 10 let).

Řešení

Systémová podpora lokální ekonomiky Ašska – vl:aštovka

Strategický projekt vl:Aštovka podporující socio-ekonomickou transformaci území vznikl participativně během několika let. Pomocí inovativního nástroje pro rozvoj lokální ekonomiky dojde k nepřímé investiční podpoře nových a stávajících firem, organizaci vzdělávacích programů (zaměřených na růst kvalifikace a znalostí obyvatel) a podpoře zaměstnanosti (práce v oborech s vyšší přidanou hodnotou).

Hlavní náplní je vytvoření koordinačního a inkubačního centra v regionu s administrativním i technologickým zázemím spojující rozvoj podnikání vč. cestovního ruchu s nabídku zaměstnání a návazných vzdělávacích aktivit

Dílčí aktivity

- podpora inkubace a rozvoje firem
- přenos expertního know-how
- lokální pracovní portál
- vzdělávací programy pro obyvatele

Očekávaný přínos

- rozvoj podnikání ve službách a výrobě s vysokou přidanou hodnotou
- oživení města
- zvýšení kvality života

Financování

200 mil – projekt zařazen mezi strategické projekty v Operačním programu Spravedlivá transformace, dotace 85%

Zapojení státní správy/dalších aktérů

MMR, MŽP, MPO, Czechinvest, SFŽP

Zjištění

- 17 % mladých v KVK ve věku 20-29 let navštěvuje vysokou školu (průměr v ČR 21%).
- Aktuálně studuje VŠ a zároveň bydlí v Karlovarském kraji 5 083 mladých. Číslo meziročně klesá (data za Ašsko nejsou dostupné).
- Pouze 5,9 % obyvatel Ašska má ukončené VŠ vzdělání (v KVK 9,1 %, v ČR 17,6 %).
- Výsledky místního gymnázia dlouhodobě překračují republikový průměr.
- Necelých 13 tis. Kč tvořil průměr kapitálových výdajů za žáka z rozpočtu města Aš v letech 2016-2021.
- Stabilní počet žáků na Gymnáziu v Aši v posledních letech. Aktuálně navštěvuje školu 223 žáků.

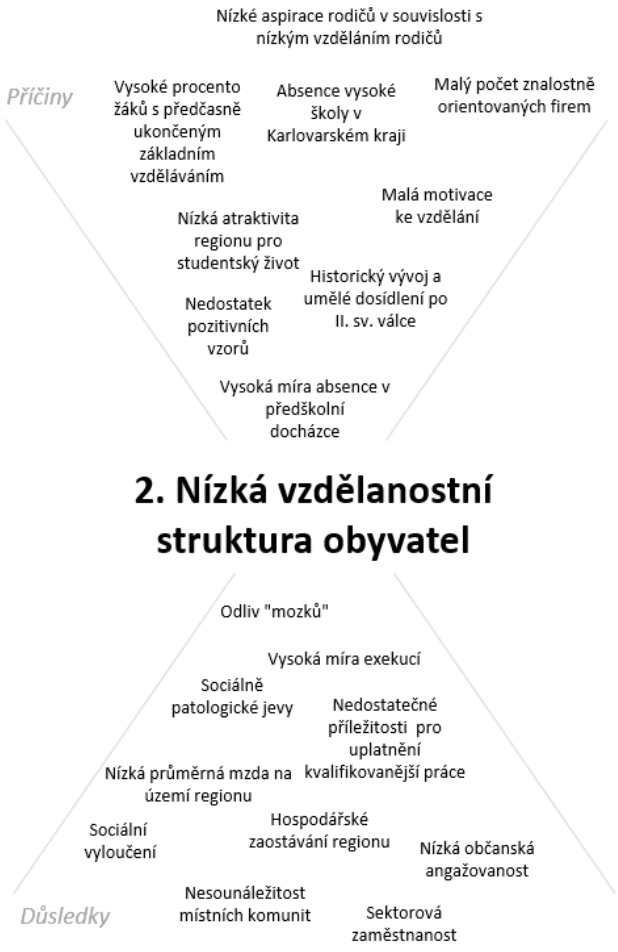

Řešení

Posílení pozice středního a vyššího odborného školství

Akcentováno je zachování dostupnosti kvalitního středoškolského vzdělání v regionu. A vytvoření podmínek pro udržení a příchod talentovaných a schopných. Při posílení pozice regionálního školství dojde k soustavnému rozvoji individuálního potenciálu žáků, a jsou vytvořeny podmínky pro rozvoj kompetencí a kreativity. Současně nedochází ke ztrátám talentovaných žáků, kteří jsou budoucností města i celého regionu.
Budou realizovány programy na zapojení studentů do perspektivních oborů již v rámci studia. Dále jsou zřízeny programy, který naváže na snahy Karlovarského kraje o motivování učitelů a absolventů pedagogických fakult pracovat na Ašsku.

Dílčí aktivity

- podpora rozvoje středního a vyššího odborného vzdělávání ze strany krajského úřadu Karlovarského kraje
- propojování všech stupňů vzdělávací soustavy – školský panel
- cílená strategie na přilákání pedagogů
- zapojení firem do procesu vzdělávání – realizace praktická odborná výuka
- spolupráce středních škol s vysokými školami v ČR i Německu
- zajištění kvalitních odborníků do pedagogických pozic

Očekávaný přínos

- zvýšení vzdělanosti obyvatel regionu
- Vyšší příležitosti a prostor pro uplatnění kvalifikovanější práce a příležitosti pro vzdělané (kreativní) obyvatele
- Vyšší počet expertů a kreativních osob, kteří v regionu působí

Financování

vlastní zdroje zřizovatele škol, granty Karlovarského kraje, MŠMT, OP ST

Zapojení státní správy/dalších aktérů

MŠMT, MPSV, MMR, KVK, KHK ČR

Zjištění

- V rámci regionů Karlovarského kraje byl nejnižší podíl nezaměstnaných vždy v SO ORP Aš (průměrná roční míra nezaměstnanosti Ašska za rok 2020 činila 3,4 %).
- Dlouhodobě přetrvává problém s umístěním skupiny se základním vzděláním na trh práce (cca 75 % všech nezaměstnaných v okresu Cheb v květnu 2022).
- Ašsko má v KVK druhý nejvyšší podíl obcí s vážnými soc. problémy (2/5 obcí na Ašsku má zvýšený index sociálního vyloučení).
- Na Ašsku je podíl osob v exekuci 18,37 % (v ČR je průměr osob v exekuci 11 %).
- Problémy sociálního vyloučení nesouvisí na Ašsku s počtem trestných činů, jejichž počet se dlouhodobě snižuje.

Příčiny

Existence sociálně vyloučených lokalit v regionu

Nízká průměrná mzda na území Ašska

Vysoký počet agenturních zaměstnanců

Migrace sociálně vyloučených obyvatel

Vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob

Vysoký podíl obyvatel se základním vzděláním

Systém státní podpory

Slabá sociální struktura obyvatel

3. Vysoký podíl lidí s exekucemi a nároky na dávky hmotné nouze

Výskyt sociálně patologických jevů v regionu

Vysoký počet exekucí

Vysoký podíl obyvatel vnímající subjektivní pocit nebezpečí

Vyšší míra ohrožení sociálním vyloučením

Nadprůměrný počet exekucí na jednu osobu

Bezpečnostní problémy v sociálně vyloučených lokalitách

Důsledky

Prohloubení rizika ztráty bydlení

Řešení

Social Bond Ašsko

Vytvoření speciálního programu na oddlužení části obyvatel zasažených exekucemi. Záměrem je emitovat sociální dluhopisy, které budou použity k oddlužení obyvatel. Obyvatelé budou splácet závazek emitentovi (s nižší úrokovou mírou), a to ve formě finanční či veřejně prospěšné činnosti. Program bude vyzkoušen na pilotním vzorku, bude sledována míra plnění a podíl lidí vystupujících z dluhové pasti.

Dílčí aktivity

- vytvoření programu Social Bond Ašsko
- stanovení podmínek pro výběr pilotních účastníků
- spolupráce s vybranou bankou na primární emisi dluhopisů
- propagace programu mezi cílovou skupinou

Očekávaný přínos

- oddlužení části obyvatel
- snížení podílu šedé ekonomiky
- návrat lidí zpět na trh práce
- zvýšení prosperity města

Financování

pilotní program ve výši 50 mil. Kč, ve spolupráci s bankovním sektorem, spolufinancování město/kraj/stát

Zapojení státní správy/dalších aktérů

ASČ, KVK, MPSV, banky

Zjištění

- Nízká produktivitou práce v KVK (65 % národního průměru)
- Nízké mzdy obyvatel pracujících mimo zahraničí – medián v kraji za rok 2021 je 29 752 tis. Kč (v ČR 33 552 tis.).
- Nízký průměrný důchod v regionu je 13 834,-.
- Vysoký podíl subjektů v základním zpracovatelském průmyslu a stavebnictví (24,4 %).
- Nedostatečné ubytovací kapacity - zejména kvalitního typu (16,8 lůžek na tisíc obyvatel.
- Podprůměrná výše přímých zahraničních investic. V KVK realizováno 4,6 % PZI ČR.
- Podprůměrné výdaje na vědu a výzkum v kraji. (necelá 1 mld. Kč za KVK).
- Absence vědeckovýzkumné organizace v kraji
- Slabá podpora inovativního a kreativního odvětví

Příčiny

Přítomnost agenturních zaměstnanců vč. cizinců

Nízká vzdělanost obyvatel

Slabá podpora státu – absence příležitostí

Vysoký podíl šedé ekonomiky

Absence vysoké školy

Investice zahraničních firem do podniků s nízkou přidanou hodnotou

4. Nízká přidaná hodnota práce

Nízké mzdy na Ašsku

Migrace mladých z regionu

Nedostatečná konkurenceschopnost regionálních firem

Nedostatečné příležitosti pro uplatnění osob s vyšší kvalifikací

Vysoký počet agenturních zaměstnanců

Ekonomické zaostávání Ašska

Slabý motiv práce pro vyloučené skupiny osob

Vysoký podíl lidí s exekucí/ pobírajících dávky hmotné nouze

Důsledky

Řešení

Investiční pobídky pro firmy s vyšší přidanou hodnotou

Nastavení motivačních podmínek a vyšší maximální rámec poskytnuté podpory pro příhraniční regiony. Investiční pobídky poskytnout pro firmy v regionu v odvětví zpracovatelského průmyslu s vysokou technologickou náročností a činností s vyšší přidanou hodnotou a zároveň výzkumem a vývojem s využitím klíčových technologií.

Dílčí aktivity

- vytvoření regionálního programu pro příhraniční regiony na financování investičních záměrů
- propagace programu v ČR i v ekonomické zájmové oblasti (zejména Německo)

Očekávaný přínos

- vyšší podíl firem s vyšší přidanou hodnotou
- vyšší míra uplatnění pro kvalifikované lidi
- růst mezd v regionu
- snížení podílu lidí se sociálními problémy
- Růst kvality života

Financování

pilotní program MPO pro Ašsko – financováno ze státního rozpočtu,

Zapojení státní správy/dalších aktérů

MPO, MPSV, Czechinvest, KVK, KHK ČR, MF

Zjištění

- Ašsko se řadí mezi nejhůře vybavené regiony v ČR. Údaje měřících kvalitu života v ČR (např. Obce v datech) definují region jako jeden z nejhorších.
- Absence lékařů v území - 0,69 lékařů na tisíc obyvatel- medián v ČR 0,75.
- Vyšší délka dojezdu do nemocnice- Dojezdový čas k nejbližší nemocnici od radnice 1 689 s medián v ČR 368.
- 97,5 % obyvatel má dostupnou pouze základní rychlost internetu 30 Mbit/s.
- Region eviduje velmi malou intenzitu bytové výstavby (cca 0,6 dokončených bytů na 1000 obyvatel).
- Komunitní život slabý - Počet spolků a zájmových sdružení se sídlem na území obce vztažený na počet obyvatel 7,36 spolků na tisíc obyvatel- medián v ČR 12,82.

Příčiny

Selhávání strukturální politiky státu

Vysoký podíl spotřeby služeb za hranicemi

Nepříznivá změna struktury obyvatel

Nízká kvalita života

Vzdálenost od metropolitních oblastí

Využívání veřejných služeb v Německu

Nízká aktivita samospráv při lákání vybraných profesí

Nekompletní infrastruktura pro rozvoj cestovního ruchu

5. Nedostatečné veřejné služby

Neatraktivita regionu pro nové obyvatele

Nízká dostupnost veřejných služeb

Nespokojenost obyvatel

Nižší kvalita veřejných služeb

Nízká intenzita bytové výstavby

Část obyvatel regionu využívá služby za hranicemi

Vyšší migrace obyvatel z regionu (nepříznivá změna sociální skladby)

Absence klíčových profesí ve městě

Důsledky

Řešení

Posílení přeshraničních veřejných služeb

Občanům na Ašsku zajistit lepší přístup k veřejným službám jako je zdravotnictví, školství atd. Mimo iniciativu samospráv je součástí vytvoření legislativních nástrojů k odstranění bariér ve využívání veřejných služeb v rámci přeshraniční spolupráce. Následně vytvořit stálé orgány – například kontaktní místa pro přeshraniční spolupráci, která budou spolupráci administrativně podporovat.

Dílčí aktivity

- vytvořit motivační program pro vybrané pozice (lékaři, učitelé, specialisté apod.)
- posoudit současný dopad právních rámců na příhraniční region
- vytvořit právní rámec spolupráce (Evropský přeshraniční mechanismus)
- vytvořit stálé orgány – například kontaktní místa pro přeshraniční spolupráci

Očekávaný přínos

- vyšší dostupnost veřejných služeb
- posílení sociální skladby obyvatel
- zvýšení kvality života

Financování

program ve výši 30 mil - financování v rámci fondu přeshraniční spolupráce ČR-Sasko / ČR Bavorsko, alternativně REACT-EU.

Zapojení státní správy/dalších aktérů

Evropské seskupení pro územní spolupráci, MMR, Německé samosprávy

Zjištění

- Lidé využívají možnosti vyšších mezd a dalších sociálních výhod v zahraničí a kombinují je s výhodami levnějšího bydlení v Ašsku
- Převažují pendleři v sociálních službách a manuálních profesích a službách (hotely, restaurace, řidiči kamionů, řemeslníci, elektrikáři, vyučení strojaři, nástrojaři, kuchařky, prodavačky), v rámci vysoce kvalifikovaných profesí zejména lékaři a zdravotnický personál
- Karlovarský kraj dosahuje 50 % úrovně indexu konkurenceschopnosti v porovnání s nejslabšími bavorskými okresy.
- Nelze hovořit o propojeném přeshraničním inovačním systému, existující vazby spočívají především v dodavatelsko-odběratelských vztazích.
- Vysoký počet pendlerů s trvalým pobytem na Ašsku (dle odkladů 30 % - 50 % všech ekonomicky aktivních obyvatel)

Příčiny

Intenzivní vysidlování německého pohraničí

Zavedení minimální mzdy v Německu, která zabraňuje mzdovému dumpingu

Vysoký podíl spotřeby služeb za hranicemi

Štědrý sociální systém pro pracující v Německu

Vysoká poptávka po zaměstnancích z ČR

Mzdová nerovnováha

Nízká soběstačnost příhraničních regionů

Ve vybraných profesích dnes dochází k odsávání pracovních sil z Ašska formou pendlerství

6. Intenzivní přeshraniční pracovní migrace

Nedostatečně rozvinutá lokální ekonomika

Nízká podnikatelská aktivita

Odliv mozků

Nízká konkurenceschopnost regionu v porovnání s příhraničními regiony

Neatraktivita regionu pro nové obyvatele

Absence služeb

Významná část spotřeby se odehrává za hranicemi

Příliv lidí nejen z ČR využívající vyšší mzdy

Důsledky

Problémy s bezpečností

Vysoký výskyt drog a alkoholu

Řešení

Zvláštní ekonomická zóna Ašsko (ZEZ)

Vymezení území na kterém bude zákonem stanovený zvláštní režim ekonomické činnosti. ZEZ bude vytvořena za účelem urychlení ekonomického rozvoje a zastavení zaostávání regionu vůči zbytku republiky. Realizovat lze např. formou daňových úlev, deregulací výstavby, celním osvobozením.

Dílčí aktivity

- vymezení území
- stanovení účelu a typu zóny
- vytvoření programu/pravidel
- související legislativní úpravy

Očekávaný přínos

- přímé zahraniční investice
- zvýšení zaměstnanosti
- příjem know how
- transfer technologií
- posílení konkurenceschopnosti lokálních firem

Financování

Bez investičních výdajů aktivita řešena formou legislativních změn

Zapojení státní správy/dalších aktérů

MPO, MMR, MPSV, MF, KVK, KHK ČR

Návrh řešení samosprávami na území Ašska

Kapitola návrh řešení samosprávami popisuje dílčí, chcete-li drobné projekty realizované samosprávami v regionu Ašska s cílem minimalizovat negativní dopady vývoje území identifikované v Analytické části. Pro vyšší přehlednost a naznačení principu komplementarity jsou tyto řešení navázaná také na klíčový problém uvedený v kapitole výše.

Kapitola - DEMOGRAFIE

Návrh řešení	Popis	Hlavní strategické projekty samospráv	Návaznost na klíčový problém
Zvyšování vzdělávání obyvatel	Zvyšování kompetencí klíčových aktérů v území Vyšší investice do vzdělávacího systému. Rozšiřování neformálního vzdělávání a mimoškolní činnosti.	Výchova obyvatelstva k historickému dědictví a ochraně přírody a krajiny Podpora vzdělávání sociálně slabších obyvatel	**2. Nízká vzdělanostní struktura obyvatel**
Posílení pozice středního a vyššího odborného školství	Zajištění kvalitního pedagogického personálu, zavedení vzdělávacích programů částečně vyučovaných v němčině.	Zachování střední školy ve městě Motivační program pro nové učitele	**2. Nízká vzdělanostní struktura obyvatel**
Orientace na potřeby konkrétních cílových skupin	Aktivity a nástroje na podporu udržení mladých obyvatel v regionu. Ty mohou mít individualizovanou podobu a nemůže se jednat o paušalizovanou strategii. Již u dětí a mladých lidí budovat jejich vztah k Ašsku poskytovat informace o možnostech jejich existence v obcích/městě (pracovních a podnikatelských příležitostech apod.). Pozornost je zapotřebí věnovat odcházejícím lidem a zjišťovat důvody jejich odchodu, resp. podmínky, za kterých by byli ochotni se vrátit.	Podpora akcí neformálního vzdělávání Setkávání a komunikace se skutečným přeshraničním impaktem	**3. Vysoký podíl lidí s exekucemi a nároky na dávky hmotné nouze**
Adaptace regionu na procesy stárnutí	Investice do občanského vybavení, zvláště do sociální a zdravotní péče, resp. do kvality života seniorů. Vyšší podpora terénních a ambulantních forem sociálních služeb pro setrvání osob v jejich přirozeném prostředí U pobytových služeb postupně přecházet k deinstitucionalizaci za pomocí cíleného snižování kapacit velkých zařízení ve prospěch vzniku nových kapacit v komunitě ve službách rodinného typu (zejména chráněná bydlení).	Zřizování či rekonstrukce zařízení pro dosažení deinstitucionalizované (transformované) péče Transformace PATA Hazlov - výstavba tří nových domů v obci Hazlov pro osoby se zdravotním postižením Středisko pro seniory Aš	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**

Kapitola - SOCIÁLNÍ VÝVOJ

Návrh řešení	Popis	Hlavní strategické projekty samospráv	Návaznost na klíčový problém
Program prevence bezpečnosti	Rozvoj spolupráce bezpečnostních složek, krizového řízení a sociálních služeb s cílem snížení subjektivního pocitu nebezpečí ve veřejném prostoru	Zlepšení komunikace a spolupráce s obyvatelstvem – informovanost o kriminalitě a bezpečnosti ve městě Program inkluze (integrované projekty) Rozvoj preventivních opatření, mapování drogové problematiky	**3. Vysoký podíl lidí s exekucemi a nároky na dávky hmotné nouze**
Rozvoj komunitní energetiky	Aplikace komunitní energetiky k efektivnějšímu nakládání s využitím energií, jejich sdílení a posílání dále do území. Zajištění konektivitu ploch a budov v území tak, aby k tomuto sdílení mohlo dojít.	Podpora a finanční zajištění tvorby generelů možností využití budov a ploch pro aplikaci komunitní energetiky.	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**
Rozšíření infrastruktury komunitních center	Rozšiřování sítě komunitních center v území. Zjednodušení procesů poskytování sociálních služeb, zvláště pak osobám sociálně vyloučeným.	Komunitní plánování sociálních služeb a jejich rozvoj Rekonstrukce budovy bývalého "AKZ" na komunitní centrum v Aši	**2. Nízká vzdělanostní struktura obyvatel**

Kapitola - EKONOMIKA

Návrh řešení	Popis	Hlavní strategické projekty samospráv	Návaznost na klíčový problém
Poradenství pro podnikatele, podpora budování prostor pro podnikání	Podpora podnikání, a zvláště pak MSP, které zvyšuje stabilitu zaměstnanosti. Budování široké nabídky vhodných prostor pro podnikání Poskytování poradenství, propagace činnosti podnikatelů a zlepšení komunikace mezi s veřejným sektorem, hospodářskými komorami a úřady práce. Podpora drobných fyzických osob včetně výroby a distribuce. Podpora a osvěta v oblasti podnikání u studentů gymnázia.	Vytvoření centra sdílených služeb, coworkingového centra a podnikatelského inkubátoru (ve spolupráci s podnikatelským sektorem) Aktivnější přístup města k vyhledávání a podpoře investorů (lepší městský marketing a marketing podnikatelských příležitostí) Průmyslová (a komerční) zóna Aš (Developer CTP)	**1. Slabá lokální ekonomika**

Místní značky a regionální produkty	Rozvoj ekologického zemědělství, regionálních produktů a tzv. krátkých řetězců (produkce i spotřeba v místě). Posílení místní identity občanů a zvýšení atraktivity území skrze pořádání tradičních akcí, podporování lokálních produktů a značek.	Podpora lokálních produktů Vytvoření lokální značky napojené na turismus	**1. Slabá lokální ekonomika**
Nástroje na podporu podnikání, výzkumu a vývoje, kulturních a kreativních odvětví a přenosu know-how i v přeshraniční dimenzi	Uplatňování nových forem regionálně ekonomického myšlení (důraz na regionální soběstačnost a nezávislost, lokální odpovědnost a sounáležitost s životním prostorem, udržitelný rozvoj).	Asistenční, inovační a kreativní vouchery Centra sdílených služeb i pro potřeby soukromého sektoru Přímá finanční podpora	**4. Nízká přidaná hodnota práce**
Péče o místní památky, muzea, knihovny a další kulturní instituce		Nové služby knihovny v Aši Využívání moderních informačních a komunikačních technologií v cestovním ruchu (virtuální prohlídky – současné i cesty do minulosti)	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**
Výstavba a rekonstrukce infrastruktury cestovního ruchu	Zvyšovat kvalitu a možnosti infrastruktury cestovního ruchu. Hledat nová potenciální místa a atrakce pro rozvoj cestovního ruchu za účelem přilákání dalších turistů do území (cyklopointy, ošetřovny, využívání smart prvků apod.). Vytvoření produktů cestovního ruchu pro nepříznivé počasí a pro období mimo letní sezónu.	Vytvořit certifikovanou turistickou oblast Budování značky „Ašska“ jako kulturního regionu Rozšíření vleků v lyžařském středisku Aš Lázeňský park Doubrava Golfové hřiště Krásná	**1. Slabá lokální ekonomika**
Modernizace veřejné správy	Zefektivnění činností organizací založených a zřízených městem Zefektivnění činností úřadu včetně využití moderních technologií a postupů (procesní řízení, benchmarking) Klíčovými tématy pro vzdělávací akce bude osvěta v oblastech pozemkových úprav, energetice, možností čerpaní dotací a v územním plánování.	Digitalizace služeb poskytovaných úřadem Vzdělávání úředníků Personální posílení služeb v oblasti podpory ekonomiky	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**

Kapitola - INFRASTRUKTURA A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Návrh řešení	Popis	Hlavní strategické projekty samospráv	Návaznost na klíčový problém
Výstavba a rekonstrukce klíčových i místních komunikací vč. obchvatu	Rozvoj dopravní infrastruktury v území pro zlepšení dostupnosti území, zajištění větší plynulosti provozu a zvýšení bezpečnosti. Údržba a oprava místních komunikací včetně zajištění doprovodné infrastruktury (chodníky, spádované zelené pásy podél cest, dostatek parkovacích stání ad.).	Hledat politickou podporu pro vnější dopravní napojení regionu Přeložka silnice II/217 Modernizace silnice - průtah Aš. Přeložka silnice II/213 Hazlov – Vojtanov Stavba rychlostní silnice – přeložka II/2016 jižně od Aše	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**
Podpora kompaktních sídel	Zamezení nekoordinovaného extenzívního rozvoje sídel realizací konceptu kompaktního sídla, zástavba proluk apod., upřednostňování stavební činnosti v intravilánu, než extravilánu obcí, Uplatnění vazby urbanismu na přírodní podmínky, propojení intravilánu (rekreačních ploch, cyklostezek, nábřežních promenád) s okolní krajinou, posílení krajinného plánování v plánování.	Dostavba proluk ve stávající zástavbě centra města Aš (ul. Hlavní apod.)	**6. Intenzivní přeshraniční pracovní migrace**
Rozšíření a zkvalitnění cyklodopravy, rozšíření a konektivita sítě cyklostezek	Rozvoj a zkvalitnění cyklistické infrastruktury ke zjednodušení dojížďky do zaměstnání a škol, podpoře volnočasových aktivit a zvýšení atraktivity cestovního ruchu. Kromě výstavby nových cyklistických tras i údržba stávajících a pořizování doprovodných prvků (značení, dobíjecí stanice pro elektrokola, odpočívadla ad.). Důležité v tomto ohledu bude zajistit i propojenost jednotlivých cyklostezek.	Singletraily na vrchu Háj	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**
Optimalizace dopravní dostupnosti veřejnou hromadnou dopravou a nízkoemisními a bezemisními vozidly	Zvyšovat podíl osob využívajících veřejnou hromadnou dopravu a podíl udržitelnějších forem individuální dopravy prostřednictvím zlepšení infrastruktury pro ekologičtější vozidla. V oblasti veřejné hromadné dopravy zajistit dostatek spojů	Nákup nových dopravních prostředků pro regionální dopravu Rozšíření infrastruktury pro elektromobilitu	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**

	pro zlepšení dostupnosti základních lidských potřeb (práce, zdravotnictví, veřejné služby ad.), přeshraničních regionálních center a krajského města.		
Využití venkovských brownfieldů	Využití brownfieldů a jejich následná regenerace. Plnohodnotné využití objektů a ploch pro podnikatelské i nepodnikatelské účely v lokalitách a areálech, které jsou nevyužívané nebo dlouhodobě zanedbané.	Rekonstrukce budovy bývalé "LŠU" - bytové jednotky Rekonstrukce budovy bývalé "Střední textilní školy" na bytové jednotky	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**
Podpora bytové výstavby, rekonstrukce a údržba městských/obecních bytů	Podpora bytové výstavby s cílem nárůstu počtu obyvatel a také udržení stávajícího obyvatelstva. Koordinace územního plánování a zajištění vhodných prostor pro výstavbu rodinných i bytových domů a dostatečného zasíťování oblastí pro výstavbu.	Rozvoj nízkonákladového bydlení investice do přípravy pozemků pro výstavbu RD Motivovat developery a obyvatele k výstavbě šetrných nízkoenergetických budov.	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**
Zvelebování veřejného prostranství	Údržba, opravy a rekonstrukce volně přístupné infrastruktury obce (náměstí, veřejné zeleně, parků, tržišť, hřbitovů atp.).	Revitalizace (oživení) historického centra Aše a jeho nejbližšího okolí ("tří velkých náměstí v Aši": nám. Masarykovo, nám. Poštovní, nám. Goethovo) Regulace dopravy v městském centru Organizování urbanistických soutěží pro řešení významných veřejných prostranství ve městě	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**
Výstavba a zkvalitňování volnočasové infrastruktury pro všechny obyvatele	Rozšiřování volnočasové infrastruktury za účelem zvyšování spokojenosti občanů a místní soudržnosti. Jedná se o široké spektrum objektů, např. sportoviště, wellness, sportovní haly, dětská hřiště, koupaliště.	Vytvoření koncepce rozvoje sportovišť a míst vhodných k volnočasovým aktivitám, včetně priorit financování Nalezení dlouhodobě udržitelného řešení koupání a wellness v Aši (rekonstrukce bazénu s multifunkčním využitím) Realizace "Zázemí pro fotbalový klub - Střelnice"	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**
Podpora zvyšování biodiverzity	Zvyšování biodiverzity k posílení stability krajiny. Při územním plánování využití území i identifikace vhodných postupů a druhů vegetace pro přizpůsobení odpovídajícímu	Revitalizace vodní plochy u č.p. 681 Podhradí u Aše Nadregionální biocentrum NC 32	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**

	stavu klimatu, půdním druhům a nadmořské výšce.	Informovat a podpořit podnikatele a obyvatele, aby integrovali klimatické aspekty do návrhů i realizací staveb (např. vegetační prvky, využití dešťové vody),	
Revitalizace funkčních ploch a prvků sídelní zeleně	Revitalizace, rozšiřování a zachování veřejné zeleně jak v intravilánech, tak extravilánech obcí. Údržba parků, lesoparků a sídelní zeleně. Plánování a rozšiřování zelených prvků do intenzivně zastavěného území za účelem snížení dopadů klimatické změny a přehřívání zastavěných sídel v letních měsících.	Realizace komplexních pozemkových úprav (podpora výstavby infrastruktury turistického ruchu.)	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**
Snížení energetické náročnosti veřejných budov	Zajištění financování na snížení energetické náročnosti veřejných budov, které mají často zastaralá vybavení a jejich provoz je kvůli vysoké energetické spotřebě finančně náročný.	Tvorba společné energetické koncepce Fond energetiky v jednotlivých obcích	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**
Smart řešení při obnově infrastruktury	Klasická výstavby a obnova technické infrastruktury především v souvislosti s novou zástavbou. Hledání alternativních způsobů zajištění technické infrastruktury (důraz na chytrá řešení a úsporná řešení se zohledněním potenciální odborné náročnosti na obsluhu). Zapojovat do řešení místní obyvatele a podnikatelské subjekty, tak aby byla posílena motivace pro efektivní využívání zdrojů a podpořen rozvoj inovativních přístupů místní ekonomiky (synergie podnikové a veřejné infrastruktury, sdílení techniky, personálu obsluhy a údržby apod.).	Dobudování kanalizačního systému ve vybraných částech sídelního systému (vč. rozšíření čistírny odpadních vod pro Aš) Optimalizace systému nakládání s komunálním odpadem, včetně dořešení systému nakládání s biologicky rozložitelným odpadem Zdokonalování informační infrastruktury a IT technologií Vodovod Podhradí – Kopaniny- Doubrava Plynofikace Hazlov - Polná	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**

Kapitola - PŘESHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE

Návrh řešení	Popis	Hlavní strategické projekty samospráv	Návaznost na klíčový problém
Posílení přeshraniční spolupráce podniků	Posílení přeshraniční spolupráce podniků se záměrem vyšší intenzity dodavatelsko-odběratelských vztahů a zvýšení stabilitu lokální ekonomiky. Sdílení dobré praxe, pracovní síly a dalšího kapitálu mezi podniky.	Podpora exportu Podpora obchodního zastoupení v zahraničí, distribuční kanály Podpora vstupu českých firem na německý trh (marketing, PR, daňové a právní poradenství apod.)	**6. Intenzivní přeshraniční pracovní migrace**
Rozvoj přeshraničního cestovního ruchu	Zajistit provázanost infrastrukturu cestovního ruchu se sousedními regiony prostřednictvím koordinace projektových záměrů, společné propagace navazujících území a budování nadregionálních infrastruktur.	Propojení Doubravy a Bal Elsteru v oblasti lázeňství (vybudování lázeňského místa u pramene kyselky v Doubravě) Zvýšení reálného dosahu marketingu Ašska v Sasku/Bavorsku	**6. Intenzivní přeshraniční pracovní migrace**
Rozvoj společenské odpovědnosti saských a bavorských investorů	Posílení managementu a rozhodovacích pravomocí v místních pobočkách německých firem, prohloubení spolupráce managementů firem s místní a krajskou samosprávou. Odbourat bariéry a rozdíly bránící intenzifikaci vzájemných vazeb.	Posílení administrativní a institucionální provázanosti	**6. Intenzivní přeshraniční pracovní migrace**
Zlepšení přeshraniční infrastruktury	Podporou pro všechny navržené „soft“ aktivity je zlepšení přeshraniční infrastruktury, zvláště pak infrastruktury dopravní a turistické.	Rychlostní silnice I/64 Aš Rehau Propojení cyklostezek s SRN	**5. Nedostatečné veřejné služby kvality života**

Srovnání s východisky Strategie regionálního rozvoje ČR

Jak je uvedeno výše region Ašska je dle SRR ČR21 zařazen do kategorie Regionálních center a venkovských zázemí. Pro tuto kategorie je v dokumentu vyznačeno několik klíčových opatření, které by samospráva měla ve svém rozvoji prioritizovat. V rámci provedeného srovnání jsou k opatřením přiřazeny konkrétní projekty, jejíž realizace je plánována samosprávami regionu.

Vize strategie RR ČR pro oblasti regionálních center

Regionální centra plní roli pilíře české sídelní soustavy nabízející služby a pracovní příležitostí pro své zázemí. Všechna regionální centra jsou dobře napojena na centra vyššího řádu (metropole a aglomerace), venkovské zázemí je veřejnou hromadnou dopravou a silničním spojením dobře napojeno na regionální centra a disponuje dostatečnou sítí služeb. Populačně a ekonomicky stabilizovaná regionální centra a jejich venkovské zázemí plní nezastupitelnou roli v péči o krajinu a prostředí obce a udržitelné využívání krajiny. Ve venkovském zázemí jsou rozvíjena inovativní a chytrá řešení.

Priorita dle SRR ČR 21+	Roztřízení konkrétních aktivit řešené samosprávami na území Ašska pro naplnění priorit SRR ČR
Diverzifikovat ekonomické činnosti v regionálních centrech a jejich zázemí	Podpora vstupu českých firem na německý trh (marketing, PR, daňové a právní poradenství apod.) Podpora distribuce lokálních produktů Průmyslová (a komerční) zóna Aš (Developer CTP) Aktivnější přístup samospráv k vyhledávání a podpoře investorů (lepší marketing a marketing podnikatelských příležitostí)
Zlepšit spolupráci zaměstnavatelů, zástupců veřejného sektoru a středních škol	Zachování střední školy v Aši Rekonstrukce a rozšiřování služby knihovny v Aši Motivační program pro nové učitele
Rozvíjet poradenská centra pro začínající, malé a střední podnikatele	Podpora akcí neformálního vzdělávání pro vybrané skupiny obyvatel Vytvoření centra sdílených služeb včetně coworkingu a podnikatelského inkubátoru (ve spolupráci s podnikatelským sektorem)
Revitalizovat brownfieldy	Dostavba proluk ve stávající zástavbě center samospráv (např. Aš ul. Hlavní) Rekonstrukce budovy bývalé "LŠU" - bytové jednotky Rekonstrukce budovy bývalé "Střední textilní školy" na bytové jednotky
Zlepšit dostupnost vysokorychlostního internetu	Využívání moderních informačních a komunikačních technologií v cestovním ruchu (virtuální prohlídky – současné i cesty do minulosti)
Zlepšit dopravní	Rozšíření infrastruktury pro elektromobilitu Nákup nových dopravních prostředků pro regionální dopravu

dostupnost v rámci regionu	
Lépe koordinovat dopravu v regionu	Singletraily na vrchu Háj Regulace dopravy v městském centru
Zlepšovat stav komunikací a železnic	Rychlostní silnice I/64 - Aš Rehau Propojení cyklostezek s SRN Přeložka silnice II/217 Modernizace silnice - průtah Aš. Přeložka silnice II/213 Hazlov – Vojtanov
Pečovat o prostředí obce a stabilizovat dlouhodobé využívání krajiny a zamezit její degradaci	Revitalizace (oživení) historického centra měst a jeho nejbližšího okolí ("tří velkých náměstí v Aši" - nám. Masarykovo, nám. Poštovní, nám. Goethovo) Organizování urbanistických soutěží pro řešení významných veřejných prostranství ve městě
Obnovit a modernizovat infrastrukturu a vybavenost škol a školských zařízení v regionálních centrech a jejich zázemí a zajistit služby péče o děti	Nalezení dlouhodobě udržitelného řešení koupání a wellness v Aši (rekonstrukce bazénu s multifunkčním využitím) Realizace "Zázemí pro fotbalový klub - Střelnice"
Řešit problémy spojené se sociálně vyloučenými lokalitami ve venkovském prostředí	Rozvoj nízkonákladového bydlení v obcích Podpora vzdělávání sociálně slabších obyvatel Rekonstrukce budovy bývalého "AKS" na komunitní centrum v Aši
Zajistit adekvátní dostupnost terénních sociálních služeb a zlepšit dostupnost občanské vybavenosti ve venkovském prostředí a vytvořit podmínky pro rozvoj komunitního života	Zřizování či rekonstrukce zařízení pro dosažení deinstitucionalizované (transformované) péče Transformace PATA Hazlov - výstavba tří nových domů v obci Hazlov pro osoby se zdravotním postižením Středisko pro seniory Aš
Napomáhat rozvoji a využití kulturního potenciálu regionálních center a jejich venkovského zázemí	Propojení Doubravy a Bal Elsteru v oblasti lázeňství (vybudování lázeňského místa u pramene kyselky v Doubravě) Lázeňský park Doubrava Vytvořit certifikovanou turistickou oblast pro oblast Ašska

Zlepšit ovzduší ve venkovském zázemí regionálních center	
Posílit odpovědnost vlastníka půdy za kvalitu prostředí	Realizace komplexních pozemkových úprav (i za účelem podpory výstavby infrastruktury turistického ruchu – stezky v krajině)
Využít moderních systémů hospodaření v krajině a snížit negativní dopady intenzivního způsobu hospodaření v území Umožnit energetickou transformaci venkovského zázemí regionálních center	Revitalizace vodní plochy u č.p. 681 Podhradí u Aše Nadregionální biocentrum NC 32 Dobudování kanalizačního systému ve vybraných částech sídelního systému (vč. rozšíření čistírny odpadních vod pro obce)
Rozvíjet nové zdroje energie získávající energii z obnovitelných zdrojů a úložiště energie	Tvorba společné energetické koncepce regionu Fond energetiky v jednotlivých obcích
Upravit přenosovou a distribuční soustavu s cílem umožnit připojení nových zdrojů obnovitelné energie	Podpora a finanční zajištění tvorby generelů pro rozvoj nových možností využití veřejných budov a ploch pro aplikaci komunitní energetiky.